

SVETO PISMO NOVOGA ZAVJETA.

KNJIGA I. SVESKA II.

ŽIVOT GOSPODINA NAŠEGA ISUSA HRISTA

PO MATEJU, MARKU, LUCI I IVANU.

U savezu s ovim našim svetojeronimskim
Svetim Pismom osobito preporučujemo
 još ove naše knjige:

1. **Život bl. Djevice Marije.** Nap. dr. Josip
 Pazman. Sv. I. i II. po . . . . . K —80
2. **Život sv. Josipa.** Nap. dr. Josip Pazman. „ —60
3. **Život sv. Pavla.** Nap. dr. Rudolf Vimer. „ 1—
4. **Život svetaca i svetica Božjih.** Nap.
 dr. F. Iveković. Svaki svezak . . . . . „ —80
5. **Molitvenik: Nasljeduj Krista.** Nap. Tomo
 Kempenski, Preveo dr. Stjepan Bosanac.
 Meko vezan „ —60
 Tvrdo vezan „ —90
6. **Molitvenik za hrvatski puk.** Od Antuna
 Kanižlića . . . . . Meko vezan „ 1—
 Tvrdo vezan „ —90
7. **Fabiola ili drevni kršćani.** Priredio I.
 Gojtan. . . . . „ —30
8. **Mučenici.** Pripovijest. Napisao Milutin
 Mayer. . . . . „ —60
9. **Večernji razgovori o sv. obredima kat.**
Crkve. Napisao Gj. Stj. Šimončić. . . „ —20

PUČKA KNJIŽNICA

IZDAVANA OD

DRUŠTVA SVETOJERONIMSKOGA.

KNJIGA CLXXXVI.

SVETO PISMO NOVOGA ZAVJETA.

KNJIGA I.

**ŽIVOT GOSPODINA NAŠEGA ISUSA HRISTA
PO MATEJU, MARKU, LUCI I IVANU.**

ZA NAROD PRIREDIO

DR. DOMINIK GUDEK.

U ZAGREBU

TISAK „NADBISKUPSKE TISKARE“.

1915.

SVETO PISMO NOVOGA ZAVJETA.

KNJIGA I.

ZIVOT GOSPODINA NAŠEGA ISUSA HRISTA
PO MATEJU, MARKU, LUCI I IVANU.

ZA NAROD PRIREDIO

DR. DOMINIK GUDEK.

NA SVIJET IZDALO

DRUŠTVO SV. JERONIMA.

(SA SLIKAMA).

U ZAGREBU.
NAKLADA DRUŠTVA SVETOJERONIMSKOGA.
1915.

Ordinariatus Archidioecesis Zagradiensis.

Nrus 6847.

NIHIL OBSTAT.

Dr. Josephus Pazman,
censor.

IMPRIMATUR.

Datum Zagrabiae, die 8. Novembris 1915.

Dr. Dominicus Premuš,
consecratus episcopus et vicarius
generalis.

IV. Treća godina javnoga života Isusova.

A. Od pashe do praznika sjenica.

78. Isus osuđuje farisejstvo.

(Iv. 7, 1; Mat. 15, 1—20; Mark. 7, 1—23.).

»Potom je hodao Isus po Galileji; jer po Judeji nije hotio da hodi, jer Židovi gledahu da ga ubiju.«

Isus nije htio da ide treće pashe u Jerusalem, jer su ga htjeli Židovi ubiti, a još nije došao njegov čas da umre. Kad Isus nije došao u Jerusalem o pashi, neprijatelji njegovi poslaše svoje ljude u Galileju, ne bi li što našli, čega radi bi ga mogli osuditi.

»Oko Isusa skupiše se fariseji i neki od književnika, koji bijahu došli iz Jerusalema. I vidjevši neke od učenika njegovih, da jedu nečistim, to jest neumivenim rukama, ukoriše ih. Jer fariseji i svi Židovi ne jedu, dok ne umiju ruke dobro, držeći se predaje starih. I kad dođu s trga, ne jedu, dok se ne umiju; i još mnogo ima što su primili te drže: peru čaše i vrčeve, kotlove i odre (postelje).«

»Fariseji i književnici pitaše ga: Zašto učenici tvoji ne drže predaje starih, te ne peru ruku prije jela? A Isus odgovarajući reče im: Zašto i vi prestupate zapovijest Božju radi običaja svojih? Jer Bog reče: Poštuj oca i mater! i: Koji opsuje oca ili mater, smrću da umre! a vi kažete: tko kaže ocu ili materi: Prilog je (Bogu posvećen), čim bih ti ja mogao pomoći, te potom ne treba da poštuje oca svoga ili mater svoju. Tako ukinuste zapovijest Božju radi običaja svojih. Licemjeri! Dobro je za vas prorokovao Isaija prorok govoreći: Ovaj narod poštuje me usnama, a srce je njegovo daleko od mene. No uzalud me poštuju; jer uče nauke i zapovijesti ljudske. Jer ostaviste zapovijesti Božje, a držite običaje ljudske, pranje vrčeva i čaša i drugo mnogo takovo činite.«

Židovi su se jedući služili prstima, pa im ih je valjalo prije jela oprati. No to pranje imalo je i vjersko znamenovanje: dotičući

se prstima različitih stvari u zakonu Mojsijevu zabranjenih, mogli su dohvativši se jela i samo jelo učiniti nečistim, zabranjenim; jer čega bi se god nečisti dotakao, postalo bi nečisto. Zato su se Židovi prali došavši s ulice bojeći se, da ih se nije dotakao nečist čovjek. Tako su prali i čaše i vrčeve, jer su možda bili u ruci nečistu čovjeku. — Isus ne brani svojih učenika niti ih kudi. Kad mu fariseji prigovaraju, prihvaća zgodu, da ih opomene, kako oni daleko veće zlo čine, što za volju starih ljudskih predaja zanemaruju zapovijesti Božje. Fariseji su naime učili, da može netko stvar posvetiti Bogu, pa onda nije dužan tu stvar dati roditeljima, da ih u potrebi pomogne. A ipak je veća zapovijest pomagati roditelje, jer je to zapovijed Božja, nego držati ustanovu ljudsku, ma da je ta ustanova i na čast Bogu.

Tako se izvršilo na farisejima ono, što je prorok Isaija govorio o ljudima svojega vremena: gledajući samo na izvanjske čine a ne brineći se za unutrašnju svetost fariseji su se lažno činili pred ljudima sveti.

Isus htjede da odvрати narod od licemjerja farisejskoga. Zato ih pouči kako će više gledati na svoje mišljenje i unutrašnje teženje.

»I dozvavši sav narod reče im: Poslušajte mene svi i razumijte. Ništa ne skvrni čovjeka, što ide u usta; nego što izlazi iz usta, to skvrni čovjeka. Tko ima uši da čuje, neka čuje!«

»I kad dođe od naroda kući, pristupiše učenici njegovi i rekoše mu: Znaš li, da fariseji čuvši tu riječ sablazniše se? A on odgovarajući reče: Svaki nasad, koji nije zasadio Otac moj nebeski, iskorijenit će se. Ostavite ih: slijepi su i vodi slijepima; a kad slijepac slijepca vodi, oba padnu u jamu. — A Petar odgovarajući reče mu: Kaži nam priču ovu. A on reče: Eda li ste i vi još nerazumni? Ne znate li, da štogod u čovjeka spolja ulazi, ne može ga oskvrniti, jer mu ne ulazi u srce. A što izlazi iz usta, iz srca izlazi, i ono oskvrnjuje čovjeka. Jer iznutra, iz srca izlaze zle misli, ubistvo, preljuba, nečistota, krađa, lakomstvo, zloća, prijevara, besramnost, zavist, lažna svjedočanstva, huljenje, oholost i bezbožnost. To je što skvrni čovjeka; a neumivenim rukama jesti ne oskvrnjuje čovjeka.«

Hrist nije tim riječima htio odmah ukinuti onih zakona o čistim i nečistim jelima, što su bili dani Israelcima; tek je htio da odvрати od mnogih dodataka, što su ih fariseji učinili (»n a s a d, koji nije zasadio Otac nebeski«). Tako su to imali i učenici razumjeti; zato ih i kori, što su mislili, da se te riječi protive zakonu Mojsijevu.

Fariseji gledali su samo na izvanje vršenje djela, što su ih sami izmislili, i to su držali za svetost. Hrist pak uči, da se svetost nalazi u vršenju zapovijedi Božjih, koje dolaze od dobra srca i čiste namjere.

Treba očistiti srce svoje od nečistih misli i želja. To je nauka Hristova. Drugo tumačenje riječi Isusovih: »Što ide u usta, ne skvrni čovjeka«, kojim bi se htjeli neki opravdati, što ne drže crkvene zapovijedi o nemršenju protivu se evanđelju. Dašto i Crkva više drži do uzdržavanja od grijeha nego od jela, kad moli: Podaj svemogući Bože: da obitelj tvoja, koja se pokoreći tijelo uzdržava od jela, idući za pravdom pusti od grijeha.

79. Žena Hananejka.

(Mat. 15, 21—28; Mark. 7, 24—30.).

Da se ukloni farisejima, ostavi Isus Galileju i pođe prema krajevima neznabožačkim. Kao što je prije navijestio, da će prestati Mojsijev zakon o razlici jela, tako se sad pružila Isusu prilika da pokaže, kako će nestati razlike između Židova i drugih naroda.

»I ustavši izide odande Isus i otide u krajeve Tira i Sidona. Htio je da nitko za nj ne čuje; ali se ne mogaše sakriti. Jer gle, bijaše žena Hananejka, neznabožica, rodom Sirofeničanka, u koje kćeri bijaše duh nečisti. Kad ova ču za Isusa, izide iz onih krajeva i povika k njemu govoreći: Smiluj se na me, Gospodine, sine Davidov! Moju kćer vrlo muči đavo. A on joj ne odgovori ni riječi. I pristupivši učenici njegovi moljahu ga govoreći: Otpusti je; jer više za nama. A on odgovarajući reče: Nijesam poslan doli k izgubljenim ovcama doma Israelova.«

»A kad uđe u kuću, dođe žena i pade k nogama njegovim i reče: Gospodine, pomози mi! A Isus odgovarajući reče: Pusti da se najprije djeca nahrane, jer nije pravo uzeti hljeb sinovima i dati psićima. A ona reče: Da, Gospodine, ali i psići

jedu od mrvā, što padaju sa stola njihovih gospodara. Tada odgovori Isus i reče joj: O ženo, velika je vjera tvoja; neka ti bude kako hoćeš. Za tu riječ idi, iziđe đavo iz kćeri tvoje. I došavši kući nađe da je đavo izišao, i kći ležaše na odru. I ozdravi kći njezina od onoga časa.«

Isus pođe prema zemlji Feničkoj. On nije htio da propovijeda sam neznabošcima, nego je taj posao ostavio svojim apostolima. Zato se i nije pokazivao narodu. Uza sve to brzo se za nj pročulo. Žena Hananejka znala je za Isusa i što se o njemu govori, pa je povjerovala, da je on Spasitelj. Uzdala se, da će joj kćer iscijeliti; zato još prije nego što je Isus došao u krajeve neznabožacke, iziđe mu u susret i moli ga, da joj pomogne. Isus nije htio da joj odgovori, kušajući njezinu vjeru. Žena ostade postojana u molitvi, tako da su i sami apostoli stali moliti Isusa, neka joj pomogne. Isus ih pouči, da je poslan najprije Židovima. To isto reče i ženi onim poređenjem. Židovi su držali neznabošce za nečiste, te su ih zvali psima. Isus ublažuje tu riječ i govori o psićima, koji žive po kućama. Hoće još jednom da iskuša poniznost žene. Ona doista mudro i ponizno odvrća Isusu: da ne će ništa Židovima nedostati, ako se pomogne i drugim narodima. Radi te vjere i poniznosti usliši joj Isus molitvu.

Toliko može ponizna i postojana molitva. Treba dakle moliti postojano: ako nam se i čini, da nas Bog nije odmah uslišio, treba da i dalje molimo.

80. Isus iscjeljuje gluha i nijema.

(Mark. 7, 31—37.).

»Isus opet iziđe iz krajeva Tirskih i dođe kroz Sidon na more Galilejsko u krajeve Desetogradske. I dovedoše k njemu gluha i nijema, i moljahu ga, da metne na nj ruku. I uzevši ga iz naroda našamo metnu prste svoje u uši njegove, i pljunuvši dohvati se jezika njegova, i pogledavši na nebo uzdahnu i reče mu: Efeta, to jest, otvori se! I odmah mu se otvoriše uši i razdriješi se sveza jezika njegova, i govoraše dobro. I zaprijeti im, da nikomu ne kazuju. Ali što im on većma zabranjivao, oni još većma razglašivahu, i većma se divljahu govoreći: Sve dobro učini; i gluhe učini da čuju, i nijeme da govore.«

Put iz Tira d'o Sidona vodio je kraj mora, a iz Sidona jednom uvalom prema Libanu, odakle je put vodio uz Jordan k jugu, gdje je bila pokrajina Gaulonitska i Desetogradska. — Isus uze nijema i gluha nasamo, to jest malo je naroda pustio, da vidi čudo. Da u čovjeka gluha pobudi vjeru i pouzdanje, učini Hrist izvanje znakove: metanje prsta u uši i dohvatanje slinom imalo je kazati, da Hristova čovječja narav poradi sajedinjenja s Božjom osobom i naravi imadijaše sama po sebi moć da iscjeljuje. Isus je uzdahnuo, pomolio se kratko, dajući primjer ljudima, da u svojim nevoljama pribjegnú k Bogu. Riječ Efeta, otvori se, bila je rečena radi naroda, da i on čeka čudo, što će se dogoditi. Čovjek je onaj govorio dobro, nije tek možda mucao; i tako je čudo bilo očito. Isus je zabranjivao razglašivati to čudo s razloga, što i prije: da se svijet odviše ne skuplja i tek zdravlje tjelesno traži.

Izvanjnim znakovima kod čudesa Isus je naviještao izvanje znakove kod sakramenata i ostale obrede, kojima se sakramenti dijele. Ti izvanji znakovi, koji se vide, određeni su, da čovjek bude sigurniji, da je primio unutrašnju milost, koja se ne vidi. Obredi su pak ustanovljeni, da pobuđuju u primalaca unutrašnju pobožnost. Tako i sad kod krštenja vrši svećenik obred, da se slinom dodira ušiju i nosnica krštenikovih govoreći mu: Efeta, otvori se! Tim se označuje, da tek po milosti krštenja čovjek postaje podoban da prihvati spasonosni nauk vjere.

81. Isus nahrani četiri tisuće ljudi.

(Mark. 8, 1—10; Mat. 15, 29—38.).

»I otišavši odande (iz krajeva Desetogradskih) dođe Isus k moru Galilejskom. I popevši se na goru sjede ondje. I pristupiše k njemu ljudi mnogi, koji imahu sa sobom hromih, slijepih, nijemih, uzetih i mnogih drugih. I položiše ih k nogama Isusovim, i iscijeli ih, tako da se narod divljaše videći nijeme gdje govore, uzete zdrave, hrome gdje idu, i slijepe gdje gledaju; i hvališe Boga Israelova.«

U Desetogradskom kraju živjeli su neznabošci (pogani). Čuvši za Isusa pohitali su k njemu sa svojim bolesnicima, prije nego otide od njih. A kad su bolesnici ozdravljali, hvališe Boga Israelova, jer su vidjeli nemoć svojih lažnih bogova.

»U to vrijeme, kad bijaše opet mnogo naroda s Isusom i ne imadijahu šta jesti, dozvavši učenike reče im: Žao mi je

naroda; jer već tri dana stoje kod mene, i nemaju ništa jesti. I ako ih otpustim gladne kućama njihovim, oslabit će na putu; jer su neki od njih došli izdaleka. I odgovoriše mu učenici njegovi: Otkuda da ih tko nahrani hljebovima ovdje u pustinji? I zapita ih: Koliko hljebova imate? A oni kazaše: Sedam. I zapovjedi narodu, da posjedaju po zemlji. I uzevši sedam hljebova hvalu davši prelomi i dade učenicima svojim, da razdadu; i razdadoše narodu. A imahu malo ribica; i njih blagoslovi i zapovjedi, da razdadu. I jedoše i nasitiše se; i nakupiše komada, što preteče, sedam košarica. A onih, što jedoše, bijaše oko četiri tisuće; i otpusti ih.«

Mnoštvo naroda donijelo je hrane samo za tri dana; Isus ih htjede nahraniti, kako veli evanđelje Matejevo, »da ne oslabe na putu« vraćajući se kućama. Apostoli, koji su vidjeli, kako je Isus nahranio prvi put pet tisuća ljudi, znali su, da će to Isus moći i sad učiniti; zato govoreći, da imadu sedam hljebova, ne vele sad: »ali što je to za tolike?« kao prije. Kod ovoga čudesnoga nahranjenja ostalo je sedam košarica »punih« prema broju hljebova. I tu je broj nahranjenih bio četiri tisuće »osim žena i djece« (Mat.).

Nahranivši dva puta čudesnim načinom narod pokazao je Isus, da je on onaj Bog, koji je narod Israelski četrdeset godina hranio manom u pustinji.

82. Fariseji traže znak s neba.

(Mat. 16, 1—4; Mark. 8, 11—13.).

»Otpustivši narod uđe Isus u lađu s učenicima svojim i dođe u okolinu Magedansku, Dalmanutsku.«

»I iziđoše i pristupiše k nemu fariseji i saduceji, i stadoše da se prepiru s njim; i kušajući ga iskahu od njega, da im pokaže znak s neba. A on odgovarajući reče im: Uveče govorite: bit će vedro, jer je nebo crveno; a ujutru: danas bit će oluja, jer je nebo crveno i mutno. Licemjeri! lice nebesko umijete poznavati, a znake vremena ne razumijete! I uzdahnuvši u duhu svojem reče: Zašto ovaj rod zli i preljubnički traži znak? Zaista vam kažem: ne će se dati rodu ovome znak osim znaka Jone proroka. I ostavivši ih uljeze u lađu, i otiđe na onu stranu.«

Sa istočne strane jezera Genesaretskoga otiđe Isus na zapadnu stranu u mjesto, koje evanđelist Matej zove Magedan, a u evan-

delju sv. Marka se dodaje, da je u okolici Dalmanutskoj. Magedan bit će Magdala (danas Medžel), rodni grad Marije Magdalene.

Tu se protiv njega sjediniše fariseji i saduceji, koji bijahu inače neprijatelji među sobom; ali mržnja na Isusa ujedinila bi ih često. Došli su sa zlom namjerom: da se prepiru s Isusom, da se protive njemu. Kraj svega toga, što su čuli za njegova čudesa, a gdjeokojia i sami vidjeli, nijesu s tim bili zadovoljni, nego traže po svojem ukusu nova s neba: da Hrist dozove oganj s neba kao Ilija ili da spusti manu s neba kao Mojsije. Isus im pokaza licemjerstvo njihovo. Ako mogu po naravskim znacima suditi, kakvo će biti vrijeme, dovoljno imaju pameti, da preko onih čudesa, što ih je Isus dosad činio, i po izvršenju proroštva prosude, da je doista vrijeme, kad Spasitelj ima da dođe i da je On taj Spasitelj. Zove ih rod preljubnički, jer se nevjerom iznevjeruju Bogu kao nevjerna žena svome mužu. Zasad, ovaj čas, ne će da im da čudo, jer bi to bilo i onako uzalud, nego im naviješta čudo, što će se u buduće zbiti: uskrsnuće svoje tri dana poslije smrti.

I danas se među sobom nesložni ljudi slože, kad treba udati na vjeru katoličku. Potom pokazuju, da su pravi potomci licemjernih fariseja i lakomih saduceja.

83. Isus opominje učenike, da se čuvaju nauke farisejske i saducejske.

(Mat. 16, 5—12; Mark. 8, 14—21.).

»Polazeći na drugu stranu učenici zaboraviše uzeti hljeba, i nemahu sa sobom u lađi do jedan hljeb.«

»Tada ih Isus opomene i reče im: Gledajte, čuvajte se kvasca farisejskoga i saducejskoga i kvasca Herodova. I govorahu jedan drugome: To je što nijesmo hljeba uzeli. A Isus razumjevši reče im: Šta mislite u sebi, malovjerni, što hljeba nijeste uzeli? Zar još ne razumijete? Zar je još otvrdnuto srce vaše? Oči imate, a ne vidite? Uši imate, i ne čujete? I ne pamтите li, kad ja pet hljebova prelomih na pet tisuća, koliko košarica punih komada nakupiste? Rekoše mu: Dvanaest. A kad sedam na četiri tisuće, koliko košarica nakupiste komada? A oni rekoše: Sedam. Tada im reče: Kako ne razumijete, da vam ne rekoh za hljeb: čuvajte se kvasca farisejskoga i saducejskoga. Tada razumješe, da nije govorio kvasca hljebnoga da se čuvaju, nego nauke farisejske i saducejske.«

Kako je Isus naglo ostavio fariseje i saduceje, zaboraviše učenici kupiti hljeba. Kad ih potom Isus opomenu, da se čuvaju kvasca farisejskoga, mišljahu učenici, da im govori: neka od fariseja i saduceja ne kupuju hljeba. Malo vjerni su bili po tom, što su mislili, da će im nestati hljeba u neznabožačkom kraju: jer ako od fariseja ne smiju da kupuju hljeba, to još manje od neznabožaca. Isus im onda rastumači, da ne misli na hljeb; jer ako je tolike tisuće nahranio, lako mu je nahraniti i njih dvanaest. Nego je mislio na nauku farisejsku i saducejsku, a od saducejske nauke nijesu se mnogo razlikovali ljudi živeći u obilju na dvoru Herodovu.

I drugdje se pod kvascem razumijeva nauka, osobito nauka zla; jer je kvasac znak za pokvarenost (I. Kor. 5, 6—8.), zato što se kvasan hljeb lakše pokvari.

Koliko se treba i danas kršćaninu čuvati lažnih nauka kojekakih liberala, naprednjaka, slobodnjaka, socijalista i t. d. Sve su njihove novine pune takoga kvasca, pokvarenosti!

84. Isus iscjeljuje slijepca u Betsaidi.

(Mark. 8, 22—26.).

»Isus dođe s učenicima u Betsaidu. I dovedoše k njemu slijepa, i moljahu ga, da ga se dotakne. I uzevši za ruku slijepoga izvede ga napolje iz sela, i pljunuvši mu u oči metne ruke na nj, i zapita ga, vidi li što. I pogledavši reče: Vidim ljude gdje idu kao drveta. I potom opet metnu mu ruke na oči; i poče gledati, i iscijeli se te je sve jasno vidio. I posla ga kući njegovoj govoreći: Idi u kuću svoju, i ako dođeš u selo, ne kazuj nikome.«

Betsaida bit će ona Betsaida Julija, gdje je Isus nahranio pet tisuća ljudi. Slijepca je Isus izveo napolje, da se ukloni ljudima. Što je pljunuo Isus, metao ruke na slijepca, to je sve bilo zato, da se u slijepca probudi vjera u moć Isusovu. Tako i to, što nije odmah jasno vidio, nego mu se ljudi činjahu veliki kao drveta. Što je malo po malo progledao, to mu je ojačalo vjeru, da će još bolje progledati. Tako se i dogodi.

Kao što je slijepca pomagala vjera, da je sve više progledao, tako i nas vjera vodi do sve većega poznavanja Božjega. Na zemlji je to znanje nepotpuno, a u nebu bit će tako veliko, da će sasvim zadovoljiti um ljudski. »Sada vidimo kao kroz ogledalo u zagoneci, a onda ćemo vidjeti licem k licu.« (I. Kor. 13, 12.).

85. Isus obećava Petru vrhovnu vlast u Crkvi.

(Mat. 16, 13—20; Mark. 8, 27—30; Luk. 9, 18—20.).

»Kad dođe Isus u okoline Cesarije Filipove, pitaše učenike svoje govoreći: Za koga drže ljudi Sina čovječjega? A oni rekoše: Jedni za Ivana Krstitelja, a drugi za Iliju, opet drugi za Jeremiju ili za kojega od proroka. Reče im Isus: A vi šta velite, tko sam ja? Odgovarajući Simon Petar reče: Ti si Krist, sin Boga živoga. A odgovarajući Isus reče mu: Blago tebi, Simone, sine Jonin; jer tijelo i krv nijesu tebi to javili, nego otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar, i na toj stijeni sazidat ću crkvu svoju i vrata paklena ne će je nadvladati. I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga. Pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima.«

Cesareja, u okoline koje dođe Isus, zove se Filipova, jer ju je poljepšao četverovlasnik Filip. Nalazila se u zemlji Gaulonitskoj podno gore Hermona. Druga je opet Cesareja u Judejskoj na Sredozemnom moru. — Različito su mislili ljudi o Hristu. Jedni ga držahu za Ivana Krstitelja, koji je uskrsnuo, kao što je držao Herod; drugi su mislili za nj, da je Jeremija, kad je propovijedao pokoru; neki su ga držali za proroka, o kome govori Mojsije. — Petar odgovara u svoje ime; jer drugi su već govorili. Priznaje Isusa za Spasitelja (Mesiju) i za pravoga Sina Božjega. Petar nije to znao kao »tijelo i krv« t. j. po svojem čovječjem znanju, nego po objavi Božjoj. — Za nagradu svojoj vjeri dobija Petar od Isusa osobito odlikovanje i vlast. Hrist tumačeći njegovo ime Petar (»pećina«, »kamen«) govori mu, da će biti ono Crkvi, što je temeljni kamen zgradi: on će Crkvi dati postojanost, jedinstvo, cjelinu. Zato te crkve ne će moći nadvladati najjača sila (vrata paklena). Njemu predaje ključeve, to jest upravljanje u Crkvi. Njemu daje vladarsku čast, što može »vezati«, zakone izdavati, i »razriješiti«, ukidati zakone, da ljude ne vežu. Tu vlast vršit će Petar na mjesto Isusa; jer Petrove odluke zajedno su Hristove: što Petar sveže na zemlji, bit će svezano i na nebu.

Iz ovih se riječi Hristovih jasno vidi, da je Isus postavio sv. Petra za vidljivoga glavaru Crkvi. Ta vlast, dana

Cesareja Filipova.

Petru, imala je prijeći i na njegove nasljednike, jer Crkva nije mogla ostati bez temeljnoga kamena. Taj pak nasljednik sv. Petra, kako nas povijest uči, jest rimski biskup, sv. Otac Papa.

86. Isus prvi put proriče svoju muku i smrt.

(Mat. 16, 20—28; Mark. 8, 30—39; Luk. 9, 21—27.).

»Tada zaprijeti Isus i zapovjedi učenicima svojim, da nikom ne kazuju, da je on Hrist.«

Apostoli imali su se utvrđivati u toj vjeri, da je Isus obećani Spasitelj, jer su imale doći mnoge kušnje, da im vjeru oslabe. I apostoli nadali su se Hristu kao zemaljskom vladaru. No Isus ih poučava, kako je Hrist došao da spase ljude poniženjem svojim i mukom.

»Otada poče Isus učiti učenike svoje, da njemu valja ići u Jerusalem i mnogo postradati od starješina i od književnika i glavara svećeničkih, i da će ga ubiti, i treći dan da će ustati. I to govoraše javno. I uzevši ga Petar poče ga odvrćati govoreći: Bože sačuvaj, Gospodine, to se ne će tebi dogoditi. A on obrnuvši se i pogledavši na učenike svoje ukori Petra i reče: Idi od mene, napasniče; ti si mi sablazan, jer ne misliš što je Božje nego što je ljudsko.«

Isus zabranjuje učenicima govoriti, da je on Hrist. Jer je narod držao Hrista za zemaljskoga kralja, te bi se mogao i buniti.

Kad je Isus govorio o svojoj muci i smrti, to se Petru dalo na žao; zato iz ljubavi stane ga odvrćati, da se ne predaje neprijateljima. Kako je god prije Petar dobro odgovorio, tko je Hrist, jer se držao Božjega objavljenja; tako sada ne govori pravo, jer se dao zavesti od srca svojega. Isus ga prekorio, jer je govorio riječi, koje su se protivile određenju Božjem. Kad bi Isus poslušao riječi Petrove, ne bi izbavio ljude od vlasti napasnikove, sotonine. Ne će Hrist, da njegov apostol želi nešto ma i nehotice, što i sotonu. Poslije onoga velikoga priznanja, kojim se Petar proslavio, ove riječi bile su »sablazan«, riječi, koje nijesu pristajale Petru. Odvrćajući Isusa od muka i smrti slabio je kod sebe i drugih učenika pripravnost za muke.

A Isus, kao što je sam bio spreman da trpi, tako je i druge opominjao, da jednako trpljenjem gledaju da dođu u kraljevstvo nebesko.

»Tada dozove Isus narod i reče njima i učenicima svojim: Ako tko hoće ići za mnom, neka se odreče sama sebe, i uzme križ svoj na se i ide za mnom. Tko ne uzme križa svojega na se i ne ide za mnom, nije mene dostojan. Jer tko hoće dušu svoju (život svoj) da sačuva, izgubit će je; a tko izgubi dušu svoju radi mene i evanđelja, naći će je. Jer što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije a duši svojoj naudi? Ili kakovu će zamjenu dati čovjek za dušu svoju? Jer će doći Sin čovječji u slavi Oca svojega s anđelima svojim, i tada će vratiti svakomu po djelima njegovim.«

»Tko prizna mene i riječi moje pred rodom ovim zlim i preljubničkim, priznat će i njega Sin čovječji; a tko se postidi mene i mojih riječi, i Sin će se čovječji postiditi njega, kad dođe u slavi svojoj i slavi Oca svojega sa svojim svetim anđelima, da vrati svakomu po djelima njegovim. — Tada im reče: Zaista vam kažem, imaju neki među ovima, što stoje ovdje, koji ne će okusiti smrti, dok ne vide kraljevstva Božjega i Sina čovječjega, gdje ide u kraljevstvu svojem.«

Za Hrista i njegovu vjeru mora da je svaki gotov umrijeti. Tko tu vjeru zataji, ne prizna Hrista, i Hrist ga ne će primiti u kraljevstvo nebesko. Tko izgubi dušu, život zemaljski, dobit će život vječni. Kao što je život veći od svih dobara, tako se i život vječni ne može naknaditi svim dobrima ovoga svijeta. Zato je lud, koji radi dobara zemaljskih gubi dobra vječna. Dobra i zla djela dobit će svoju plaću na sudnjem danu; ali već i na ovom svijetu dolazi često kazan na zle ljude. Tako će doći skoro sud i kazan Jerusalemu. Taj će dan mnogi od Isusovih slušača doživjeti, ne će dotle okusiti smrti.

Kršćanin treba da se odreče sama sebe. Odriče se sama sebe, kad si zakraćuje mnoga dobra dopuštena, da se može lakše čuvati od stvari nedopuštenih.

87. Preobraženje Hristovo.

(Mat. 17, 1—13; Mark. 9, 1—12; Luk. 9, 28—36.).

Da se ne sablazne nad mukom njegovom, pokaza Isus odabranim učenicima svojim božansku svoju slavu preobrazivši se pred njima.

»Šest dana poslije toga uze Isus Petra i Jakoba i Ivana brata njegova, i izvede ih na goru visoku nasamo. I preobrazi

Preobraženje Hristovo.

se pred njima; i zasja se lice njegovo kao sunce, a haljine njegove postadoše bijele kao snijeg. I gle, ukazaše im se Mojsije i Ilija, koji s njim govorahu. A Petar odgovarajući reče Isusu: Gospodine! dobro nam je ovdje biti; ako hoćeš, načinimo ovdje tri sjenice, tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu. Dok on još govoraše, gle, oblak sjajan zakloni ih. I gle, glas iz oblaka govoreći: Ovo je sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji; njega slušajte! I čuvši učenici padoše ničice, i prepadoše se vrlo. I pristupivši Isus dohvati ih se i reče: Ustanite i ne bojte se. A oni podignuvši oči svoje nikoga ne vidješe do Isusa sama. I silazeći s gore zapovjedi im Isus govoreći: Nikomu ne kazujte, što ste vidjeli, dok sin čovječji iz mrtvih ne ustane.»

Gora, kamo je Isus poveo učenike, bit će gora Tabor. Na tu goru otide Isus »da se pomoli«. I dok se moljaše, preobrazi se. Mojsije i Ilija pokazaše se u »slavi i govorahu s njim o izlasku njegovu (o smrti njegovoj), koji mu je trebalo svršiti u Jerusalemu.« A Petar i koji bijahu s njim »bijahu zaspali; probudivši se vidješe slavu njegovu.« Petar govoraše: Načinimo tri sjenice! jer ne znadijaše što govori; jer »bijahu vrlo uplašeni«. Još se više uplašise, kad Isus, Mojsije i Ilija »zadoše u oblak«; jer je oblak bio znak blize nazočnosti Božje. Kad se čuo glas s neba: Ovo je Sin moj ljubazni, »nade se Isus sam«. Njemu je dakle taj glas govorio. Kako je Isus zapovijedio, tako apostoli i učiniše: »nikom ne javiše u one dane od onoga što vidješe.«

Tako je Hrist pokazao dvije svoje naravi: božansku kao Sin Božji, u slavi Oca svojega, i čovječansku, po kojoj mu je trebalo umrijeti, jer je tako bila naredba Božja. U ovoj vjeri utvrdiše se apostoli slušajući Sina Božjega. Utvrdiše se u vjeri napose ona tri učenika, koji su imali biti svjedoci muke i krvava znoja Isusova na Maslinskoj gori.

»Učenici zadržашe riječ u sebi pitajući jedan drugoga: Što to znači: dok iz mrtvih ne ustane? I pitahu Isusa: Zašto govore fariseji i književnici, da Ilija treba najprije da dođe? A Isus odgovarajući reče im: Ilija će doduše doći najprije i urediti sve, kao što je pisano za njega. Ali vam kažem, da je Ilija već došao, i ne poznaše ga, nego učiniše s njim, što htješe; tako i Sin čovječji treba da postrada od njih. Tada razumješe učenici, da im je govorio za Ivana Krstitelja.«

Slavno Hristovo preobraženje potaklo je misao kod učenika, da se približuje slavno kraljevstvo Mesijsko, osobito pak zato, jer se javio Ilija, za kojega govori sv. Pismo staroga zavjeta, da će doći prije dolaska Mesijina. Zato su se čudili učenici, što je Ilije opet nestalo. Isus im odgovara, da će Ilija doći prije dolaska Mesijina na dan suda; a prije prvoga dolaska došao je Ivan, koji bijaše Ilija duhom i silom. Njega su neprijatelji Mesijini ubili, a to će učiniti i samom Mesiji. Tako opet Isus proriče svoju muku.

Ovako je kod preobraženja Isusova opet Bog Otac u sredini javnoga naučavanja Hristova posvjedočio, da je Isus pravi Sin Božji, kao što je to učinio na početku javnoga života njegova kod krštenja.

Ako je Petar bio izvan sebe od radosti gledajući slavu Isusovu na zemlji: koliko je tek blaženstvo u nebu, gdje pravednici gledaju dragoga Boga kakav jest te su u ljubavi s njim sjedinjeni; gdje ne trpe nikakova zla a uživaju vječnu radost i slavu s anđelima i svetima!

88. Isus izliječi bjesomučna dječaka.

(Mar. 9, 14—29; Mat. 17, 14—21; Luk. 9, 37—43.).

»A dogodi se drugi dan, kad sidoše s gore, dođe Isus k učenicima svojim i vidje narod mnogi oko njih i književnike gdje se prepiru s njima. I odmah vidjevši ga sav narod udivi se i pritrčavši pozdravljahu ga. I zapita ih: Šta se prepirete među sobom? Tada dođe jedan čovjek iz naroda, pristupi k njemu i kleknuvši na koljena reče: Učitelju! Molim ti se, pogledaj na sina mojeg, što ga dovedoh k tebi, jer mi je jediniac. On ima duha nijema, te o mijeni bjesni i muči se vrlo. Svaki put kad ga uhvati, ujedamput stane vikati; i duh ga obara i lomi te se pjeni i škrguće zubima, i jedva otide od njega, kad ga lomi. Sav se osušio. I dovedoh ga učenicima tvojim i molih učenike tvoje, da ga istjeraju; i ne mogoše.«

Kako vidimo, prepirali su se književnici s učenicima Isusovim pred narodom o tom dječaku, koga je otac doveo k učenicima Isusovim, da istjeraju iz njega duha nečistoga, a oni ne mogoše. Tu su priliku htjeli književnici da upotrebe protiv Isusa, ne bi li odvratili narod od njega. U dobar čas dođe Isus. Pred božanskom Isusovom pojavom narod se uplašio, a domala i raz-

veselio, jer se nadao, da će učenike izbaviti iz neprilike, u koju ih postaviše književnici. Kad je Isus pitao narod, zašto se prepiru, dođe iz naroda otac dječakov i ispričavi Isusu što se dogodilo.

»Isus odgovori i reče: O rode nevjerni i pokvareni! Dokle ću biti s vama? Dokle ću vas trpjeti? Dovedite ga k meni. I dovedoše ga k njemu. A dok još išlaše k njemu, i kad vidje Isusa, odmah ga obori đavo i stade ga lomiti; i padnuvši na zemlju valjaše se bacajući pjenu. I upita Isus oca njegova: Koliko ima vremena, kako mu se to dogodilo? I on odgovori: Iz djetinjstva; i često ga je bacio u oganj i u vodu, da bi ga pogubio; nego ako što možeš, pomozi nam smilovavši se na nas. A Isus mu reče: Ako možeš vjerovati: sve je moguće onomu, koji vjeruje. I odmah povikavši otac dječakov sa suzama govoraše: Vjerujem, Gospodine! Pomozi nevjerju momu.«

Isus u k o r i književnike, a s njima i narod i učenike svoje. Književnike ukori, što su iz zlobe htjeli da učenike i narod od njega odvrte; a učenike ukori, što su se dali smetati u tvrdoj vjeri. Onda zapovjedi, te k njemu dovedu dječaka, da ovim čudom opet utvrdi vjeru njihovu. Kad je duh nečisti osjetio blizinu Isusovu, uznemiri se; i videći da će ga Isus izagnati, još jednom htjede da pokaže svoju silu. Isus dopusti to bješnjenje a tako i postavi ocu ona pitanja, samo da narod bolje vidi teško stanje dječakovo a potom i veličinu čuda, što će ga Isus učiniti. Nečisti je duh učinio, da je dječak bio padavičav, ili se tom bolešću poslužio, da lakše oblada tijelom dječakovim. Takve bolesti napadaju ljude osobito o mjesечеvoj mjeni. Tako se događalo i dječaku. — Prije nego što je učinio čudo, traži Isus od oca dječakova da vjeruje. Na njegove riječi: Ako što m o ž e š, pomozi nam! odvrća Isus: Ako m o ž e š, vjeruj! Može svaki da vjeruje, jer nas u tom pomaže Bog svojom milošću. Za tu opet milost treba da se molimo Bogu; zato je i otac dječakov rekao Isusu: Gospodine, p o m o z i nevjerju momu. Utvrdi moju vjeru.

»Isus videći, da se stječe narod, zaprijeti duhu nečistome govoreći mu: Gluhi i nijemi duše! ja ti zapovijedam, izidi iz njega, i više ne ulazi u njega. I povikavši i izlomivši ga vrlo izide iz njega; i učini se dječak kao mrtav, tako da su mnogi govorili: Umrije! A Isus uzevši ga za ruku podiže ga; i usta.

I ozdravi dječak od onoga časa. I Isus ga preda ocu njegovu. I svi se divljahu veličini Božjoj.«

»I kad Isus uđe u kuću, učenici njegovi pitahu ga nasamo: Zašto ga mi nijesmo mogli izagnati? A Isus reče im: Za nevjerstvo vaše. Jer zaista vam kažem: ako imate vjere koliko zrno gorušično, reći ćete gori ovoj: prijeđi odavde tamo, i prijeći će. I ništa ne će vam biti nemoguće. A ovaj se rod ničim ne može izagnati do molitvom i postom.«

Isus zove onoga duha: Gluhi i nijemi duše! jer je učinio dječaka gluha i nijema. Što je nečisti duh više bjesnio izlazeći iz dječaka, to se više vidjela njegova zloba i nemoć, a jače se razabirao mir i moć Spasiteljeva. To su ljudi vidjeli i zato se divili. — Gledajući prije što je sve đavo činio od onoga dječaka, apostoli se nijesu dosta pouzdali, da će ga izagnati. Zato ih Isus kori i opominje na tvrdnu vjeru, po kojoj postaju i najteže stvari lake. To znači one riječi o zrnu gorušičnu i o prenošenju bregova.

Vlast izgoniti nečiste duhove dao je Isus svojim apostolima. Ta se vlast očitovala i kasnije, da su neki sveti kršćani izgonili iz ljudi bjesove. I danas u Crkvi imade osobiti red zaklinjalaca (egzorcista), koji određenim od Crkve zaklinjanjima, zapovijedima, nalažu nečistomu duhu u ime Isusovo, da ostavi opsjednuto mjesto ili čovjeka. Hoće li duh nečisti poslušati, to stoji mnogo puta do svetosti i vjere onoga zaklinjaoca. Do te svetosti dolazi se pak osobito postom i molitvom. Onaj, koji zna nadvladati svoje strasti, bit će prije spreman da nadvlada i duha nečistoga.

89. Isus proriječi drugi put svoju muku i smrt.

(Mat. 17, 21—22; Mark. 9, 29—31; Luk. 9, 44. 45.).

»Otišavši odande idahu kroz Galileju; jer Isus ne htjede da tko dozna. I učaše učenike svoje i govoraše im: Metnite vi u uši svoje ove riječi: jer Sin čovječji predat će se u ruke čovječje, i ubit će ga, i pošto ga ubiju, ustat će treći dan. A oni ne razumješe riječi ove, jer bješe sakrivena od njih, da je ne mogaše razumjeti; i bojahu se da ga zapitaju za ovu riječ. I neveseli bijahu vrlo.«

Na ovom je putu bio Isus sam sa svojim učenicima, jer ih je hotio da pouči o mnogim značajnim stvarima. Tako im opet govori o svojoj muci, smrti i uskrsnuću, da ih pomalo pripravi na te do-

gađaje. Oni su i doista te riječi nešto više razumjeli nego prije, jer su postali vrlo neveseli. No ipak svega nijesu mogli razumjeti, jer mišljenje njihovo o Mesiji kao slavnom kralju nije im dalo da shvate riječi Hristove, kad je govorio o svojim mukama. Pa i Isus još im sve ne razjašnjuje, jer im vjera nije bila još tako tvrda, da bi sve mogli podnijeti.

Apostoli su naslućivali, da Isus govori o svojem stradanju. Ali ga se boja h u pitati o tom u strahu, da im zbilja ne očituje stvari, koje bi i za njih bile neugodne, žalosne, kao ljudi, koji bojeći se, da što neugodna ne čuju, nastoje, da im se stvar i ne kaže. A što je Isus ipak po više puta govorio o tom svojim učenicima, imalo ih je to pripravit na teške časove, da ih lakše podnesu. Što je Isus o svojoj smuci unaprijed govorio, imalo je osim toga uvjeriti apostole, da Isus dragovoljno trpi i umire.

90. Hramski porez.

(Mat. 17, 23—26.).

Poslije sužanjstva babilonskoga imao je svaki Israelac, koji je navršio dvanaestu godinu, platiti porez hramu, pō srebrnika (sikla), ili poslije dvije drahme (didrahmu). To bi pobirali po zemlji za to određeni ljudi.

»Kad dodoše u Kafarnaum, pristupiše k Petru oni, što kupe didrahme i rekoše: Zar vaš učitelj ne plaća drahme? A on reče: Da! I kad uđe u kuću, preteče ga Isus govoreći: Šta misliš, Simone? Kraljevi zemaljski od koga uzimaju poreze i danke? od svojih sinova ili od tuđih? Reče: Od tuđih. Reče mu Isus: Dakle ne plaćaju sinovi. Ali da ih ne sablaznimo, idi na more i baci udicu, i koju prvu uhvatiš ribu, uzmi je; i kad joj otvoriš usta, naći ćeš stater; uzmi ga te im podaj za me i za se.«

Isus kao Sin Božji ne bi trebao da plaća porez za hram, kuću svojega Oca. Petar je ljudima brzo po svojem običaju odgovorio, da će Isus platiti. No Isus ga prije pouči, da On ne bi trebao plaćati poreza; ali to čini samo za primjer drugima. Stater, što ga je Petar našao u ribi, vrijedio je četiri drahme, dakle toliko, da je mogao platiti porez za Isusa i za sebe.

Što je Petar platio za se i za Isusa porez, to je bilo odlikovanje za njega. Hrist je Petra, svojega namjesnika na zemlji, poredio sa

sobom. Jedan i drugi plaćaju porez samo za to, da ne sablažne drugih, da im ne daju povoda za grdnje. Nemaju krivo oni, koji odatle izvode, da Petar a po njemu i njegovi nasljednici Pape, nijesu podložni svjetovnoj vlasti.

91. Isus opominje na poniznost.

(Mat. 18, 1—11; Mark. 9, 32—40; Luk. 9, 46—50.).

Da je Isus tim osobito odlikovao Petra, što je hotio da Petar plati porez za sebe i za Nj, to su opazili i drugi apostoli.

»I dodoše u Kafarnaum. I kad bijahu u kući, zapita ih znajući pomisli srca njihova: Što ste razgovarali na putu? A oni mučahu; jer su se putem prepirali, tko je najveći među njima u kraljevstvu nebeskom?«

»I sjedavši dozva dvanaestoricu i reče im: Koji hoće da bude prvi, neka bude od sviju zadnji i svima sluga. I dozva Isus dijete i postavi ga među njih i zagrlivši ga reče im: Zaista vam kažem, ako se ne obratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko. Koji se dakle ponizi kao dijete ovo, onaj je najveći u kraljevstvu nebeskom. I koji primi takovo dijete u ime moje, mene prima; a koji mene primi, ne prima mene, nego onoga, koji je mene poslao. Koji je najmanji među vama, on je najveći.«

»A Ivan progovori i reče: Učitelju! vidjesmo jednoga, gdje imenom tvojim izgoni đavole, koji ne ide s nama, te mu zabranismo. A Isus mu reče: ne branite mu; jer nema nikoga, koji bi mojim imenom činio čudo, da bi mogao brzo zlo govoriti o meni. Jer tko nije protiv vas, s vama je. Jer tko vam daje čašu vode da pijete u ime moje, zato što ste Hristovi, zaisto vam kažem, ne će mu propasti plaća.«

Isus odvrća apostole, da ne budu zavidni gledajući druge gdje čine posao propovjednika Hristovih i da im ne brane, ako to čine iz dobre namjere. Onaj je čovjek imao vjeru u Hrista, jer drukčije ne bi mogao činiti čudesa. Zato, što je proslavio Hrista, dobit će plaću; jer pomaže apostole u njihovoj službi propovijedajući Hrista.

Kao što čeka nagrada onoga, koji privodi ljude Hristu, tako opet čeka kazan onoga, koji naukom i zlim primjerom odvrća ljude od Isusa.

»A koji sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u me, bolje bi mu bilo, da se objesi kamen vodenični o vratu njegovu, i da potone u dubinu morsku. Teško svijetu od sablazni. Jer je potrebno da dođu sablazni, ali teško onomu čovjeku, kroz kojega dolazi sablazan. Ako li te ruka tvoja sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe; bolje ti je ući u život kljastu, negoli s dvije ruke da te bace u pakao, u oganj vječni, gdje crv njihov ne umire i oganj se ne gasi. I ako te noga tvoja sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe; bolje ti je ući u život hromu, negoli s dvije noge da te bace u pakao, u oganj vječni, gdje crv njihov ne umire i oganj se ne gasi. I ako te oko tvoje sablažnjava, izvadi ga i baci od sebe; bolje ti je s jednim okom ući u život, nego s dva oka da te bace u pakao ognjeni, gdje crv njihov ne umire i oganj se ne gasi.«

»Jer će se svaki ognjem posoliti, i svaka će se žrtva solju posoliti. Dobra je sô; ali ako sô obljutavi, čim će se osoliti? Imajte sô u sebi, i mir imajte među sobom.«

»Gledajte, da ne prezrete jednoga od ovih malih; jer vam kažem, da anđeli njihovi na nebesima uvijek gledaju lice Oca mogega, koji je na nebesima.«

Tko drugoga odvraća od vjere, za nj je pripravljena teška kazna, s kakom se nijedna nevolja na svijetu ne da porediti. Teško će biti čovjeku, koji zavodi druge na grijeh; ali se ni drugi ne smije dati zavoditi. Prije ima biti gotov i najveće zlo pretrpjeti nego učiniti grijeh. Jer muke su u paklu strašne: crv je grižnja savjesti, a o g a n j, koji se toliko puta spominje u paklu, pravi je oganj, ako i različit od ognja u svijetu: taj se ne gasi, ne svijetli a ipak žeže.

Da apostoli ne dođu u taj oganj, opominje ih Hrist, da se uzdrže kao čista i nepokvarena žrtva (koja se uvijek osolila) sred nevolja ovoga svijeta. Tako čisti nijesu, dogod bude među njima prepiranja.

Isus je postavio za ugled apostolima dijete. Dijete je ponizno i rado vjeruje. Tako i svaki učenik Hristov treba da ima te glavne kreposti. Kao što je poniznost krepost, na kojoj se diže vjera; tako je opet oholost, koja se vjeri opire.

Iz riječi Hristovih, da anđeli djece gledaju lice Oca nebeskoga, izvodi se nauka, da svaki čovjek ima svojega a n đ e l a č u v a r a. Tako drže kršćani od početka do danas.

B. Od praznika sjenica do posvetila hrama.

92. Isus o prazniku sjenica.

(Iv. 7, 1—10.).

»Dosada je Isus hodao po Galileji; jer nije hotio da hodi po Judeji, jer su Židovi gledali da ga ubiju.«

»Bijaše pak blizu praznik Židovski građenje sjenica. Tada mu rekoše braća njegova: Iziđi oдавде i idi u Judeju, da i učenici tvoji vide djela tvoja, koja činiš. Jer nitko ne čini što tajno, ako traži da bude poznat. Ako činiš take stvari, pokaži se svijetu. Jer ni braća njegova nijesu vjerovala u nj. Tada im reče Isus: Vrijeme moje još nije došlo, a vrijeme je vaše svagda gotovo. Ne može svijet mržiti na vas: a na mene mrzi, jer ja svjedočim za nj, da su djela njegova zla. Vi izadite na praznik ovaj; ja još ne ću izići na praznik ovaj, jer se moje vrijeme još nije navršilo. Rekavši ovo osta u Galileji. A kad iziđe braća njegova na praznik, tada i sam iziđe, ne javno nego kao tajno.«

Praznik sjenica bijaše treći glavni praznik Israelski, o kojem je odrastao Israelac trebao ići u hram kao o vazmu i pedesetnici. Praznik se taj slavio osam dana, od 15. do 21. dana mjeseca sedmoga (Tišria, rujna—listopada). Prvi i posljednji dan bio je blagdan, kad se nijesu smjeli obavljati ropski (težački) poslovi. Taj je praznik opominjao Israelce na putovanje po pustinji, gdje su stanovali pod sjenicama (šatorima). Onda se svršavala berba, te je to bio blagdan zahvale i radosti. Nosili su se rodovi i zelene grane i stanovalo se pod sjenicama od granja. — Braća Isusova, t. j. bliži rođaci govorili su Isusu, neka ide u Judeju, da se tamo javno pokaže svijetu. Rodaci su njegovi držali kao i ostali narod, da će Spasitelj biti slavan i silan kralj; zato su govorili Isusu, neka ide u Jerusalem i tamo se proglasi pred svijetom za kralja. Tako i rođaci njegovi nijesu imali prave vjere o Isusu. To nijesu bili oni rodaci, između kojih su neki bili apostoli Isusovi kao Jakob i Juda, nego drugi neki; jer sebe razlikuju od učenika Isusovih govoreći: »Idi u Judeju, da i učenici tvoji vide djela tvoja.« — Isus poučava svoje rodake, da ne imaju pravoga mišljenja o Spasitelju. Nije on došao da vlada i satire neprijatelje, nego je njemu samome trpjeti i umrijeti. »Vrijeme moje još nije došlo«; još nije došao određeni čas, kad treba da se izvrši djelo spasenja, smrt moja. Vas

ne čeka u Jerusalemu nikaka pogibao; »v a š e j e v r i j e m e s v a g d a g o t o v o.« Vama se ne će ništa dogoditi u Jerusalemu, jer »ne može svijet mrziti na vas«, kad jednako mislite (kao on. No »na mene mrzi, jer ja s v j e d o č i m z a n j, da su djela njegova zla«; jer otkrivam mišljenje i djelovanje ljudi. — Isus nije htio da ide javno u povorci s rodacima svojim u Jerusalem; jer nije htio dati povoda poglavarstvu, da ga sada traže na smrt. Zato i veli svojim rodacima: »Vi izidite na praznik ovaj; ja j o š n e ć u i z i ć i n a p r a z n i k o v a j, jer se moje vrijeme još nije navršilo.« Tim nije rekao Isus, da ne će nikako ići na praznik, nego da ne će »j o š« izići. Zato osta u Galileji; a tek potkraj pode i sam u Jerusalem i dođe posljednjih dana praznika, više tajno nego javno. Ondje je želio ukratko da nauči narod neke istine ne htijući dati svojim neprijateljima vremena, da se dogovaraju o njegovoj smrti.

Uklanjajući se neprijateljima Isus nas je poučio, da ne tražimo sami pogibli od neprijatelja; nego je dobro, da se o d n e p r i j a t e l j a t a j i m o, u k l o n i m o, dogod možemo zapriječiti njihovu zlu namjeru, a da svojih dužnosti ne zanemarimo.

93. Nepromišljena revnost učenika Jakoba i Ivana.

(Luk. 9, 51–56.).

Otada je Isus odabrao više Judeju za svoje naučanje nego Galileju. Nije to bilo po savjetu rodaka njegovih, nego po samoj odluci Isusovoj, koji je htio da i poglavarima i narodu u Judeji propovijeda, da ne bi imali izgovora. Djelovanje se njegovo više prenosi u Judeju; samo još jednom proputovat će Galileju kao da je se tek tiče. Idući u Judeju trebao je proći kroz Samariju.

»Kad su se navršili dani uzeća njegova, on namjeri pravo u Jerusalem da ide. I posla glasnike pred licem svojim; i idući dođoše u grad Samarijski, da ugotove za nj. I ne primiše ga; jer su vidjeli, da ide u Jerusalem. A kad vidješe učenici njegovi Jakob i Ivan, rekoše: Gospodine! Hoćeš li da rečemo, neka oganj siđe s neba i neka ih proždre. A on okrenuvši se zaprijeti im i reče: Ne znate, čijega ste duha! Sin čovječji nije došao da duše pogubi, nego da sačuva. I otidoše u drugo mjesto.«

Ako i nije bilo baš sada vrijeme, da Isus trpi, ipak je bilo blizu. Navršiš se d a n i u z e ć a Isusova; skoro je trebalo da Isus trpi, umre, uskrsne a onda da se uzme na nebo. Pa kao što je Ilija

prije svojega uzeća obašao mjesta, gdje su bili učenici njegovi, tako je htio i Isus da još jednom obađe ona mjesta i ljude, kod kojih je propovijedao ne bojeći se ni samoga Jerusalema. Započeo je obilazeći kod Samarjana. Poslao je pred sobom učenike po običaju u grad Samarijski, što je bio blizu, da priprave stan za njega, za učenike i za one ljude, što bijahu oko njega. No Samarjani videći da ne će samo kod njih ostati, nego da želi ići u Jerusalema, nijesu ga htjeli primiti. Bilo im je žao, što ne će kod njih da ostane, što ne će da s njima slavi praznik na brdu Garizimu. Uopće kad bi Galilejci prolazili Samarijom u Jerusalema, Samarjani iz narodne mržnje nijesu ih primali, dapače su im kadikad priječili prolaz. Tako se dogodilo, da ni Isusu nijesu htjeli dati stana. — Kad su Ivan i Jakob, ti »sinovi groma« doznali, kako oni ljudi s nepoštovanjem odbijaju od sebe Isusa, razgnjeviše se i pomisliše, da se ti ljudi oštro kazne. Željeli su kazniti one ljude kao što je Ilija kaznio pedesetnika i njegovu pedesetoricu, da dozovu na njih »oganj (grom) s neba«. Još im je bila u pameti pojava Ilijina, kako ga vidješe na gori kod preobraženja Hristova. Uzdali su se, da će im Isus dati tu moć, ali nijesu pomislili na težinu kazne, što su je htjeli da izvrše. Isus ukori nepromišljenu revnost njihovu veleći im: »Ne znate, čijega ste duha«. Ilija bijaše čovjek Staroga nesavršenoga Zavjeta, u kojem je više vladao strah nego ljubav; vi ste učenici moji: treba da u vama bude moj duh, duh ljubavi i milosrđa.

Ima ljudi i danas kao što su bili Ivan i Jakob, koji se iz nepromišljene revnosti gnjeve na ljude zle i opake, pa ih taj gnjev može lako zavesti na mržnju. Gledajući zle ljude, grijешnike, gdje čine zlo, treba da se držimo one sv. Augustina: mrzak nam treba da bude grijeh njihov a ne osoba njihova. Zato nam treba nastojati, da nestane grijeha njihova, a ne željeti propasti grijешnikove.

94. Isus šalje sedamdeset i dva učenika.

(Luk. 10, 1–16; Mat. 10, 40–42; 11, 20–24.).

Isus je izabrao dvanaest apostola, kojima je dao vlast da propovijedaju (str. 121.) Osim njih odredio je sedamdeset i dva učenika, kojima je dao manju vlast, da pripravljaју narod za propovijedanje njegovo.

»Potom odredi Gospod i drugih sedamdeset i dva, i posla ih po dva i dva pred licem svojim u svaki grad i mjesto, kamo hoćete sam doći.«

Izabrao je Isus broj 72, kao što bješe Mojsije postavio nad Izraelskim narodom 70 (potpuno: 72) starješine. Slao ih je po dva, da se tijekom označi ljubav njihova i sloga.

»I govoraše im: Žetva je dođuše velika, ali poslenika malo. Molite se dakle gospodaru od žetve, da pošlje poslenike u žetvu svoju. Idite! eto ja vas šaljem kao jaganjce među vukove. Budite dakle mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi. Nemojte nositi kese ni torbe ni obuće, i nikoga ne pozdravljajte na putu.«

Veli im, da ne uzimaju sobom nepotrebnih stvari; **putem** da se ne zadržavaju mnogim **p o z d r a v l j a n j e m**, jer je takvo pozdravljanje na istoku dugo trajalo.

»U kojigod kuću uđete, najprije govorite: Mir ovoj kući! I ako bude ondje sin mira, počivat će na njemu mir vaš; ako li ne bude, vratit će se k vama.«

Sin mira zvao se čovjek, koji je vjerovao nauku Staroga Zavjeta, a potom se nadao i dolasku Spasitelja, »kneza mira«.

»A u onoj kući ostanite, pa jedite i pijte, što u njih ima; jer je poslenik dostojan plaće svoje. Nemojte prelaziti iz kuće u kuću. I u kojigod grad dođete i prime vas, jedite što se donese pred vas. I iscjeljujte bolesnike, koji su u njemu, i govorite im: Približi se k vama kraljevstvo Božje.«

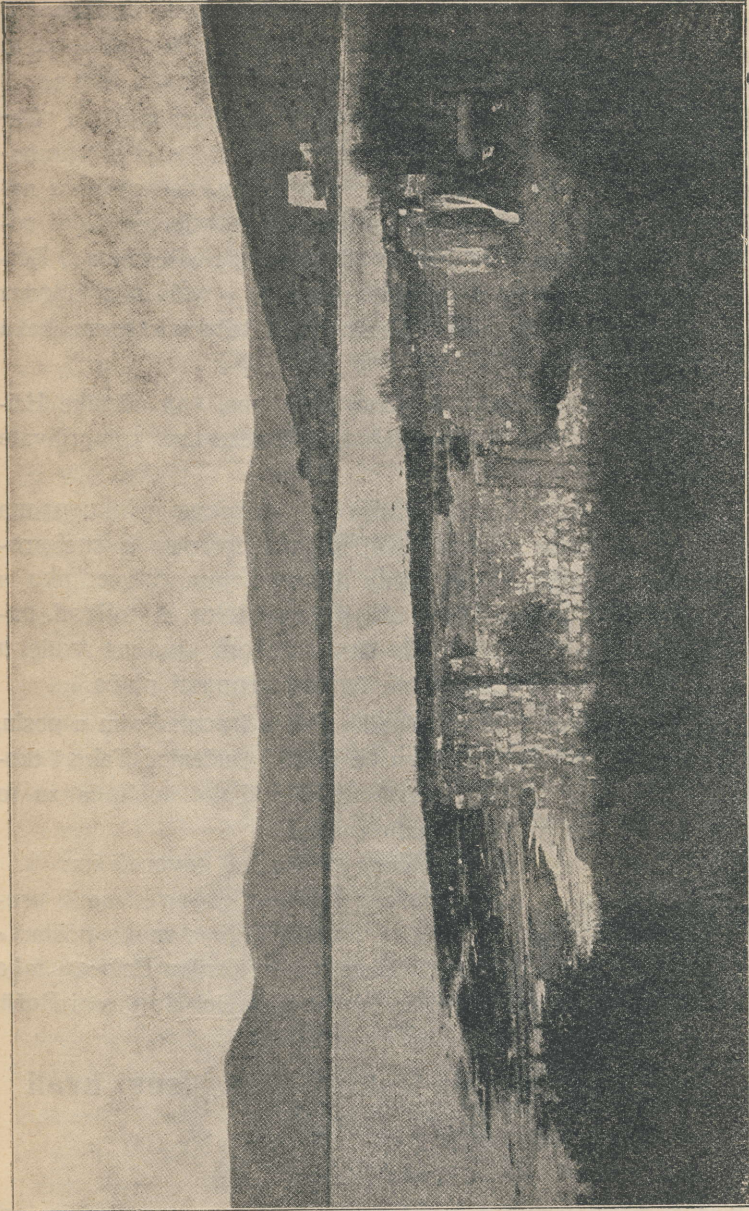
Učenici su ljudima donosili Božju nauku, darove **nebeske**; zato su zaslužili, da im ljudi dadu, što im za život trebaše. Isus im branjaše ostavljati kuću, koja ih je primila, jer bi time pokazali, da traže nešto preko onoga, što im je najpotrebnije; a ne bi to bilo lijepo za onu kuću, iz koje bi izišli.

»I u kojigod grad dođete i ne prime vas, iziđavši na ulice njihove recite: I prah, koji je prionuo za nas od grada vašega, otresamo vam; ali ovo znajte, da se približi kraljevstvo Božje. Kažem vam, da će lakše biti Sodomi u dan onaj negoli onome gradu.«

O t r e s t i p r a h s n o g u znači, da s takim ljudima **ne će više** da imadu dijela. I njima propovijedaju dolazak Mesijin; jer dok će pravednicima Mesija biti spas, na grijешnike će doći Božja osveta.

»Tada poče Isus koriti gradove, u kojima se dogodilo najviše njegovih čudesa, jer ne činiše pokore: Teško tebi, Ko-

Betsaida.

rozaime, teško tebi, Betsaido. Jer da su se u Tiru i u Sidonu zbila čudesa, što su se zbila u vama, davno bi se u kostrijeti

i u pepelu sjedeći kajali. Ali Tiru i Sidonu bit će lakše na sudu nego vama. I ti, Kafarnaume, koji si se do nebesa podigao, do pakla ćeš se potopiti. Jer da su se u Sodomi zbila čudesa, što su se zbila u tebi, ostao bi do današnjega dana. Ali vam kažem, da će zemlji Sodomskoj lakše biti na dan suda nego tebi.»

Korozaim, Betsaida i Kafarnaum bijahu gradovi na Genesaretskom jezeru. U njima i u njihovoj okolici propovijedaše Hrist i činjaše čudesa, te su lako mogli znati njegovu nauku. Zato je to teža kazan, koja ih čeka, jer ne htjedoše činiti pokoru. Kafarnaum bijaše bogatiji i veći grad od Korozaima i Betsaide, u njemu je Isus i više boravio; zato je i veća bila njegova dužnost, da vjeruje. Stoga mu i Hrist prijeti težom kaznom, kaka je stigla Sodomu.

Kad je Isus kazao, kakva kazan čeka one, koji učenike Hristove ne primaju, govori sad, kakva nagrada čeka one, koji prihvate njihovu nauku.

»Koji vas prima, mene prima; a koji mene prima, prima onoga, koji je mene poslao. Koji prima proroka u ime proročko, primit će plaću proročku; a koji prima pravednika u ime pravedničko, primit će plaću pravedničku. I kojigod napoji jednoga od ovih najmanjih samo čašom studene vode u ime moje, zaisto vam kažem, ne će mu propasti plaća.«

Koji prima učenike kao poslanike Božje i pomaže im u poslu, primit će nagradu od Boga, kakvu će primiti i učenici. Tako i tko god komu pomogne izvršiti pravedno koje djelo, dobit će za to obilnu plaću, pa bilo to djelo i najneznatnije.

Na poslijetku daje Isus učenicima svoj ugled govoreći im:

»Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire, a tko mene prezire, prezire onoga, koji je mene poslao.«

Kao što svi treba da slušaju Isusa kao poslanika Božjega, tako treba da slušaju i učenike njegove, jer su poslanici Hristovi i Božji.

95. Povratak sedamdesetdvojice. Isus hvali Boga Oca.

(Luk. 10, 17–24; Mat. 11, 25–30.).

Kad je Isus poslao sedamdesetdvojicu da propovijedaju, oni su to činili. Malo vrijeme postojalo, i oni se vratiše k Isusu, da mu kažu uspjeh svojega rada. Nadoše Isusa u Pereji.

»Vratiše se sedamdeset i dvojica s radošću govoreći: Gospodine! i vrazi nam se pokoravaju u ime tvoje. A on im reče: Vidjeh sotonu gdje spade s neba kao munja. Evo, ja sam vam dao vlast da stajete na zmije i na štipavce i na svaku silu neprijateljsku, i ništa vam ne će nauditi. Ali se tomu ne radujte, što vam se duhovi pokoravaju, nego se radujte, što su vaša imena napisana na nebesima.«

»U taj čas obradova se Isus u Duhu svetom, i reče: Hvalim te, Oče, Gospodine neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih a objavio malenima. Da, Oče, jer tako bi povoljno tebi. Sve je predao meni Otac moj, i nitko ne zna Sina do Otac; niti Oca tko zna do Sin, i komu Sin hoće da objavi.«

»Hodite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni; i ja ću vas odmoriti! Uzmite jaram svoj na sebe, i naučite se od mene; jer sam krotak i ponizan srcem: i naći ćete pokoj dušama svojim. Jer je jaram moj sladak i breme je moje lako.«

Od svih djela, što su ih učenici učinili, najviše su se čudili tome, što su im se vrazi pokoravali u ime Isusovo. Moguće da to ističu i zato što im to Isus nije bio obećao. Isus im odvrća, da je doista tako: imenu Isusovu ne mogu odoljeti đavoli. Kad su apostoli izgonili đavole, vidio je to Isus. Kao što munja spada brzo, tako su đavoli nemoćni bježali pred riječju Isusovih poslanika. Kao što učenici imaju vlast nad sotonom, tako imaju vlast nad zmijama i štipavcima t. j. nad svim stvorovima i nad svakim zlom, koje stoji u svezi sa sotonom, neprijateljem ljudskoga roda. — Ali Isus opominje svoje učenike, da još u tome ne stoji prava veličina njihova. Dostojanstvo i sreća učenika stoji u tom, da i sami dođu u nebo. Jer mnogi, koji činiše čudesa i izgoniše nečiste duhove i tako radiše za dobro drugih, propadoše, što se nijesu brinuli i za svoje spasenje. Taki je bio Juda.

Isus pun Duha svetoga razveselio se, što djelo učenika njegovih napreduje i što oni dolaze do spoznanja istina Božjih. Zato zahvaljuje Bogu Ocu, što je stvari, sakrivene oholim mudracima ovoga svijeta, objavio poniznim učenicima. Između ostalih istina, koje Bog objavi učenicima, i ova je istina: da je Bog Otac predao sve, svaku vlast, Sinu, koji je Ocu u svemu jednak; jer samo on potpuno zna Oca, kao što i samo Otac potpuno zna

Sina. I samo Sin Božji može pravo da nauči ljude poznavati Boga. U poznavanju Boga nalazi se prava utjeha za um i srce ljudsko. Zato Isus zove sve k sebi: Hodite k meni! On rasvjetljuje um istinom, napunja srca milošću skidajući breme grijeha. Oni pak naći će najveću utjehu, koji idu za Isusom u krotkosti i poniznosti. Njima će biti lako nositi jaram, vjerovati nauku Isusovu, jer će ih pomagati u tom njegova milost.

Učimo se od Isusa, koji je krotak i ponizan Srcem, da budemo slični Srcu Njegovu i molimo se njemu: Isuse krotki i ponizni Srcem, učini srce moje po Srcu svojem!

96. Priča o milosrdnom Samarjaninu.

(Luk. 10, 25–37.).

Isus zove sretne učenike svoje, što čuju iz usta njegovih vječne istine.

»Okrenuvši se k učenicima svojim reče: Blago očima, koje vide što vi vidite; jer vam velim: mnogi proroci i kraljevi željeli su vidjeti što vi vidite, i ne vidješe; i čuti što vi čujete, i ne čuše.«

»I gle, neki zakonoznanac ustade, da kuša Isusa, te reče: Učitelju, šta ću činiti, da dobijem život vječni? A Isus mu reče: U Zakonu što je pisano? Kako čitaš? On odgovarajući reče: Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom i svom misli svojom; i bližnjega svojega kao samoga sebe. I reče mu Isus: Pravo si odgovorio; to čini, pa ćeš živjeti. On pak hotjevši da se opravda, reče Isusu: A tko je moj bližnji?«

»A Isus uze govoriti: Čovjek neki silažаше s Jerusalema u Jerihon, i dođe među razbojнике, koji ga svukoše i izraniše, pa otidoše ostavivši ga pola mrtva. A dogodi se te onim putem silažаше svećenik neki; i vidjevši ga prođe. A tako i levit kad dođe na mjesto, te ga pogleda, prođe. A Samarjanin neki putujući dođe do njega, i vidjevši ga sažali mu se. I pristupivši zavi mu rane i zali uljem i vinom; i posadivši ga na kljuse svoje dovede u gostionicu, i pobrinu se za nj. I sjutradan izvadi dva dinara, i dade krčmaru i reče: Brini se za nj, i što više potrošiš, ja ću ti platiti. — Šta misliš, koji je od one tro-

jice bio bližnji onomu, koji dođe među razbojнике? A on reče: Koji mu učini milosrđe. I reče mu Isus: Idi, i ti čini tako.«

Zakonoznanac htio je isprva da Isusa kuša, hoće li mu pravo odgovoriti. A kad ga Isus upozorio na Zakon Mojsijev, koji mu mora biti poznat, odgovara sam zakonoznanac. Poslije se ipak hoće opravdati kao da nije htio Isusa kušati, zato mu dade drugo pitanje: tko je moj bližnji? koga treba da ljubim kao sama sebe? Isus mu odgovori pričom, po kojoj je sam zakonoznanac bio prisiljen priznati, da njegov bližnji nije samo onaj, koji mu je blizu rodom, Žid, kako su to Židovi držali, nego da mu je bližnji svaki čovjek. Čovjek neki bio je Žid putujući iz Jerusalema. Kako je Jerusalem bio visoko a Jeriha nisko, to se s Jerusalema moralo silaziti. Na putu između Jerusalema i Jerihona ima i danas klanaca, u kojima se znadu kriti razbojnici, te je put nesiguran. Razbojnici su svukli čovjeka, oteli mu što je imao, a budući da se on branio, izraniše ga. Svećenik, što je došao do njega, svršio je svoju službu kod jerusalemskog hrama. Držao se samo izvanje službe Božje a nije mario da činom izvrši zapovijed Božju. Jer ako se nalagalo pomoći neprijateljevu magarcu, kad bi pao pod bremenom, to se još više nalagalo pomoći samomu neprijatelju u nevolji. Dakle ni svećenik ni levit, srodnici onoga čovjeka, nijesu imali milosrđa. Zato ih tijekom više nadvišuje Samaritanin, kome je onaj čovjek, Žid budući, bio neprijatelj. Taj se smiluje na neprijatelja svojega, zali mu rane smjesom od vina i ulja, što su putnici sobom nosili kao lijek. U gostionici dade dva dinara gostioničaru, jer je naumio brzo se vratiti, da vidi kako je bolesniku. Kad je Isus pitao: tko je od te trojice bio bližnji onome čovjeku? morao je priznati zakonoznanac, da je onaj bio pravi bližnji, koji mu je pomogao. Nije htio reći: Samaritanin, jer mu je to ime bilo omraženo.

Priča nas dakle uči: da je svaki čovjek naš bližnji bio nam prijatelj ili neprijatelj. Naša ljubav k bližnjemu treba da je iskrena (»saznali mu se«), djelotvorna (»pobrinu se za nj«), i općenita (jer je pomogao neprijatelju).

Sveti oci tumače tu priču kao sliku: Čovjek, koji je došao među razbojнике, to je Adam, uopće čovjek; razbojnici su nečisti duhovi; otimanje imutka i rane jesu zla, što čovjeka stignu po grijehu; svećenik i levit jesu žrtve Staroga zavjeta, koje nijesu mogle pomoći čovjeku, da ga očiste od grijeha, dok nije došao milosrdni Samar-

janin, Isus Hrist, koji nas je spasao. Gostionica je Crkva, a gostioničar njezin poglavar. Povratak je Samarjaninov dolazak Gospodinov.

97. Marta i Marija.

(Luk. 10, 38–42.).

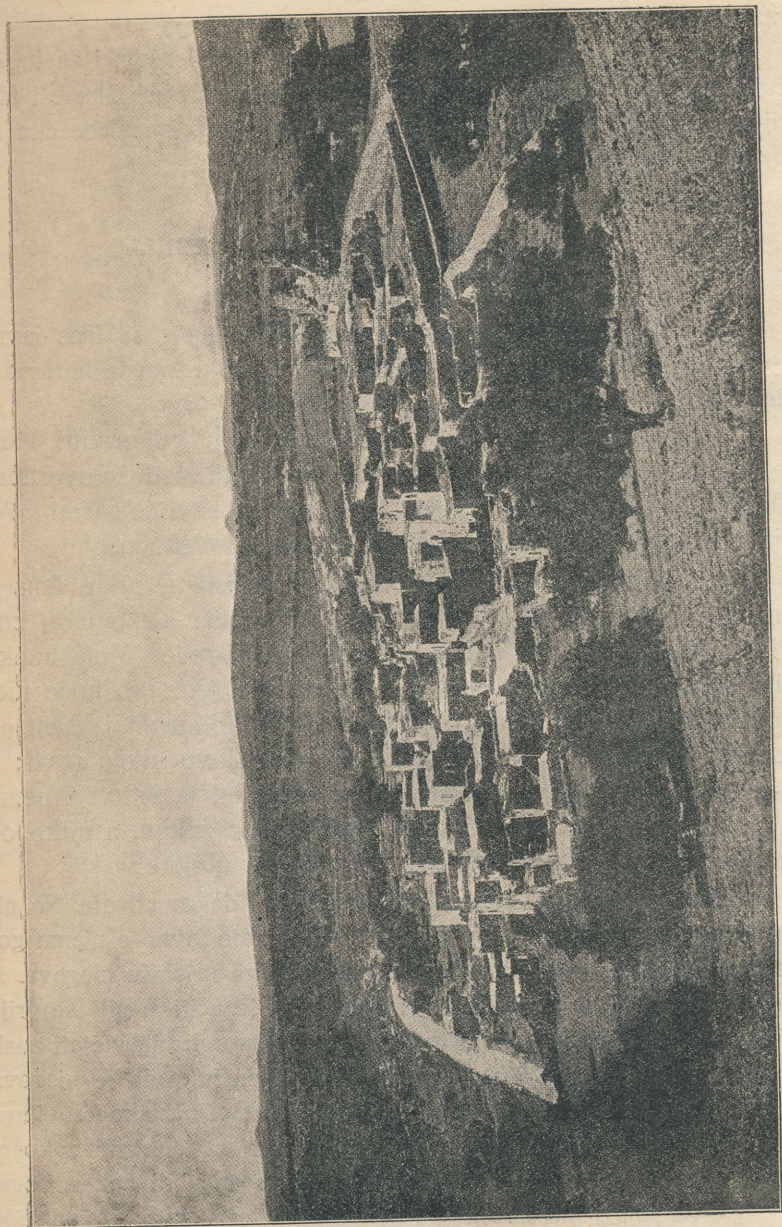
Putujući dalje onim putem, na kojem su po priči razbojnici sašli čovjeka, što je putovao iz Jerusalema, putem iz Jerihona u Jerusalem, dođe Isus u Betaniju. To bijaše mjesto, 3 km udaljeno od Jerusalema, na putu prema Jerihonu.

»Kad idahu (tim) putem i on uđe u jedno selo, a žena neka, po imenu Marta, primi ga u kuću svoju. I u nje bijaše sestra, po imenu Marija, koja i sjede kod nogu Gospodnjih i slušaše riječ njegovu. A Marta nastojahu, kako će ga lijepo podvoriti, i pristupivši reče: Gospodine, zar ti ne mariš, što me sestra moja ostavi samu da služim? Reci joj dakle, da mi pomože. I odgovarajući reče joj Gospodin: Marta, Marta, brineš se i trudiš za veoma mnogo. A samo je jedno potrebno Marija je najbolji dio izabrala, koji se ne će uzeti od nje.«

Marija, sestra Marte, bit će Marija Magdalena, koja je od onoga vremena, kako joj Isus oprostio grijehe, Gospodu vjerno služila. Lazar im bijaše brat. Kod te porodice svraćao bi se Isus idući u Jerusalem. Marta se kao starija brinula za kuću i podvorbu. Marija pak kao vjerna učenica sjela je kod nogu Isusovih, kako je bio običaj učenika, da sluša riječi Hristove. Marta bijaše u velikom poslu, jer je željela da što bolji objed ugotovi Isusu i njegovim uenicima, te htjela da joj Marija pomogne. Govori Isusu, jer Njegova riječ bit će Mariji zapovijed. Isus odgovori Marti ljubazno i opomene je, da se odviše ne brine za zemaljske stvari, što bi je moglo odvrćati od stvari nebeskih. Veću brigu treba imati za dušu i za drugi život, nego za tijelo i za ovaj život. Marija je ono prvo odabrala i to će joj se dati. To je ono »jedino potrebno«.

Dobra je stvar i ono, što je radila Marta, pa i briga za zemaljske stvari nije zabranjena, pače je nastojanje oko rada, da se steče što treba za život, djelo dobro i zaslužno, osobito kad se ima na umu pomoći potrebnima; ali je daleko pretežnija briga za nebeske stvari, nauk Božji, molitvu, razmišljanje. Zato ne valja prigovarati ljudima, koji se odriču briga zemaljskih, da mogu Bogu cijeli slu-

Betanija.

žiti, kao što su mnogi redovnici, koji se bave samo oko molitve i razmišljanja tajna Božjih.

Marija, Mati Isusova, brinula se i za život Isusov, i za to, da čuje i u srcu sahrani riječi Njegove; vršila je službu i Marte i Marije: i tako je dvostruko blažena. Zato se i ovo evanđelje čita na Uznesenje Marijino ili Veliku Gospu.

98. Besjeda Isusova u hramu.

(Iv. 7, 11—36.).

Došavši u Jerusaleu o prazniku sjenica, nije se Isus javno pokazivao u hramu. Po svoj prilici veći je dio vremena boravio u Betaniji.

»Židovi pak tražahu ga na praznik i govorahu: Gdje je on? I mnogo se govorilo o njem u narodu. Jedni govorahu: Dobar je. A drugi govorahu: Nije, nego zavodi narod. Ali nitko ne govoraše javno za nj od straha židovskoga.«

»A kad je već prošla polovina praznika, otide Isus u hram i učaše. I divljahu se Židovi govoreći: Kako ovaj zna Pisma, a nije se učio? Odgovori im Isus i reče: Moja nauka nije moja, nego onoga, koji me je poslao. Ako tko hoće njegovu volju tvoriti, znat će, je li nauka od Boga ili ja sam od sebe govorim. Koji govori sam od sebe, slavu svoju traži; a tko traži slavu onoga, koji ga je poslao, on je istinit i nema u njemu nepravde. Nije li vam Mojsije dao zakon, a nitko od vas ne vrši zakona? Zašto tražite da me ubijete?«

Članovi visokoga vijeća tražili su Isusa, da ga uhvate. No njesu mogli za nj saznati, jer se nije nitko usudio javno o njemu govoriti bojeći se, da ga visoko vijeće ne drži za pristašu njegovu. A kad je Isus stao naučati, čudili su se, kako ide učiti, a nije se prije učio kao drugi književnici; a ipak bi u tome morali bili vidjeti znak božanstvenosti Njegove nauke. Zato Isus dokazuje, da je njegova nauka od Boga. Tko hoće da se pokori volji Božjoj, lako će vjerovati. No tko svoju slavu traži, ne će se pokoriti zakonu, kao što se ne pokoravaju ni Židovi želeći Isusa ubiti bez razloga.

Narod nije znao za odluku visokoga vijeća, zato se čudi, što to Isus govori, da ga žele ubiti.

»Odgovori narod i reče: Šta ti je? Tko te želi ubiti? Odgovori Isus i reče im: Jedno djelo učinih, i svi se divite

tome. Mojsije vam dade da se obrezujete — ne kao da je od Mojsija, nego od otaca — i vi obrezujete čovjeka u subotu. Ako se čovjek u subotu obrezuje, da se ne izvrće zakon, zašto se srdite na mene, što svega čovjeka iscijelih u subotu? Ne sudite po tom tko je tko, nego pravedan sud sudite.«

Isus govori o čudu, kako je iscijelio čovjeka, što je bio 38 godina bollestan; a Židovi ga htjedoše ubiti što je to učinio u subotu. Isus opravdava svoje djelo. Obrezati se morao Žid, kad mu je bilo osam dana, ma da taj dan pao na subotu. Dakle ima zapovijedi, koje su veće od svetkovanja subote. Takva je zapovijed ljubav k bližnjemu, koja je Isusa potakla, da iscijeli čovjeka u subotu.

»Tada govorahu neki iz Jerusalema: Nije li to onaj, kojega traže da ubiju? A gle, kako govori javno, i ništa mu ne vele. Jesu li doista poglavari doznali, da je on Hrist? Ali ovoga znamo otkuda je; a Hrist kad dođe, nitko ne zna, otkuda je. — Tada Isus povika u hramu učeći i govoreći: I mene znate i znate otkuda sam; i sam od sebe ne dođoh, nego ima istiniti, koji me posla, kojega vi ne znate. Ja ga znam, jer sam od njega i on me je poslao. — Tada gledahu da ga uhvate; i nitko ne metnu na nj ruke, jer još ne bijaše došao čas njegov.«

Jerusalemljani bolje su znali za namjere velikoga vijeća, koje bijaše odlučilo ubiti Isusa. No i oni ne bijahu bolji od svojih poglavara; smeta ih nisko podrijetlo Hristovo. Ne gledaju na Onoga, koji je Hrista poslao, ne poznaju Božjih namjera. Kad im pak Isus reče, da je od Boga, vidješe da govori za sebe kao o Mesiji. Zato ga htjedoše uhvatiti, ali ne mogoše od naroda; a još ne bijaše odlučio Isus da im se preda.

»A od naroda mnogi vjerovahu u nj i govorahu: Kad dođe Krist, eda li će više čudesa činiti nego ovaj što čini? Fariseji čuše da narod to o njemu tajno govori; i poglavari svećenički i fariseji poslaše slugu, da ga uhvate. Tada im reče Isus: Još sam malo vremena s vama, pa idem k onomu, koji me je poslao. Tražit ćete me, i ne ćete me naći; i gdje sam ja, vi ne možete doći. A Židovi rekoše među sobom: Kuda će ovaj ići, da ga mi ne nađemo? Ne će li ići u rasijske Židove među neznabošcima i učiti neznabošce? Šta znači ova riječ što reče: tražit ćete me i ne ćete me naći? i gdje sam ja, vi ne možete doći?«

Kad je Isus o sebi jasno učio da je Mesija i mnogi su to vjerovali, fariseji i poglavari svećenički napuniše se gnjeva i naložiše stražarima, da paze na nj i da ga prvom zgodom uhvate. To je Isus znao, zato im reče, da će još neko vrijeme biti s njima; a kad umre — po njihovoj želji — tražit će ga, ali uzalud. Oni se podrugljivo pitahu: hoće li taj otići među neznabošce? No što su oni podrugljivo pitali, to se poslije i dogodilo: apostoli Hristovi doista su otišli među neznabošce, da propovijedaju, kako im je Isus zapovjedio.

Hristova nauka dariva velika dobra svakomu čovjeku: prosvjetljuje ga, hrabri i utješava. Sve te plodove imat će tko po toj nauci živi i uvjerit će se, da je »nauka Hristova od Boga.«

99. Fariseji i glavari svećenički hoće da Isusa uhvate.

(Iv. 7, 37—53.).

»U posljednji veliki dan praznika stajaše Isus i vikaše govoreći: Tko je žedan, neka dođe k meni i pije. Tko u me vjeruje, kao što Pismo veli, iz njegove utrobe će poteći rijeka žive vode. A ovo reče o Duhu, kojega su imali primiti oni, koji vjeruju u nj; jer još Duh ne bijaše dan, budući da Isus nije bio još proslavljen. A mnogi iz naroda čuvši ove riječi govorahu: Ovo je zaista prorok. Drugi govorahu: Ovo je Hrist. A jedni govorahu: Zar Hrist dolazi iz Galileje? Ne govori li Pismo, da Hrist dolazi iz koljena Davidova i iz gradića Betlehema, gdje bijaše David? Tako raspra postade u narodu njega radi. A neki od njih hoćahu da ga uhvate; ali nitko ne metne ruku na nj.«

»Dodoše pak sluge ka glavarima svećeničkim i farisejima, i oni im rekoše: Zašto ga niste doveli? Odgovoriše sluge: Nikad čovjek nije tako govorio kao ovaj čovjek. Tada im odgovoriše fariseji: Zar ste i vi zavedeni? Vjeruje li u njega tko od knezova ili od fariseja? Nego ljudstvo ovo, koje ne zna zakona, proketo je. Reče im Nikodem, onaj što dođe k njemu noću, koji je bio jedan od njih: Eda li zakon naš sudi čovjeku, dokle ga prije ne sasluša i dozna, šta čini? Odgovoriše mu i rekoše: Jesi li i ti Galilejin? Razgledaj Pisma i vidi, da prorok iz Galileje ne dolazi! I otidoše svaki svojoj kući.«

Na više mjesta u sv. Pismu govori se o vodi koja Spasiteljevom, to jest o obilju milosti, što će ih Duh Sveti u vrijeme Spasiteljevo dijeliti vjernicima, i da se sami spase i da rade za spasenje drugih. Po tim riječima držalo mnogo naroda Isusa za Mesiju ili barem za proroka, koji ima doći prije Spasitelja. To je uzbunilo fariseje. Zato kore svoje sluge, što nijesu uhvatili Isusa. Sluge bijahu udivljeni pojavom Isusovom, te ga se nijesu usudili uhvatiti. Oholim farisejima bio je narod I u d. Ali oni sami ne poznavahu Pisma. Iz krajeva Galilejskih bilo je proroka, a i Isaija govori o svijetlu, koje će obasjati one krajeve. A da su bolje istraživali, našli bi, da se Isus rodio u Betlehemu. Na obranu Isusovu ustaje Nikodem, tajni učenik Hristov i član velikoga vijeća. Poučava fariseje, koji se toliko grade pametnijima od naroda, da zakon ne dopušta osuditi čovjeka prije nego se sasluša. No oni se ne daju poučiti, nego bjesne i grde Nikodema: Jesi li i ti Galilejin? I ne odlučivši ništa na vijeću razidoše se kućama.

Da čovjek može vjerovati i držati zapovijedi, i tako se spasti, za to je potrebna milost Božja, koju je donio Spasitelj. To su one »vode žive«, o kojima govore proroci, da će poteći u vrijeme Spasiteljevo. No ako i milost dolazi od Boga Oca, i donosi je Spasitelj, to se Duhu Svetomu pripisuje, da je dijeli posvećujući ljude. Stoga se i Crkva moli Duhu Svetomu, da natopi što je suho.

100. Isus i preljubnica.

(Iv. 8, 1—11.).

»Isus otide na goru Maslinsku. A ujutru opet dođe u hram, i sav narod dođe k njemu, i sjedavši učeše ih. A književnici i fariseji dovedoše k njemu ženu uhvaćenu u preljubi, i postaviše je na srijedu. I rekoše mu: Učitelju! Ova je žena sad uhvaćena u preljubi. A u zakonu Mojsije zapovjedi nam, da takovu zaspemo kamenjem. A ti šta veliš? Ovo pak govorahu kušajući ga, da ga mogu optužiti. A Isus sagnuvši se dolje pisaše prstom po zemlji. A kad ga jednako pitahu, ispravi se i reče im: Koji je među vama bez grijeha, neka prvi baci kamen na nju. I opet sagnuvši se pisaše po zemlji. A kad to čuše, jedan za drugim izlažahu počevši od starješine. I osta Isus sam, i žena stojeći na srijedi. A Isus ispravivši se reče joj: Ženo, gdje su, koji su te tužili? Nitko te nije osudio? Ona

reče: Nitko, Gospodine! A Isus reče: Ni ja te ne ću osuditi; idi i ne griješi više!«

Isus je otišao na goru Maslinsku i ondje je prenoćio. Dok su drugi ljudi otišli kući, on i poslije praznika ide još u hram. —

Isus i preljubnica.

Književnici i fariseji smisliše zamku za Isusa: ne osudi li preljubnice, okrivit će ga, da se ne drži Mojsijeva zakona; osudi li je, radit će protiv rimske vlasti, koja je sebi pridržala pravo osuditi

koga na smrt. A usto se preljuba u Rimljana nije kažnjivala smrću. To je pitanje obratio Isus na svoje neprijatelje. Najprije ne htjede ništa odgovoriti; ali kad su oni mislili, da je Isus u neprilici, siliše ga na odgovor. I on im odgovori, te su se postidjeni morali udaljiti. Mnogi znadijahu, da su i sami grješni; drugi se opet nijesu usudili dići kamenje na ženu bojeći se rimske vlasti. Isus ne gledajući svojih protivnika olakšao im je bijeg. Isus oprašta grješnici koja se pokajala, ali joj daje krepku opomenu, da više ne griješi. One riječi: Ni ja te ne ću osuditi znače: Ni ja te ne ću osuditi na smrt tjelesnu. Ali da te ne osudim na smrt vječnu u paklu, ne griješi više. Riječi su to, koje je rekao i onome čovjeku, što ga je iscijelio kod ribnjaka Betezde i opominju grješnika, da se tek onda može nadati oproštenju, ako je tvrdju odluku načinio, da ne će više griješiti, i po toj odluci i radi.

101. Isus svijetlo svijeta.

(Iv. 8, 12—29.).

Isus nastavi i poslije poučavati Židove. Kako je prije govorio za sebe, da ima vodu živu, tako sad uči, da je **svijetlo svijeta**.

»Opet Isus govoraše Židovima i reče im: Ja sam **svijetlo svijetu**. Tko ide za mnom, ne će hoditi po tami, nego će imati svijetlo života. — Tada mu rekoše fariseji: Ti sam za sebe svjedočiš; svjedočanstvo tvoje nije istinito. Isus odgovori i reče im: Ako i ja sam za sebe svjedočim, istinito je svjedočanstvo moje; jer znam otkuda sam došao i kuda idem; a vi ne znate otkuda dolazim i kuda idem. Vi sudite po tijelu; ja ne sudim nikoga. I ako sudim ja, sud je moj istinit; jer nijesam sam, nego ja i Otac, koji me je poslao. A i u zakonu vašemu pisano je, da je svjedočanstvo dvojice ljudi istinito. Ja sam, koji svjedočim sam za sebe, a svjedoči za mene **i Otac, koji me je poslao**. — Tada mu govorahu: **Gdje je Otac** tvoj? Odgovori Isus: Ni mene znate ni Oca mojega. Kad biste znali mene, znali biste i Oca mojega. — Ove riječi reče Isus kod blagajnice učeći u hramu; i nitko ga ne uhvati, jer još ne bijaše došao čas njegov.«

Isus učiše u dvorištu hrama, koje bješe određeno za žene. Tu se nalazila i blagajnica, kamom su se metalili novci za hram. Isus govori za sebe, da je **svijetlo svijeta**. To je On svojom naukom i svojom milošću, kako i evangelist Ivan u početku (str. 6.) govori.

Tko ide za Isusom, doći će u život vječni. — Kad Židovi traže dvostruko svjedočanstvo, Hrist im ga daje: to je On i Otac njegov. Isus zna dobro za sebe, da je od Boga izišao i da se k Njemu vraća. Kad bi to znali Židovi, drukčije bi o njemu sudili, ne bi gledali na nj samo kao na čovjeka. Isus je došao na svijet, da ga spase po milosti; tek poslije sudit će svijetu po pravdi. Svjedočanstvo Hristovo potvrđuje Bog Otac čudesima, koja Isus tvori u zajednici s Ocem. Tim se Isus poređuje s Bogom Ocem. To razumiju Židovi; zato ga i pitaju: Gdje je tvoj Otac? Oni bi htjeli da vide toga Oca na svoje oči. Hrist im veli, da im to nije moguće radi neznanja, kojemu su sami krivi. Preko Sina mogu tek upoznati Oca.

Kad su tražili Židovi da Isusa uhvate, on sam govori o svojoj smrti, koja će jednako biti svjedočanstvo, da je On od Boga izišao.

»Tada im Isus opet reče: Ja idem i tražit ćete me, i umrijet ćete u grijehu svojem. Kud ja idem, vi ne možete doći. Tada rekoše Židovi: Hoće li se sam ubiti, kad govori: kud ja idem, vi ne možete doći? I govoraše im: Vi ste odozdo, a ja sam odozgo; vi ste od ovoga svijeta, ja nijesam od ovoga svijeta. Zato vam kazah, da ćete umrijeti u grijesima svojim; jer ako ne uzvjerujete, da sam ja, umrijet ćete u grijehu svojem. Tada mu govorahu: Tko si ti? Reče im Isus: Početak, koji vam i govorim. Mnogo imam za vas govoriti i suditi; ali onaj, koji me je poslao, istinit je, i ja ono govorim svijetu, što sam čuo od njega. — I ne razumješe, da je Ocem svojim nazivao Boga. A Isus im reče: Kad podignete sina čovječjega, onda ćete poznati, da sam ja, i da ništa sam od sebe ne činim, nego kako me nauči Otac moj, onako govorim. I onaj, koji me je poslao, sa mnom je; i ne ostavi me sama, jer ja svagda činim što je njemu ugodno. Kad to govoraše, mnogi vjerovalaše u nj.«

Smrt Isusova bit će na spasenje samo onima, koji vjeruju. Židovima, koji nijesu vjerovali, nije smrt Isusova bila na spasenje, oni su umrli u grijehu nevjere, i nijesu mogli ući u kraljevstvo Hristovo. Židovi ne hoteći razumjeti Isusa stanu mu se podrugivati: Ti ćeš se valda ubiti i doći u pakao; onda dašto ne možemo za tobom doći, jer mi ćemo ravno u nebo. Ne osvrćući se na podrugivanje tumači Isus svoje riječi. Židovi imajući nisko mišljenje ne mogu se vinuti k nebeskim mislima; zato ne vjeruju u Isusa, koji je nad ovim svijetom. Židovi žele od Isusa čuti jasne riječi, da je Bogu jednak, misleći ga toga radi optužiti. Zato ga pitaju: Tko si

ti? Isus odgovara: To što vam prvo govori (tako tumače riječi »početak«). I opet govoraše, da je Bogu jednak. No Židovi to ne razumješe. Isus im kaza, da će to razumjeti, »kad podignu sina čovječjega.« Tim je jasnije pokazao način svoje smrti (na križu), a prorekao je, da će poslije njegove smrti mnogi Židovi doći do poznanja Njegova. To se i dogodilo. A i sad mnogi vjerovaše u Nj.

Isus je pravo svijetlo naukom svojom, koju treba svi da vjeruju, ako se hoće da spasu. Čovjek se dakle ne može u svakoj vjeri spasiti, nego samo u pravoj vjeri, koju je Hrist, naš Gospodin, učio.

102. Židovi hoće da bace kamenje na Isusa.

(Iv. 8, 31—59.).

One, koji vjerovahu u Nj, poučava Hrist, da će ih ta vjera osloboditi od grijeha.

»Isus govoraše onim Židovima, koji mu vjerovaše: Ako vi ostanete na mojoj besjedi, zaista ćete biti moji učenici i poznat ćete istinu, i istina će vas izbaviti. Odgovoriše mu: Mi smo potomstvo Abrahamovo, i nikome nijesmo robovali nikad. Kako ti govoriš: izbavit ćete se? Isus im odgovori: Zaisto, zaisto vam kažem, da je svaki, koji čini grijeh, rob grijehu. A rob ne ostaje u kući uvijek, sin' pak ostaje uvijek. Ako vas dakle sin izbavi, zaisto ćete biti slobodni. Znam da ste sinovi Abrahamovi; ali gledate da me ubijete, jer moja riječ ne može u vas da stane. Ja govorim što sam vidio od Oca svojega, a vi činite, što ste vidjeli od oca svojega. Odgovoriše i rekoše mu: Otac je naš Abraham. Reče im Isus: Ako ste sinovi Abrahamovi, činite djela Abrahamova. A sad gledate da ubijete mene, čovjeka, koji vam istinu govori, koju sam čuo od Boga. To Abraham nije činio. Vi činite djela oca svojega. Tada mu rekoše: Mi nijesmo rođeni od bludnosti; jednoga oca imamo, Boga. Reče im dakle Isus: Kad bi Bog bio vaš otac, ljubili biste mene; jer sam ja od Boga izišao i došao; jer nijesam došao sam od sebe, nego me je on poslao. Zašto ne razumijete govora mojega? Jer ne možete slušati moje riječi. Vi ste od oca đavola, i slasti oca svojega hoćete da činite. On je bio krvnik ljudski od početka, i ne stoji u istini, jer nema istine u njemu. Kad govori laž, od svojega govori,

jer je lažac i otac lašca. A ja kad istinu govorim, meni ne vjerujete.«

Oni, koji su vjerovali u Isusa, nijesu bili tvrdi u vjeri. Zato ih Isus opominje, da ostanu u vjeri postojani. Ta će ih vjera učiniti slobodne: ne će ih izbaviti od jarma rimskoga, kako mnogi misljahu, nego od grijeha. No Židovi ne će da Isusa razumiju, nego i dalje ostaju kod svoga mišljenja. Dapače u svojoj oholosti govore, da nikad i nijesu bili robovi; a istina je, da su služili i Babiloncima i Persijcima i Grcima i Rimljanima. Zato ih Isus opet poučava, kakvu slobodu misli. Ako misle, da moraju biti slobodni, što su potomstvo Abrahamovo, a to će biti onda pravo slobodni, ako žive po vjeri Abrahamovoj. No oni tako ne žive. A dokazuju to time, što žele u biti njega, potomka Abrahamova, u koga se Abraham uzdao, da će donijeti blagoslov svemu svijetu. No Židovi ne čine djela svoga oca Abraham, nego djela drugoga oca, oca laži. Židovi razumješe sad, da Isus govori o duhovnom rođenju, zato brzo govore, da su djeca Božja, jer imaju pravu vjeru a nijesu nezabošci. No Isus im veli, da to nijesu, jer ne čine djela Božjih, nego čine djela đavola. Oni se opiru riječi Hristovoj i istini, kao što se opirao istini đavol, kad je već u početku lagao prvim ljudima.

Potom poučava Isus, kako je on pravi potomak Abrahamov, ali nadvišuje samoga Abrahama, jer je njegov Gospodin.

»Koji će me od vas koristiti za grijeh? Ako vam istinu govorim, zašto mi ne vjerujete? Tko je od Boga, riječi Božje sluša; zato vi ne slušate, jer nijeste od Boga. Odgovoriše dakle Židovi i rekoše mu: Ne govorimo li mi pravo, da si Samarjanin i imaš bijesa? Odgovori Isus: Ja nemam bijesa, nego poštujem Oca svojega, a vi mene sramotite. A ja ne tražim slave svoje; ima koji traži i sudi. Zaisto, zaisto vam kažem, ako tko obdrži riječ moju, ne će vidjeti smrti do vijeka. Rekoše dakle Židovi: Sad vidimo, da imaš bijesa. Abraham umrije i proroci, a ti govoriš: tko obdrži riječ moju, ne će okusiti smrti do vijeka! Zar si ti veći od oca našega Abraham, koji umrije? I proroci pomriješe. Kim se ti sam gradiš? Odgovori Isus: Ako se ja sâm slavim, slava je moja ništa; Otac je moj, koji me slavi, za kojega vi govorite, da je vaš Bog. Ali ga vi ne poznajete; a ja ga znam, i ako rečem, da ga ne znam, bit ću lažac kao vi. Nego ga znam i riječ njegovu držim. Abraham otac vaš radova se, da vidi dan moj; vidje, i obradova se. Rekoše mu dakle Židovi: Još ti nema pedeset

godina, pa si Abrahama vidio. Reče im Isus: Zaisto, zaisto vam kažem, prije nego bi Abraham, ja jesam! Uzeše dakle kamenje, da bace na njega; a Isus se sakri i izide iz hrama.»

Da je Hrist od Boga, pokazuje time, što na njemu nema nikakoga grijeha. I najveći neprijatelji nijesu mu mogli prigovoriti. Zato bi mu morali vjerovati, kad bi i oni kao djeca Božja — kako se hvale — htjeli da izvrše volju svoga Oca, Boga. — Na pitanje Isusovo odgovaraju Židovi psovkama: vele Isusu, da je neprijatelj svojega naroda i što govori da to govori đavo. Na te psovke Isus odgovara mirno. Ne osvrće se na to, što mu govore da je Samarijanin. To nije uzimao za pogrdu, jer su svi narodi Bogu mili. No odbija od sebe, da bi bio u svezi s đavolom, jer sve njegovo djelovanje (čudesa) potvrđuje, da traži samo slavu svojega Oca. Na volju Ocu svojemu stavlja, da sudi uvrediteljima njegovim. Za one, koji drže riječ njegovu, veli Hrist, da ne će okusiti smrti do vijeka: ne će grijehom izgubiti posvetne milosti, koja je život duši na ovome svijetu; a na drugome svijetu imat će život vječni i s tijelom i s dušom. — Židovi razumješe te riječi samo o tjelesnoj smrti; zato govore Isusu, da su Abraham i proroci imali vjeru, pa su ipak umrli. Zar Isus drži sebe za nešto više? Isus odgovara, da sebe brani radi slave Očeve. Abraham se radovao obećanju Spasitelja; obradovao se u pretpaklu, kad je doznao da je Spasitelj došao. Židovi misle opet, da je Isus govorio s Abrahamom, pa mu se rugaju: Tebi nema još pedeset godina, a Abraham je umro prije dvije tisuće godina. Isus im odvrća: Prije nego bi Abraham, ja jesam. Tim je jasno kazao, da je Bog; jer kao Bog vječni bio je prije Abrahama. Židovi su držali te riječi za hulu na Boga; zato digoše kamenje, koje je tamo ležalo, jer se popravljao hram, i htjedoše da bace na Isusa. No Isus opet čudesnim načinom pokaza, da je Bog, jer učini, da mu neprijatelji nijesu mogli ništa učiniti. Prema njegovoj sili oni su bili nemoćni.

Opet je Isus pokazao i riječima i djelom, da je pravi Bog. Isus je jedini bezgriješan; zato je mogao pitati neprijatelje: »Koji će me od vas koristiti za grijeh?« Isus je vječan; On je prije Abrahama. I one riječi: »Ja jesam« govori Isus kao Bog Mojsiju iz gorućeg grma. Isus nije postao, nego jest od vijeka; On je početak svemu, što je postalo.

103. Isus iscijeli čovjeka slijepa od rođenja.

(Iv. 9, 1—41.).

Zloba bijaše zaslijepila fariseje, da nijesu htjeli vjerovati Isusovim riječima. Nikakoga grijeha nijesu vidjeli na Njemu, a opet govore, da ima vruga. Da bi njima otvorio oči duhovne, učinio je čudo, što je iscijelio čovjeka slijepa od rođenja.

»Isus prolazeći vidje čovjeka slijepa od rođenja. I zapitaše ga učenici njegovi: Rabbi! tko sagriješi, ili ovaj ili roditelji njegovi, te se rodi slijep? Isus odgovori: Ni on sagriješi ni roditelji njegovi, nego da se jave djela Božja na njemu. Meni valja raditi djela onoga, koji me je poslao, dok je dan; dolazi noć, kad nitko ne može raditi. Dok sam na svijetu, svjetlost sam svijetu. Rekavši ovo pljunu na zemlju i načini kao (blato) od pljuvanke, i pomaza kalom oči njegove, i reče mu: Idi umij se u banji Siloi — koje znači poslan. — Otide dakle i umi se, i dođe gledajući.«

Taj je slijepac sjedio kod vrata, na koja su ljudi dolazili u dvorište hrama. Isus se zaustavi kod njega gledajući ga milostivo. Židovi mišljahu, potom što je zlo od grijeha, da je i svakom svom zlu čovjek sam kriv. Tako su i učenici mislili, da su ili skrivili roditelji toga čovjeka, da se slijep rodio, jer roditelje boli nesreća dječja; ili da je taj čovjek sam sagriješio nekako, jer se drukčije ne da protumačiti njegova slijepota. Isus popravlja mišljenje svojih apostola govoreći im, da nije ni on kriv ni roditelji njegovi. Bog dopušta zlo, jer može od njega učiniti dobro. Tako je dopustio onome čovjeku da bude slijep, da se proslavi Bog pred ljudima, kad taj čovjek ne dobije samo čudom vidjelo tjelesnih očiju, nego i vidjelo duhovno vjere. Zato je i Bog poslao Spasitelja na svijet, da proslavi Boga djelima svojim. Spasitelj to i čini; i to se mora žuriti, da što više djela dobrih učini, jer će skoro doći vrijeme, kad će otići s ovoga svijeta. — Isus je načinio blato od pljuvanke i zemlje zato, da ljudi vide, kakvo će čudo učiniti; jer ako se blatom kome namažu oči, taj ne može još manje da vidi. A onome čovjeku slijepu bila je to opomena, da se poniznom vjerom obrati k Isusu. — Banja Siloi, u koju je Isus poslao slijepca da se umije, malo je jezero na južnoj strani brijege, na kojem je stojao hram. Dugo je 16 m., a široko 5 m. Vodu mu šalje vrelo Siloi (danas: Marijino vrelo). U tom je izvoru voda nešto slana, ali ipak dobra za pilo. U izvoru je voda čas dublja čas plića, kao da mu se odnekuda voda šalje.

Zato će se i zvati Siloa = poslan. Kanal, kojim voda ide iz izvora u jezero dug je 535 m., i ta se dužina slaže s onom dužinom, što je zabilježena na jednom veoma starom napisu, koji se ondje našao godine 1880. — Slijepac je slušao razgovor Isusov s učenicima, pozdao se u dobrotu Isusovu i otišao je s vodom k jezeru, i kad se umio, progledao je. Pun zahvalnosti vrati se natrag, ali Isusa ne bijaše više na onome mjestu.

»A susjedi i koji su ga vidjeli prije, da je prosio, govorahu: Nije li ovo onaj, što je sjedio i prosio? Jedni govorahu: On je!, a drugi: Nije, nego je nalik na nj. A on govoraše: Ja sam! Tada mu govorahu: Kako ti se otvoriše oči? On odgovori: Onaj čovjek, koji se zove Isus, načini kao, i pomaza oči moje, i reče mi: Idi k banji Siloi i umij se. I otidoh, i umih se, i vidim. Tada mu rekoše: Gdje je on? Reče: Ne znam. Tada ga povedoše k farisejima, onoga što je bio slijep. A bijaše subota, kad je Isus načinio kao i otvorio mu oči.«

Ljudi su vidjeli, da je čudo, što se dogodilo; ali su se još uvijek bojali fariseja i velikoga vijeća njihova, koje bijaše odredilo, da se svaki izluči iz zbornice, koji vjeruje u Isusa. Znajući da je Isus učinio blato u subotu i poznajući kako fariseji tomu prigovaraju, bojali su se, da će ih držati za pristalice Isusove, ako to ne prokažu. Zato odvedoše toga čovjeka k farisejima, bit će članovima visokoga vijeća. Tako se ispunilo, što je Isus sam želio, da to visoko vijeće potvrdi čudo, što se dogodilo.

»Opet ga dakle pitahu fariseji, kako je progledao. A on im reče: Kao metnu mi na oči, i umih se, i vidim. Tada govorahu jedni od fariseja: Nije ovaj čovjek od Boga, jer subote ne svetkuje. A drugi govorahu: Kako može čovjek grješnik takove znake (čudesne) činiti? I raspra bijaše među njima. Rekoše dakle opet slijepcu: Šta veliš ti za onoga, koji ti je otvorio oči? On pak reče: Prorok je.«

Kako se čini, bilo je među farisejima nekih, koji su pristajali uz Isusa, jer su stali raspravljati. No protivnika Isusovih bijaše daleko više. Da se sami izbave: bi li osudili Isusa ili ne bi, pitaju čovjeka onoga, što on drži da je Isus. Čovjek je vidio nepriliku fariseja, zato slobodno ispovijeda ono, što je mislio i na kakvo ga mišljenje dovelo čudo govoreći: Prorok je.

»I ne vjerovalaše Židovi za njega, da je bio slijep i da je progledao, dok ne dozvalaše roditelje onoga, koji bijaše progledao. I zapitalaše ih govoreći: Je li ovo vaš sin, za kojega

vi kažete, da se slijep rodio? Kako dakle sad vidi? Odgovoriše im roditelji njegovi i rekoše: Znamo da je ovo sin naš i da se rodio slijep; a kako sad vidi, ne znamo; ili tko mu je otvorio oči, mi ne znamo. Njega pitajte! Odrastao je, neka sam za sebe govori. Ovo rekoše roditelji njegovi, što su se bojali Židova; jer su se već dogovorili Židovi, da bude odlučan od zbornice, tko ga prizna za Hrista. Zato rekoše roditelji njegovi: Odrastao je, njega pitajte!«

Židovi su mislili, da je slijepac u dogovoru s Isusom, kad tako za nj odlučno govori, da je prorok. Zato su htjeli, da se točno raspitaju o čudu. No želeći čudo poreći baš su ga potvrdili izvan svake sumnje. Zovu roditelje slijepčeve. Roditelji potvrđuju, da je to sin njihov i da se slijep rodio. Ostalo se boje kazati, da ih Židovi ne odluče od zbornice, da ih ne izopće.

Jedno je bilo izopćenje, kad bi koga na neko vrijeme (30 dana) izopćili, da je morao od ljudi — izuzev ženu svoju i djecu — stajati četiri lakta udaljen. Drugo je — kasnije — izopćenje bilo, da je netko bio odlučan iz društva Židova. Jedno i drugo izopćenje zvalo se šamatha, to će reći prokletstvo, jer se proglašivalo tako, da su se nad izopćenim izricala svakojaka proklinjanja. Da li se ovo drugo izopćenje upotrebljavalo u vrijeme Isusovo, ne zna se; ali su se ljudi bojali i onoga prvoga. Tako su se i roditelji iscijeljenoga čovjeka bojali, da ih ne bi fariseji držali za pristalice Isusove i odlučili iz zbornice. Zato nijesu htjeli da govore o Isusovu čudu, nego su rekli, neka pitaju njihova sina.

»Dozvaše dakle po drugi put čovjeka, koji je bio slijep, i rekoše mu: Podaj Bogu slavu! Mi znamo, da je čovjek ovaj grješnik. A on im reče: Je li grješnik, ne znam; samo znam, da sam bio slijep a sad vidim. Rekoše mu dakle: Šta ti je učinio? kako ti je otvorio oči? Odgovori im: Već vam rekoh, i čujete; šta hoćete opet da čujete? Zar i vi hoćete učenici njegovi da budete? Tada ga prokleše i rekoše: Ti budi učenik njegov, a mi smo učenici Mojsijevi. Mi znamo, da je Mojsiju govorio Bog; a ovoga ne znamo odakle je. Odgovori onaj čovjek i reče im: To i jest začudo, što vi ne znate, odakle je, a otvorio je oči moje. Znamo pak, da Bog ne sluša grješnika, nego ako tko poštuje Boga i volju njegovu čini, onoga sluša. Otkako je svijeta, nije čuveno, da je tko otvorio oči rođenomu slijepcu. Kad on ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa činiti.

Odgovoriše i rekoše mu: U grijesima si se rodio sav, pa ti da nas učiš? I isturiše ga napolje.»

Kad fariseji ne mogoše postići od roditelja što su htjeli, traže od iscijeljenoga, neka prizna da je »onaj« čovjek griješnik. Zato ga zaklinju: P o d a j B o g u s l a v u ! priznaj istinu pred Bogom. Priznaj ono, što mi — ljudi učeni i glavari — kažemo, da je onaj čovjek griješnik. Iscijeljeni je vidio, u kakvoj su neprilici fariseji; ne će zato da prizna ni jedno ni drugo, već priznaje čudo, što se dogodilo. Po tom fariseji neka sami odrede, što im treba držati o Isusu. Misleći da će se iscijeljeni smesti u riječima i možda drukčije govoriti nego prije, pitaju ga o p e t : Šta ti je učinio? kako ti je otvorio oči? Videći čovjek zlobu njihovu postade slobodniji te im se stao kao podsmijevati: Zar hoćete i vi njegovi učenici da budete, kad toliko ispitujuete? A fariseji prevareni u nadi, da će se čovjek smesti, i uvrijeđeni u svojem ponosu stanu ga proklinjati i govoriti: Ti budi učenik njegov. Sebe izgovaraju što ne će da budu učenici Isusovi govoreći, da su vjerni Mojsiju; jer za Mojsija znadu, da je njemu Bog govorio, a za Isusovo poslanje ne znadu. Nato im čovjek odgovori: Kao što je Mojsije pokazao svoje poslanje od Boga čudesima, tako je to još više pokazao Isus, koji čini daleko veća čudesa. Po tom možete znati, da je poslanik Božji. Kad im je tako čovjek jasno dokazao, da imadu krivo, mjesto da to priznadu, stanu ga grditi: Sav si se u grijesima rodio. I to što si bio slijep, to ti se radi grijeha dogodilo. Tako u svojem gnjevu priznaju sad ono sami, što su prije nastojali dokazati, da nije bilo istina i priznaju da se je taj čovjek slijep rodio. Mržnja ih sasvim zaslijepila. Oni izbaciše čovjeka iz zbornice, samo da im više ne dolazi na oči. Tako su mislili, da će se riješiti neugodna posla: misliti na čudo, kojim je Isus dokazao svoje poslanje od Boga.

»Ču Isus, da su ga isturili napolje; i kad ga nađe, reče mu: Vjeruješ li ti u Sina Božjega? Odgovori on i reče: Tko je, Gospodine, da vjerujem u njega? I reče mu Isus: I vidio si ga, i koji govori s tobom, on je. A on reče: Vjerujem, Gospodine! I padavši ničice pokloni mu se. — Tada reče Isus: Ja dođoh za sud na ovaj svijet, da vide, koji ne vide, a koji vide da postanu slijepi. To čuše neki od fariseja, koji bijahu s njim, i rekoše mu: Jesmo li i mi slijepi? Reče im Isus: Kad biste bili slijepi, ne biste imali grijeha; ali sad govorite: vidimo; tako grijeh vaš ostaje.»

Za postojanost, što je pokaza iscijeljeni, nagradi ga Isus tako, da ga je doveo do potpune vjere i tako mu otvorio oči duhovne. Prije držaše Isusa samo za proroka, a sad ga priznaje za Sina Božjega, i tu vjeru pokazuje odmah i izvanjim načinom: p a d a p r e d Isusa te mu se klanja kao Bogu. — Tako je taj ponizni čovjek došao do savršene vjere, a oholi fariseji ostadoše u duhovnoj sljepoti. Jer ponizni ne gledaju na svoju mudrost, ne grade se da sve znadu, zato dolaze k vjeri; a oholice, koje gledaju samo na sebe, grade se mudrima, zatvaraju oči svoje pred svijetlom vjere, postaju slijepi. — Te su Isusove riječi čuli i fariseji; zato drsko pitaju Isusa: Jesmo li i mi slijepi? Isus obraća sad riječi, da im još jače dokaže sljepotu, kojoj su sami krivi. Kad vi ne biste bili krivi svojem neznanju i nevjeri, oprostilo bi vam se; ali kad se sami znalice odvrćate od svijetla vjere, griješite i u grijehu svojemu propast ćete.

Što je bio uzrok nevjeri fariseja, to je svagda uzrok, da se ljudi odvrćaju od vjere. Tomu je kriva oholost i umišljeno znanje. Fariseji su do onda mislili, da će Spasitelj biti sjajan vladalac; pa nijesu htjeli od svojega znanja i mišljenja da odstupe i da vjeruju u Isusa siromašnoga i poniznoga. Dotada su vrijedili fariseji kao vodi i učitelji naroda; zato im nije dopuštao ponos, da ih uči čovjek iz Nazareta, koji nije škola polazio. Kad jednom čovjek ne će da vjeruje, izmišlja svakojake načine, kako da se otrese vjere: ne će da se pouči u istinama vjere; milije su mu knjige, u kojima se piše protiv vjere, u kojima ponajvećma opaki ljudi samo grde, a ništa ne dokazuju. Ako ga kadikad snađe grižnja savjesti, ne će da glas taj sluša. Tako sve više svojom voljom i svojom krivnjom odstupa od vjere, i što se više udalji od svijetla istine, to mu je teži povratak; jer lažan strah pred ljudima i grješan obzir ne da mu da svoju pogriješku prizna.

104. Priča o dobrom pastiru.

(Iv. 10, 1—21.).

Ako su Židovi onoga ozdravljenoga slijepca i izagnali iz zbornice, nijesu ga izagnali iz kraljevstva Božjega, kraljevstva Mesijina, u koje ga je Hrist primio. To je Isus pokazao farisejima pričom o dobrom pastiru.

»Zaisto, zaisto vam kažem: tko ne ulazi na vrata u torovčji, nego prelazi na drugom mjestu, on je kradljivac i raz-

bojnik. A koji ulazi na vrata, pastir je ovcima. Njemu vratar otvora i ovce slušaju glas njegov, svoje ovce zove po imenu i izvodi ih. I kad je svoje ovce ispustio, ide pred njima i ovce idu za njim, jer poznaju glas njegov. A za tuđinom ne će da idu, nego bježe od njega, jer ne poznaju glasa tuđinâ.»

»Ovu priču kaza im Isus; ali oni ne razumješe, što im govori. Zato im reče Isus opet: Zaisto, zaisto vam kažem: ja sam vrata k ovcima. Svi koji dodoše prije mene, kradljivci su i razbojnici i ovce ih ne poslušашe. Ja sam vrata. Tko uđe kroza me, spast će se, ulaziti će i izlaziti će, i nalaziti će pašu. Kradljivac ne dolazi nego da ukrade, da ubije i pogubi. A ja sam došao, da imadu život i da ga imadu izobilje.«

Dobri pastir.

»Ja sam pastir dobri. Dobri pastir dušu svoju daje za ovce svoje. A najamnik, koji nije pastir, kojemu nijesu ovce svoje, vidi vuka gdje ide, i ostavlja ovce i bježi; i vuk grabi i rastjeruje ovce. A najamnik bježi, jer je najamnik, i ne mari za ovce. Ja sam pastir dobri, i znam svoje, i moje mene znaju, kao što mene zna Otac, i ja znam Oca; i dušu svoju polažem za ovce. I druge ovce imam, koje nijesu iz ovoga ovčinjaka; i one mi valja dovesti, i čut će glas moj, i bit će jedan ovčinjač i jedan pastir.«

»Zato me ljubi Otac, jer ja dušu svoju polažem, da je opet uzmem. Nitko je ne otima od mene, nego ja je sam od sebe polažem. Vlast imam položiti je, i vlast imam uzeti je opet. Ovu sam zapovijest primio od Oca svojega.«

»Tada opet posta raspra među Židovima za ove riječi. Mnogi od njih govorahu: Ima bijesa i luduje; šta ga slušate? Drugi govorahu: Tako ne govori tko ima bijesa. Zar može bijes otvorati oči slijepcima?«

Ovce bi se noću zatvorale u toru: mjestu na polju, ograđenom niskim zidom ili plotom. Na vratima tora stajao je pastir stražar, koji je čuvao, da ljudi ili životinje ne navale na ovce. Ujutru otvorio bi vrata pastirima, koji su dolazili po svoja stada, što su

bila zatvorena u zajedničkom toru. Svaki bi pastir uzeo svoje stado i izvodio ga, a uz to bi zvao svoje ovce njihovim imenima, te bi se skupljale k njemu poznavajući njegov glas, a ne bi išle k tudemu pastiru.

Priča o pastiru često se nalazi u Sv. Pismu. Pastirom zove se Gospodin Bog, a ovcama narod Israelski. I Mesija je takı pastir, kako to proroci govoriše. Tom pričom htjede Isus za sebe kazati, da je on Mesija, učitelj i vođ u svojem kraljevstvu. Fariseji i književnici odvrćali su ljude od Isusa. Nijesu potom bili od Boga postavljeni vodi i učitelji, nego kradljivci i razbojnici, koji su sami otimali službu učitelja. A Isus je pravi pastir, postavljen od Boga i on poput pastira stražara određuje svojemu stadu pastire, poglavare. On je i vrata. Nitko ne može biti zajedničar kraljevstva Božjega, tko ne vjeruje u Isusa. Po vjeri u Isusa postaje čovjek član Crkve i dionik njezinih dobara; tu dobija duševnu hranu, što mu je daje nauka i sveti sakramenti. Tako po Crkvi dobije i spasenje i život vječni s obiljem blaženstva.

Te sve milosti dobivaju kršćani smrću Isusovom, koji je dušu svoju položio za ovce. Tako je Hrist neizmjernom svojom ljubavi pokazao, da je pravi pastir ovcama, a ne kao plaćeni pastiri, koji traže tek svoju korist. Tu neizmjernu ljubav Hristovu poznaju njegove ovce, njegovi učenici. Zato i on njih poznaje i priznaje za svoje. Ta ljubav ne obuhvata samo jedan narod nego sve ljude. Iako su Židovi prvi pozvani u kraljevstvo Mesijino, nije zato ono zatvoreno i ostalim narodima. Druge ovce, to su neznabožački narodi, koji će stupiti u Crkvu Hristovu, gdje više ne će biti razlike između Židova i neznabožaca.

Smrt Hristova bila je dragovoljna žrtva. On je imao vlast položiti dušu i opet je uzeti. Te duše nije nitko otimao silom Isusu; Isus nije bio prisiljen umrijeti, nego je htio dragovoljno umrijeti, izvršujući kod toga samo zapovijest, koju je primio od Oca. Bog je tražio od ljudi potpunu zadovoljštinu, a taku je zadovoljštinu mogao Bogu dati jedino Sin Božji.

Velikih ovih istina nijesu mogli razumjeti Židovi, utopljeni u stvari zemaljske; zato su stali huliti na Hrista. Našlo se ipak i takih, koji su vidjeli silu njegovih riječi i djela.

U riječima: Bit će jedan ovčinjak i jedan pastir izrečena je prva biljega Crkve, po kojoj se lako može raspoznati. Crkva je jedna. Jedna je duševnom hranom naukom i sakramen-

tima; jedna je svojim poglavarstvom. Takvo jedinstvo nalazi se samo u Crkvi katoličkoj, zato je ona jedina od Hrista utemeljena Crkva.

105. Očenaš.

(Luk. 11, 1—4; Mat. 6, 9—13.).

Isus ne moljaše Bogu na jednom mjestu. A kad svrši molitvu, reče mu jedan od učenika njegovih: Gospodine! nauči nas moliti se kao što je i Ivan učio svoje učenike. A on im reče: Ovako ćete se moliti:

Oče naš, koji si na nebesima!

Sveti se ime tvoje.

Dodi kraljevstvo tvoje.

Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji.

Kruhi naš svakidašnji daj nam danas.

I otpusti nam duge naše kao što i mi otpuštamo dužnicima našim.

I ne uvedi nas u napast,

Nego izbavi nas oda zla.

Amen.

Isus je učio moliti više primjerom nego opomenom. Gledajući Isusa kako moli i sami učenici dobiše volju za molitvu. Zato su molili Isusa da ih nauči moliti, kao što je Ivan učio svoje učenike. Zacijelo je i Ivan Krstitelj učio svoje učenike kako treba da mole.

Isus je izvršio želju svojih učenika i naučio ih je moliti najizvrsniju molitvu po svojem sadržaju i načinu moljenja. Ta se molitva zove molitva Gospodnja, jer ju je naučio moliti sam Gospodin Isus; a zove se po prvim riječima i Očenaš.

Očenaš imade u sebi predgovor i sedam prošnja. Predgovor jesu riječi: Oče naš, koji si na nebesima. Boga zovemo Ocem, jer je on naš dobri otac, pa zato ga moramo moliti s djetinjom smjernošću i pouzdanjem. Velimo: Oče naš, a ne moj; jer je Bog Otac svih ljudi, pa zato treba da se jedan za drugoga molimo. Riječi: na nebesima opominju nas, da kod molitve dignemo pamet i srce k Bogu, da se molimo pobožno.

Potom idu prošnje po redu, kako je to učio Isus: Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i sve ostalo dodat će vam se. Najprije tražimo u prve tri prošnje, da se Bog slavi; a u potonje četiri tražimo što nama treba.

U prvoj prošnji: **Sveti se ime tvoje!** molimo, da bi svi ljudi slavili ime Božje, a da ga nitko ne grdi. U drugoj prošnji: **Dodi kraljevstvo tvoje** prosimo, da bi kraljevstvo milosti došlo u naše srce (kraljevstvo Božje u nama), da bi se raširila crkva (kraljevstvo Božje na zemlji) i da bi svi ljudi došli u vječno blaženstvo (kraljevstvo Božje na nebu). Trećom prošnjom: **Budi volja tvoja** kako na nebu tako i na zemlji, želimo, da bi svi ljudi tako izvršivali volju Božju na zemlji, kako je izvršuju anđeli i sveti u nebu.

U četvrtoj prošnji: **Kruh naš svakidašnji** daj nam danas, molimo, da nam Bog dade što nam za život treba. Ne molimo za sutra, jer molimo samo ono što je najpotrebnije; što molimo samo za danas, to nas opominje, da molimo svaki dan, jer nam svaki dan treba pomoći Božje. Osim kruha za tijelo molimo i kruh za dušu, a to je hljeb živi, koji je s neba sišao, Isus Hrist, koji nam se daje u svetoj pričesti. Zato revni kršćani nastoje često pa i svaki dan da se dostojno pričeste. Peta prošnja: **Otpusti nam duge naše** kao što i mi otpuštamo dužnicima našim, opominje nas, ako hoćemo da Bog oprostí nama grijeha, treba da i mi rado od srca oprostimo svima, koji su nas uvrijedili. Šestom prošnjom: **Ne uvedi nas u napast!** molimo Boga, da odvрати od nas napasti, koje nas zavode na grijeh ili da nam dade dovoljno milosti, da ih nadvladamo. Sedmom prošnjom: **Nego izbavi nas od zla!** molimo, da nas Bog izbavi od svakoga zla duše i tijela, osobito pak od grijeha i od vječnoga prokletstva. Riječju **Amen!** (zaista, tako jest) izjavljujemo svoje ufanje, da će nas Bog doista uslišiti.

Crkva moli na osobit način Očenaš (Pater noster) kod svete mise. Prije nego svećenik moli Očenaš, potiče sebe i puk na što veću pobožnost. Treba dakle moliti Očenaš što češće, ali uvijek s velikom pobožnošću, kako traži tako izvrsna molitva.

106. Priča o naprasitom prijatelju.

(Luk. 11, 5–13; Mat. 7, 7–11.).

Isus poučivši učenike kako će se Bogu moliti doda priču, u kojoj ih opomenu, da **mole postojano**.

»Reče im Isus: Koji od vas da ima prijatelja, pa da mu otiđe u ponoći, i reče mu: Prijatelju! daj mi tri hlieba u zajam, jer mi dođe prijatelj s puta, i nemam mu šta postaviti; a on

iznutra odgovarajući da reče: Ne uznemiruj me, već su vrata zatvorena, i djeca su moja sa mnom u sobi, ne mogu ustati i dati ti; a on da ne prestane kucati: kažem vam, ako i ne ustane, da mu dađe zato, što mu je prijatelj, ali za naprasitost njegovu ustat će i dat će mu, kolikogod treba. I ja vam kažem: ištite i dat će vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će vam se. Jer svaki, koji ište, prima; i koji traži, nalazi; i koji kuca otvora mu se. I koji od vas da u oca zaište hljeba, zar će mu dati kamen? ili ribu, zar će mu dati zmiju? Ili ako zaište jaje, zar da mu poda štipavca? Kad dakle vi, zli budući, umijete dobre dare davati djeci svojoj, koliko će više Otac vaš nebeski dati duha dobroga onima, koji ištu u njega!«

Naprasit prijatelj ište u susjeda tri hljeba. Hljebovi su bili mali i tanki. Susjed ne može ustati, jer bi probudio i uznemirio svoje ukućane.

Pričom Isus hoće da potakne na postojanu molitvu; zato i uzima tri slike takoj molitvi: iskanje, traženje, kucanje. Prema tim triju slikama i tri se stvari spominju, što ih dijete u oca traži: hljeb, riba, jaje. Ako je neka sličnost između hljeba i kamena, ribe i zmije po obliku, to je za jaje kao stvar dobru uzeta stvar protivna, otrovna, štipavac.

Treba dakle da molimo postojano, da ne prestajemo moliti, ako nam se i čini, da nas Bog ne sluša, nego treba i dalje da molimo. Bog po svojoj dobroti odgaga ispunjenje naše molitve, jer hoće da nam kao dobar otac dađe bolje darove nego što ga molimo.

107. Isus izgoni đavola i odbija huljenje fariseja.

(Luk. 11, 14—28; Mat. 12, 22—37. 43—45.).

»Potom izgonjaše Isus đavola, koji bijaše njem. I kad izagna đavola, progovori nijemi, i diviše se ljudi. A neki od njih rekoše: Preko Belzebuba kneza đavolskoga izgoni đavole. A drugi kušajući iskahu od njega znak s neba. A on, kad vidje pomisli njihove, reče im: Svako će kraljevstvo, koje se razdjeli samo po sebi, opustjeti, i kuća će na kuću pasti. A ako je i sotona razdijeljen sam po sebi, kako će stajati kraljevstvo njegovo, kad kažete, da ja preko Belzebuba izgonim đavole. Pa ako ja preko Belzebuba izgonim đavole, sinovi vaši preko

koga izgone? Zato će vam oni biti suci. Ako pak ja prstom Božjim izgonim đavole, zacijelo je došlo k vama kraljevstvo Božje. Kad jaki naoružan čuva dvor svoj, u miru je sve, što ima. A kad dođe jači od njega, te ga nadvlada, uzme sve oružje njegovo, u koje se uzdao, i razdjeli, što otme od njega. Koji nije sa mnom, protiv mene je; i koji sa mnom ne sabira, prosipa. Kad nečisti duh iziđe iz čovjeka, ide kroz bezvodna mjesta tražeći pokoja, i ne našavši reče: Vratit ću se u kuću svoju, otkuda sam izišao. I došavši nađe je pometenu i ukrašenu. Tada otide i uzme sedam drugih duhova gorih od sebe, i ušavši stanuju ondje; i bude potonja čovjeku gora od pređašnje. Dok to Isus govoraše, podiže glas jedna žena iz naroda, i reče mu: Blago utrobi, koja te je nosila, i sisama, koje si sisao. A on reče: Pače blago onima, koji slušaju riječ Božju te je drže.»

Kako sv. Matej još dodaje, »bjesomučni, što ga dovedoše k Isusu, bijaše slijep i nijem.« To je od njega učinio đavo. Isus ga iscijeli, te slijepi i nijemi stade govoriti i gledati. I sve mnoštvo divljaše se i govoraše: Nije li ovo Hrist, sin Davidov?« To razljuti fariseje i oni govore, da Isus mora sam biti opsjednut od kneza davolskoga Belzebuba, te se ostali đavoli svome poglavaru pokoravaju. No Hrist pokazuje Židovima, da bi i tim đavo radio protiv sebe; a tako lud nije. Bilo je u Židova pobožnih ljudi, koji su svojim molitvama izgonili đavole. Oni su se držali ustanova farisejskih, te se potom zvali »sinovi« njihovi. Ako fariseji govore, da se đavo pomoću đavola tjera, protiv toga će ustati sinovi farisejski. Treba dakle da priznađu, da Isus »prstom« t. j. silom Božjom izgoni đavole. Tako pokazuje Hrist, da je jači od đavola i da je došao sputati (svezati) njegovu moć. Između Hrista i đavola potpuno je neprijateljstvo; zato tko nije s Hristom, u prijateljstvu je s đavolom.

Protivljenje Židova bio je grijeh protiv Duha Svetoga. Zato ih Isus opominje, da ne hule na Duha Svetoga.

»Zato vam kažem: Svaki grijeh i hula oprostit će se ljudima, a hula na Duha Svetoga ne će se oprostiti. I ako tko reče riječ na sina čovječjega, oprostit će mu se; a koji reče na Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti ni na ovom svijetu ni na idućem.«

Tko se protivi istini, koju još ne pozna (n. pr. Sina čovječjega), ne čini tolikoga grijeha kao onaj, koji se protivi poznatoj istini. Na

i hula na Isusa (Sina čovječjega) grijeh je; jer po dobrom djelu, što ga čini, može se lako razabrati da je i on sam dobar.

»Ili načinite drvo dobro, i rod njegov dobar, ili načinite drvo zlo, i rod njegov zao; jer se po rodu drvo poznaje. Legla gujina! kako možete dobro govoriti, kad ste zli? jer od suviška srca govore usta. Dobar čovjek od dobra blaga iznosi dobro; a zao čovjek od zla blaga iznosi zlo. A ja vam kažem, da će za svaku praznu riječ, koju rekne ljudi, dati odgovor u dan sudni. Jer ćeš se svojim riječima opravdati, i svojima ćeš se riječima osuditi.«

Židovi primili su velike milosti od Boga. Zakonom Mojsijevim i djelima proroka oslabljeno je kraljevstvo đavolje kod njih; a sad ga Hrist sasvim obara. No ako u Hrista ne vjeruju, načiniti će u svojem srcu prikladno mjesto za đavola, koji će se u njemu još jače ugnijezditi sa svim grijesima, koji izviru iz nevjere.

Grijeha protiv Duha Svetoga imade šest. Treći u redu spominje se: protiviti se priznatoj istini kršćanske vjere. Taki se grijesi protiv Duha Svetoga ne opraštaju, jer njima čovjek milost Božju hotimice prezire i odbija i tako ne zaslužuje oprostjenja.

U opreci hulama farisejskim čuje se glas pobožne i vjerne žene, koji priznaje i hvali Utjelovljenje Sina Božjega slaveći Onu, od koje je Sin Božji primio čovječju narav. Tako se glas te žene slaže s riječima Elisabetinim: »Blagoslovena ti među ženama, i blagosloven plod utrobe tvoje.«

Isus prihvaća slavljenje svoje Majke; ali blaženima zove i one, koji riječ Božju slušaju, u svom srcu drže i drugima je javljaju: jer su tako slični Blaženoj Djevici Mariji, koja nije samo Riječ Božju (Sina Božjega) začela i rodila, nego je i po riječima Božjim živjela.

108. Znak Jone proroke.

(Luk. 11, 29—36; Mat. 12, 39—42.).

Fariseji nijesu bili zadovoljni čudom, što je Isus izagnao đavola. Oni su tražili znak s e b a, kao što je bila mana u pustinji ili oganj Ilijin.

»Kad se skupljao narod, stade Isus govoriti: Rod ovaj rod je zao; traži znak, i ne će mu se dati znak osim znaka Jone proroka. Jer kao što je Jona bio u trbuhu kitovu tri dana i tri noći, tako će biti Sin čovječji u srcu zemlje tri dana i tri

noći. Kao što je Jona bio znak Ninivljanima, tako će i Sin čovječji biti rodu ovome. Ljudi Ninivljani ustat će na sudu s rodom ovim i osudit će ga; jer su pokoru činili propovijedanjem Joninim; a gle, ovdje je više od Jone. Kraljica južna ustat će na sudu s rodom ovim, i osudit će ga; jer je došla s krajeva zemlje slušati mudrost Salomonovu; a gle, ovdje je više od Salomona.«

Isus ne će da nova čudesa čini na zahtjev fariseja, jer zna da će i onda nalaziti izgovora, samo da ne vjeruju. Načinit će još jedno čudo očito svima, što će treći dan poslije smrti ustati iz groba. No i to ne će ganuti fariseje na pokoru. Zato su bolji od njih Ninivljani, koji su na riječ proroka Jone činili pokoru, a fariseji ne će ni da se kaju na riječi Sina Božjega. Bolja je od njih kraljica Sabska, koja je došla slušati čovječju mudrost Salomonovu, a fariseji ne će da slušaju riječi Božje. Oni zatvoraja oči pred svjetlom.

»Nitko ne zapaljuje svijeće da je metne na sakriveno mjesto ili pod sud, nego na svijetnjak, da vide svjetlost, koji ulaze. Svjetiljka je tijelu tvojemu oko tvoje. Ako oko tvoje bude zdravo, sve će tijelo tvoje biti svijetlo; ako li bude kvarno, i tijelo tvoje bit će tamno. Gledaj dakle, da vidjelo, koje je u tebi, ne bude tama. Ako dakle bude sve tijelo tvoje svijetlo, da nema ništa tamna, bit će sve svijetlo, kao da te svjetlost sjajna obasjava.«

Tko svoj razum ne otvora objavi Božjoj, lutat će u neznanju; a tko prima objavu Božju, ona će mu um prosvijetliti.

Tko hoće da napreduje u znanju Božjih istina, treba da ide čistom namjerom za naukom. Komu zavist, srdžba, oholost, putenost i ostale strasti potamne um, odvrća se od svijetla vjere. Zato je još jedan razlog nevjerju ljudskom: pokvaren život.

109. Isus kori licemjerje fariseja i zakonoznanaca.

(Luk. 11, 37—54.).

»Kad još Isus govoraše, moljaše ga nekakav farisej, da objeduje u njega. A on ušavši sjede. A farisej se začudi, kad vidje, da se nije oprao prije objeda. A Gospodin reče mu: Sad vi, fariseji, spolja čistite čašu i zdjelu, a iznutra vam je puno grabeža i bezakonja. Bezumni! nije li onaj načinio i iznutra, koji je spolja načinio?«

Bog nije čovjeka načinio samo spolja nego i iznutra: zato je ludo držati samo do izvanje čistoće a ne mariti za unutrašnju, koja se očituje u dobrim djelima.

»Nego dajte milostinju od onoga što preostaje (u zdjeli), i gle, sve vam je onda čisto. Ali teško vama farisejima, što dajete desetinu od metvice i od rute i od svakoga povrća, a mimoilazite pravdu i ljubav Božju; ovo je trebalo činiti i ono ne ostavljati.«

Isus ne osuđuje savjesno vršenje malih stvari u zakonu, ako se tim pretežnije stvari ne zanemaruju.

Fariseji se izvana čine sveti i čisti, ali je unutrašnjost njihova takva, da njom lako kvare druge, jer se ne opaža.

»Teško vama farisejima, što tražite začelja po zbornicama i da vam se klanjaju po ulicama. Teško vama, jer ste kao grobovi sakriveni, a ljudi po njima idu a ne znadu. A neki od zakonoznanaca odgovarajući reče mu: Učitelju! govoreći to i nas sramotiš. A Isus mu reče: Teško i vama zakonoznancima, jer tovarite na ljude bremena preteška za nošenje, a vi jednim prstom svojim ne ćete prihvatiti prtljag. Teško vama, što zidate grobove prorocima, a vaši su ih oci pobili. Tako svjedočite, da pristajete za djelima otaca svojih; jer su ih oni pobili, a vi im zidate grobove. Zato i mudrost Božja govori: Poslat ću im proroke i apostole, i od njih će jedne pobiti i potjerati, da se ište od roda ovoga sva krv, što je prolivena od postanka svijeta, od krvi Abelove do krvi Zaharije, koji pogibe među oltarom i hramom. Da, kažem vam, iskat će se od roda ovoga. — Teško vama zakonoznancima, što uzeste ključ od znanja; sami ne udoste, a koji ulažahu, zabraniste im.«

Zakonoznanac ovaj i sam je bio farisej, ali se digao na druge. Zato Isus opominje i kori zakonoznance, koji su bili jednaki farisejima. Sveto Pismo govori o Spasitelju; no zakonoznanci ga ne tumače pravo. Tako ni sami ne pristaše k Isusu, a narod odvrćahu od njega.

»Kad im to Isus govoraše, počеше fariseji i zakonoznanci vrlo navaljivati na nj i pitati ga mnogo vrebajući i pazeći da što ulove iz usta njegovih, da ga optuže.«

Licemjeriti reći će: činiti se boljim i pobožnijim, nego što je zbilja tko, da druge zavaraju. Takvo je licemjerje svagda Isus osuđivao. No ima licemjerja i takova danas u svijetu, gdje se neki

grade gorima nego jesu. Nevjernici, koji se hvastaju svojim nevjerjem pred svijetom, nijesu uistinu tako iznutra uvjereni o onom što govore. Takvi griješe dvostruko: i što se sami pretvaraju i što tim druge zavode.

110. Isus odvrća od licemjerja.

(Luk. 12, 1—12; Mat. 10, 26—33.).

Poslije toga kako je Isus ukorio fariseje i zakonoznance zbog njihova licemjerja, opomenu svoje učenike, da se čuvaju licemjerja.

»Kad se silan narod skupio unaokolo, tako da su jedni druge gazili, poče Isus govoriti učenicima svojim: Čuvajte se kvasca farisejskoga, to jest l i c e m j e r j a. Jer ništa nije sakriveno, što se ne će otkriti, ni tajno što se ne će doznati. Jer što u mraku rekoste, govorit će se na svijetlu; i što na uho šaputaste u klijetima, propovijedat će se s krovova.«

I ono je licemjerje, kad se tko od straha ne usuđuje govoriti istinu i sveto živjeti. Zašto opominje Isus učenike, da se ne boje.

»Ali vam kažem, prijateljima svojim: ne bojte se onih, koji ubijaju tijelo a potom nemogu ništa više učiniti. Nego ću vam kazati, koga da se bojite: bojte se onoga, koji ima vlast, pošto ubije, baciti u pakao; da, kažem vam, toga se bojte.«

Da se ne treba bojati ljudi, pokazuje Isus tim, što oni ništa ne mogu bez promisla Božjega.

»Ne prodaje li se pet vrabaca za jedan as (groš, deset filira)? i ni jedan od njih nije zaboravljen pred Bogom i ne može pasti na zemlju bez Oca vašega. A vama je i kosa na glavi sva izbrojena. Ne bojte se dakle; vi ste bolji od mnogo vrabaca.«

Ako se Bog brine i za najneznatnije stvorove, brine se još više za ljude, a napose za one, koji rade o njegovoj slavi.

Još manje treba se osvrutati na obzir ljudski; nego valja Hrista javno priznavati.

»Nego vam kažem: kojigod prizna mene pred ljudima, priznat će i sin čovječji njega pred anđelima Božjim. A koji se odreće mene pred ljudima, onoga će se odreći pred anđelima Božjim. I svaki koji reče riječ na sina čovječjega oprostiti će mu se, a koji huli na Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti.«

Koji se odreće Hrista iz slabosti ljudske, ima nade još da se popravi i spase; ali tko to čini navlaš, tomu nema spasenja kao i

farisejima, koji iz mržnje ne pristaju uz Isusa i gone pristaše njegove.

»A kad vas dovedu u zbornice i na sudove i pred po-glavare, ne brinite se kako ćete ili šta ćete odgovoriti ili šta ćete kazati; jer će vas Duh Sveti naučiti u onaj čas, šta vam treba reći.«

Nije dosta samo srcem vjerovati, nego vjeru treba i iz-vanjin načinom pokazati. Tko ne priznaje vjere svoje javno, kad je treba priznati, taj čini kao da svoju vjeru zatajiva ili je se odriče.

111. Isus odvraća od lakomstva.

(Luk. 12, 13—21.).

»Neki iz naroda reče Isusu: Učitelju! reci bratu mo-jemu, da podijeli sa mnom nasljedstvo. A on mu reče: Čo-vječe! Tko me je postavio sucem ili mjeracem nad vama?«

Rabine su često Židovi zvali da rasude parnice. Tako je i ovaj čovjek htio da za svoju korist upotrebi ugled Isusov. To je dalo prilike Isusu, da odvrati učenike svoje od želje za bogatstvom, kako ih je prije potakao, da se ne boje progona.

»I reče njima: Gledajte i čuvajte se od svakoga lakom-stva; jer nitko ne živi od obilja onoga što ima.«

Život čovječji stoji do volje Božje, kako to Isus kaže ovom pričom.

»Kaza im pak priču govoreći: Njiva u jednoga bogatog čovjeka rodi obilno. I on mišljaše u sebi govoreći: Šta ću učini-ti, kad nemam kamo da saberem rod moj? I reče: Ovo ću učiniti. Razvalit ću žitnice svoje i načiniti ću veće; i onamo ću sabrati sve što mi je urodilo i dobro svoje. I kazat ću duši svojoj: Dušo, imaš mnogo imanje na mnogo godina: počivaj, jedi, pij, veseli se. A Bog mu reče: Bezumniče! ovu noć uzet ću dušu tvoju od tebe, a što si priprazio, čije će biti? Tako biva onome, koji sebi teče blago, a nije bogat kod Boga.«

Taj je bogataš bezumno radio, jer nije pomišljao na Boga, nije mario za siromahe, da dijeleći milostinju nađe što više milosti u Boga. Smrt ga je zatekla u času, kad se nije nadao i pomrsila mu račun. Lakomost (skupost) jedan je od glavnih grijeha, koji sa sobom vuče mnoštvo drugih grijeha i vodi čovjeka u pro-past vječnu.

112. Čuvati se treba prevelike brige za zemaljska dobra.

(Mat. 6, 24–34; Luk. 12, 21–34.).

Kad je Isus pričom o bogatu čovjeku, koji je skupio imetak, a onda ga Bog pozvao na istinu, poučio učenike, da se čuvaju lakomosti, nastavio je opominjući, da se ne brinu odviše za zemaljska dobra. Te se opomene nalaze kod sv. Mateja u besjedi na gori.

»Nitko ne može dva gospodara služiti; jer ili će na jednoga mrziti a drugoga ljubiti, ili će jednom voljeti a za drugoga ne mariti. Ne možete Bogu služiti i mamoni. Zato vam kažem: ne brinite se za život svoj, šta ćete jesti, ni za tijelo svoje, u što ćete se obući. Nije li život pretežniji od hrane, i tijelo od odijela? Pogledajte na ptice nebeske, kako ne siju niti žanju niti sabiru u žitnice, pa ih Otac vaš nebeski hrani. Nijeste li vi mnogo pretežniji od njih? A tko od vas brinući se može primaknuti rastu svojem lakat jedan? I za odijelo što se brinete? Pogledajte na ljiljane u polju, kako rastu; ne trude se niti predu; a kažem vam, da se ni Salomon u svoj slavi svojoj ne obuče kao jedan od njih. A kad travu po polju, koja danas jest a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, a kamoli vas, malovjerni! Ne brinite se dakle govoreći: šta ćemo jesti, ili šta ćemo piti, ili čim ćemo se odjenuti? Jer sve ovo nezna-bošci ištu. Išтите dakle najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu; i ovo će vam se sve dodati.«

Dva protivna gospodara ne može nitko služiti; jer dok ugađa jednomu, ne radi po volji drugomu. Tako je i služenje bogatstvu protivno služenju Božjem; jer prevelika briga za bogatstvo odvraća čovjeka, da ne služi potpuno Bogu. Mamona sirska je riječ i označuje sakriveno blago. Ovdje se o blagu govori kao o kalkoj osobi, kao o bogu, komu onaj služi, koji za bogatstvom odviše teži.

Hrist odvraća učenike svoje od prevelike brige za zemaljski život, koja bi ih mogla priječiti, da se ne brinu za vječni život. Umjerena briga nije zabranjena. Treba se pouzdati u Boga i u vremenitim stvarima. Jer Bog, koji nam je dao pretežnije, veće, t. j. život, dat će nam i manje, t. j. što nam za život treba. A osim toga Bog, koji se brine za nerazumne stvorove ptice, »gavranе«, kako veli evanđelje sv. Luke, kojih ima veliko mnoštvo, brine se još više za čovjeka, najodličniji stvor svoj na zemlji. Takve su-

višnje brige većim su dijelom izlišne, jer čovjek sam od sebe ne može primaknuti rastu lakat, ne može produžiti života, ako nije to volja Božja. »Ako dakle ne možete što je najmanje, šta se brinete za ostalo?« opominje Hrist. Božja se briga vidi i na travi. Ljiljani u polju, što bujno rastu u Palestini, i ne goji ih ljudska ruka, imaju lijepo odijelo, kakim se ni najodličniji kraljevi ne mogu da ponose. Ti se ljiljani kao i druga trava, kad se posuše, bacaju u peć, da služe mjesto drva gdje ga nema. Kad se Bog za najmanje stvari brine, svakako će se brinuti za čovjeka. Zato ova prevelika briga, nepouzdanje, dolazi od slabe vjere u svemoćnost i promisao Božji. Takvi zaslužuju prijekor, da su malovjerni. Bogatstvo čini, da se čovjek ponese. Zato veli Hrist u evanđelju sv. Luke: »Ne dižite se visoko.« U zlu se ne poništi, a u dobru se ne ponesi! Nezabošci, koji nemaju poznavanja Božjega, nego sve drže za slijep udes, u vječnom su strahu za vremenski život. Kršćanin, koji zna, da je Bog njegov otac, dobar, milostiv i sveznajući, uzdat će se u nj. Zato će se u prvom redu brinuti za kraljevstvo nebesko; a što nam za život zemaljski treba, to će nam se kao sporedno dati.

Svaki je čas života dosta težak; a još si ga više otešćava onaj, koji si nameće brige i za budućnost. Zato ne valja biti u strahu, što će donijeti sutrašnji dan, nego i to prepustiti promislu Božjemu. Zato veli Isus u evanđelju Matejevu:

»Nemojte se brinuti za sutra; jer će se sutrašnji dan brinuti za sebe. Dosta je danu zla njegova.«

I još je jedan razlog, zašto se ne valja brinuti za bogatstvo, a to je, što su takvi ljudi, koji žele da obogate, tvrđi prema siromasima. Učenik Hristov treba da je milostiv i da od siromaštva svojega rado udjeljuje.

»Ne bojte se, malo stado, jer je volja Oca vašega, da vam dade kraljevstvo. Prodajte što imate i dajte milostinju; načinite sebi torbe, koje ne će ovetšati, blago, kojega ne će nestati na nebu, kojemu se ne približuje kradljivac i moljac ga ne kvari. Ne sabirajte sebi blaga na zemlji, gdje moljac i rđa kvari i gdje kradljivci potkopavaju i krađu; nego sabirajte sebi blago na nebu, gdje ni moljac ni rđa ne kvari, i gdje kradljivci ne potkopavaju i ne krađu. Jer gdje je blago vaše, ondje će biti i srce vaše.«

Nesamo da se ne valja sa strahom brinuti za ovaj život, nego treba od imutka svoga udjeljivati i drugima, potrebnima, ne bojeći

se, da će nama ponestati. Tom milostinjom skupljamo sebi blago u nebu, blago stalno; dok je sve bogatstvo na svijetu nestalno: skupocjene haljine izjede moljac, novac i ures izjede rđa, a ništa nije sigurno od kradljivaca. Novac se iz prodrlih torba izgubi; no milostinja se ne izgubi nikad. Sve naše teženje treba da ide za nebeskim blaženstvom; samo u onoga, koji se trudi za blagom u nebu, bit će i srce upravljeno k Bogu; a tko skuplja blago na zemlji, srce će se njegovo prilijepiti uza nj.

Tako Hrist odvraća učenike svoje od neuredne ljubavi sebe. Kršćanin smije, pače dužan je i sebe ljubiti; jer Hrist kaže: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. No kršćanskim načinom treba da ljubimo sebe, te se prije svega brinemo za spasenje duše. O to se ogriješuje onaj, koji se više brine za svoje tijelo i vremenita dobra, nego za dušu i za vječno blaženstvo.

113. Priča o budnim slugama.

(Luk. 12, 35—40; Mat. 24, 42—44.).

Kad je Isus opomenuo učenike, da ne prilijepe srca svojega za zemaljsko blago, opominje ih da svagda revno teže za kraljevstvom Božjim, i da ga nikad ne smetnu s uma. Gospodin Bog poziva često iznenada čovjeka k sebi, zato treba da bude vazda gotov.

»Neka budu bokovi vaši opasani i svijeće zapaljene u rukama vašima, i vi kao ljudi koji čekaju gospodara svojega, kad će se vratiti sa svadbe; da mu odmah otvore, kako dođe i kucne. Blago slugama onim, koje gospodar nađe budne, kad dođe; zaisto vam kažem, da će se zapregnuti, i posadit će ih, i pristupivši služiti će im. I ako dođe o drugoj straži ili dođe o trećoj straži, i nađe ih tako, blago slugama onim! A ovo znajte: kad bi znao domaćin, u koji će čas doći kradljivac, stražio bi dakako, i ne bi dao potkopati kuće svoje. I vi budite gotovi; jer u koji čas ne mislite, doći će Sin čovječji.«

Bokove trebalo je opasati, da duge haljine ne smetaju u poslu. Svijeće zapaljene treba da sluge imaju u rukama, a ne da ih tek zapaljuju, kad gospodar dođe. Noć se dijelila na četiri straže. Druga i treća straža bila je preko ponoći, kad već ljudi običavaju spavati.

Dolazak domaćinov sa svadbe znači dolazak Hristov, koji u svaki čas duše vjerne vodi u kraljevstvo nebesko, pa i one,

koje iznenada pohodi. Za taj dolazak treba da budemo gotovi. Bokove opasavamo uzdržljivošću i čistoćom; zapaljene svijeće držimo u rukama, kad svojim dobrim djelima dajemo dobar ugled drugima. Napose treba da budemo na dolazak spremni o drugoj i trećoj straži, u mladenačkoj i muževnoj dobi. Prva straža, djetinjstvo, nije još sposobna da se pripravlja; a četvrta straža, starost, ta i onako već gleda smrti u oči. Koje nade Hrist gotove, njima će služiti, dat će im da uživaju veselje na njegovoj gozbi, t. j. u slavi nebeskoj.

Kršćanin treba da se pripravlja za smrt tako, da se brižljivo čuva grijeha i da bogoljubno živi.

114. Priča o vjernom i nevjernom pristavu.

(Luk. 12, 41—48; Mat. 24, 45—51.).

Čuvši priču o budnim slugama reče Petar Isusu: »Gospodine! govoriš li tu priču samo nama ili svima? A Gospodin reče: Tko je dakle taj vjerni i mudri pristav, kojega postavi gospodar nad čeljadi svojom, da im daje hranu na obrok? Blago tome sluzi, kojega došavši gospodar njegov nađe da čini tako. Zaisto vam kažem: postaviti će ga nad svim imanjem svojim. Ako li reče taj sluga u srcu svojem: ne će moj gospodar još zadugo doći, te stane biti sluge i sluškinje, i jesti i piti i opijati se; doći će gospodar toga sluge u dan, kad se ne nada, i u čas, kad ne misli, i rasjeći će ga i dijel njegov metnut će s licemjerima. Ondje će biti plač i škrgut zuba. A onaj sluga, koji zna volju gospodara svojega i nije se pripravio niti učinio po volji njegovoj, bit će mnogo bijen; a koji ne zna, pa načini što zaslužuje boj, bit će malo lijen. Kome je mnogo dano, mnogo će se tražiti od njega; i kome predaše više, više će iskati od njega.«

Što se govori, da će gospodar rasjeći slugu, to se govori po običaju istočnih poglavica (despota), koji bi slugu odmah sasjekli. Nevjernoga slugu drži gospodar kao licemjera, jer se pred njegovim očima gradio dobar i vjeran.

Tom je pričom Isus kazao, da se priča o budnim slugama u prvom redu tiče samih apostola, koji su u kraljevstvu Božjem postavljeni, da dijele tajne Božje drugima. Ali se te riječi tiču i drugih vjernika, da se primljenim darovima služe za dobro drugima.

115. Revnovanje za Hrista.

(Luk. 12, 49—59; Mat. 10, 34—36.).

Apostoli treba da budu nesamo budne i vjerne, nego i revne sluge Hristove ugledajući se u revnost svojega Učitelja, koji je gorio od ljubavi k Bogu.

»Ja sam došao da bacim oganj na zemlju; i šta hoću nego da gori? Meni se valja krstiti krštenjem; i kako me tišti, dok se ne svrši!«

Kao što je Isus svim žarom ljubio ljudski rod i želio za nj trpjeti, tako je htio da ova ljubav zahvati sve njegove vjernike. Zato treba da radi širenja kraljevstva Božjega budu gotovi podnijeti najveće muke, gonjenja i rastanak od svojih domasnih, koji ne će da pristanu uz Hrista.

»Mislite li, da sam došao dati mir na zemlji? Ne, velim vam, nego razdor. Jer će odsele pet u jednoj kući biti razdijeljeni, ustat će tri na dva, i dva na tri: otac na sina, i sin na oca svojega, mati na kćer i kći na mater, svekrva na snahu i snaha na svekrvu. I neprijatelji čovjeku bit će domasnji njegovi.«

I narod opominjaše Isus, da prionu uz njega, jer je već posljednje vrijeme, što se dađe lako razabrati.

»A narodu govoraše: Kad vidite oblak gdje se diže od zapada, odmah kažete: bit će dažd; i biva tako. I kad vidite jug gdje duva, kažete: bit će vrućina; i biva. Licemjeri! lice neba i zemlje umijete poznavati, a vremena ovoga kako ne poznajete? Zašto pak i sami od sebe ne sudite pravedno? Jer kad ideš sa svojim suparnikom knezu, gledaj, ne bi li se na putu s njim poravnao, da te ne pritegne sucu a sudac da te ne preda sluzi, i sluga da te ne baci u tamnicu. Kažem ti: ne ćeš odande izići, dok ne daš i posljednjega filira.«

Razdor, što ga je Isus — kako veli — donio, bio je već ovdje. Tako i po drugim znacima mogli su svi poznati, da je došlo kraljevstvo Božje. Put knezu kratko je vrijeme, što je još preostalo Židovima. Suparnici su zakon i proroci, koji su živo svjedočili za krivicu njihovu. Poravnanje je prihvatanje spasitelja. Sudac je Bog, sluge su anđeli, tamnica je pakao, iz kojega se ne može izići.

116. Priča o nerodnoj smokvi.

(Luk. 13, 1—9.).

»U to vrijeme pak dođoše neki i kazaše Isusu za Galilejce, kojih krvi pomiješa Pilat sa žrtvama njihovim.«

Galilejci su bili skloni na bune; više puta došlo je između njih i rimskih vojnika u Jerusalemu do zadjevica. Čini se, da su i sad u dvorištu hrama, dok su Galilejci prinosili svoje žrtve, neke od njih vojnici Pilatovi pobili. Te vijesti donesoše Galilejci iz Jerusalema kući. Tada Isus imaše priliku, da ljude opomene na pokoru.

»I odgovarajući Isus reče im: Mislite li, da su ti Galilejci bili najveći grijешnici od svih Galilejaca, jer tako postradaše? Ne, kažem vam, nego ako ne činite pokore, svi ćete tako izginuti.«

Židovi mišljahu, da je svaka nesreća kazan za grijehе i prema veličini kazni sudili bi i grijeh. Isus ne kaže, da oni Galilejci nijesu bili grijешnici; ali daleko veći grijешnici jesu Židovi, koji odbijaju od sebe Spasitelja, koji ih zove na pokoru; zato unaprijed proriče, da će jednako sav narod poginuti od Rimljana, kako poginuše i ovi Galilejci. Hristove se riječi doista ispuniše.

To potvrđuje Hrist još jednim slučajem.

»Ili mislite, da su onih osamnaest, na koje pade kula Siloamska, bili najgriješniji od svih ljudi u Jerusalemu? Ne, velim vam, nego ako ne činite pokore, svi ćete tako izginuti.«

Pošto je Isus poučio narod, kako treba da čini pokoru, kazao im je priču o nerodnoj smokvi, da njegove riječi što jače zasade u srce.

»Isus im kaza ovu priču: Jedan čovjek imadijaše smokvu usadenu u svome vinogradu, i dođe tražiti roda na njoj i ne nađe. Onda reče vinogradaru: Evo tri su godine, kako dolazim tražiti roda na smokvi ovoj, i ne nalazim; posijeci je dakle! Zašto da zemlji smeta? A on odgovarajući reče mu: Gospodaru! ostavi je i za ovu godinu, dok okopam oko nje i obaspem gnojem; pa da ako rodi; ako li ne, poslije ćeš je posjeći.«

Smokva je imala dobru zemlju, vinogradsku; bila je zaštićena, i sve je bilo udešeno, da dobro rodi. Smokva bi već treće godine, izakako je bila usadena, morala roditi. Gospodar je čekao još tri godine. A vinogradar je želio, da se do kraja uvjeri, je li smokva nerodna, te je ostavio još jednu godinu.

Priča znači: Gospodar je Bog; vinogradar je Hrist; smokva je narod židovski; vinograd je zemlja Hananska, u kojoj je narod Židovski bio zaštićen od neznabožačkih naroda i mogao je Bogu vjerno da služi. Godine čekanja jesu Božja trpljivost, kojom je čekao, da židovski narod donese rod dobrih djela. No takih dobrih djela nijesu činili ni prije kako se očekivalo, a niti sada, kad je Hrist kao dobar vinogradar naukom svojom i milošću oko njih nastojao. Kad je pak minulo vrijeme čekanja, izvršila se nad njima pravda Božja.

Što je Bog činio s narodom Židovskim, to čini sa svakim grješnikom. Bog milosrdno čeka grješnika, da se popravi. Ali to milosrđe Božje treba da ga opomene, da se iz ljubavi k Bogu obrati, da ga ne stigne kazan.

rčena žena.

(Luk. 13, 10—17.).

»Isus učaše u jednoj zbornici u subotu. I gle, bješe ondje žena imajući duha slabosti osamnaest godina, i bješe zgrčena, i ne mogaše se ispraviti. A kad je vidje Isus, dozva je k sebi i reče joj: Ženo! oproštena si od bolesti svoje. I metnu na nju ruke, i odmah se ispravi i hvaljaše Boga.«

»A odgovarajući starješina zbornički srdeći se, što je Isus iscijelio u subotu, govoraše narodu: Šest je dana, u koje treba raditi; u one dakle dolazite te se liječite, a ne u dan subotni. Gospodin mu odgovori i reče: Licemjeri! svaki od vas u subotu ne odrješuje li svojega vola ili magarca od jaslara i ne vodi da napoji? A ovu kćer Abrahamovu, koju sveza sotona evo osamnaesta godina, nije li trebalo odriješiti iz ove sveze u dan subotni? I kad ovo govoraše, stidahu se svi protivnici njegovi; a sav se narod radovaše za sva njegova slavna djela.«

Starješina prigovaraše narodu, ali je mislio na Isusa. Da mu riječ što više vrijedi, spominjaše zapovijed Božju. Isus mu odgovori kratko i odrešito: vi ne puštate vola i magarca ni jedan dan žedna, nego ih odrešujete od jaslara, da ih napojite; a nije li ova kći Abrahamova više vrednija od njih, da se odriješiti od bolesti, u kojoj je toliko već vremena?

Zgrčena žena znamenuje ljudski rod, koji je pao u grijeh i tako se iskrivio, dok ga nije milost Spasiteljeva ispravila.

C. Od posvetila hrama do posljednjega dolaska u Jerusaleem.

118. Posvetilo hrama.

(Iv. 10, 22—39; Luk. 13, 22.).

Isusu pružila se opet prilika, da Židove pouči o svojem božanstvu. To je bilo o posvetilu hrama. To se posvetilo slavilo od onoga vremena, kako je Juda Makabejin očistio hram Jerusalemski od idola i svakojakih nečistota neznabožackih, što ih je tamo uveo Antioh Epifan. Taj praznik bio je 25. mjeseca Kasleva (našega prosinca).

»Isus prolazāše po gradovima i selima učeći i putujući u Jerusaleem. A bijaše tada praznik posvetila u Jerusalemu, i bješe zima. I Isus je hodao u hramu po trijemu Salomonovu.«

Oko hrama, u izvanjem dvorištu za neznabošce, bijaše naokolo trijemova. Na južnoj strani bijaše trostruki red stupova s krovom odozgo, a s istočne i zapadne strane bijaše trijem od dvostrukoga reda stupova. Istočni se trijem zvao Salomonov, jer je stajao na mjestu, gdje su još bili ostaci Salomonovih gradnja. U Palestini onih mjeseci vlada zima, to jest vrijeme je kišno; zato je narod hodao po trijemovima. Tako je i Isus hodao i razgovarao s učenicima i narodom.

»A Židovi ga opkoliše i govoriše mu: Dokle ćeš mučiti duše naše? ako si ti Hrist, reci nam jasno! Odgovori im Isus: Govorim vam, pa ne vjerujete. Djela, koja ja tvorim u ime Oca svojega, svjedoče za mene. Ali vi ne vjerujete, jer nijeste od mojih ovaca. Ovce moje slušaju glas moj, i ja poznajem njih i idu za mnom. I ja im dajem život vječni, i nikad ne će izginuti, i nitko ih ne će oteti iz ruke moje. Što mi je dao Otac moj, veće je od svega, i nitko ne može da otme iz ruke Oca mojega. **J a i O t a c j e d n o s m o.**«

Židovi ne pitaju Isusa zato, što su htjeli da vjeruju, nego što su htjeli radi riječi Hristovih uhvatiti ga i predati sudu. Isus zna njihovo lukavstvo, pa ih upućuje na predašnje svoje riječi. Nije im htio sasvim očitō da kaže, jer nije htio da im padne ruku, dok nije došao njegov čas. Pokazujući na djela svoja, čudesa, dao im je put, po kojem će ga lako poznati, samo ako hoće. No oni ne vjeruju, jer ne će da se pokore milosti Božjoj kao njegovi učenici. Svojim učenicima daje Isus milost, te ih nitko ne može od njega rastaviti protiv njihove volje. Tu moć ima Hrist kao Bog, po božanskoj svojoj naravi, koju je primio vječnim rođenjem od Oca.

Moć Oca zajedno je i moć Sina, jer Otac i Sin jesu jedno po božanskoj naravi, ako su i razdijeljeni po osobi.

Jasno je dakle Isus izrekao svoje božanstvo. To su i Židovi razumjeli.

»Tada Židovi uzeše kamenje, da ga zaspu. Isus im reče: Mnoga dobra djela pokazah vam od Oca svojega; za koje od onih djela bacate kamenje na me? Odgovoriše mu Židovi: Za dobro djelo ne bacamo kamenje na te, nego za hulu na Boga, što ti, čovjek budući, gradiš se Bog. Odgovori im Isus: Nije li pisano u zakonu vašem: ja rekoh: bogovi ste? Ako one nazva bogovima, kojima dode riječ Božja, i Pismo se ne može pokvariti; kako vi kažete onomu, kojega je Otac posvetio i poslao na svijet: huliš (na Boga)! jer sam rekao: Sin sam Božji? Ako ne tvorim djela Oca svojega, ne možete mi vjerovati; ako li tvorim, pa ako meni ne ćete da vjerujete, djelima vjerujte, da poznate i vjerujete, da je Otac u meni i ja u Ocu.«

Židovi su vidjeli, da Isus o sebi govori, da je Bog; zato digoše kamenje na nj, da ga zaspu, jer je u zakonu Mojsijevu bilo pisano, da onoga kamenjem zaspu, koji pohuli ime Božje. Isus ih pita: Za koje dobro djelo bacate kamenje na me? Za koje čudo, što sam ga učinio i pokazao time svoje božanstvo, hoćete me ubiti? Da su Židovi razumjeli, što Isus govori, vidi se po tome, što mu prigovaraju, da se gradi Bogom. Isus ostaje kod svoje tvrdnje. On ne huli na Boga, nego samo istinu govori. U Psalmu 81, 6. govori Bog za suce: »Ja rekoh: bogovi ste i sinovi Višnjega svi.« To se sucima kaže, jer su namjesnici Božji. Ako Sv. Pismo za suce, ljude, može kazati da su bogovi, zato što im je Bog dao dio svoje vlasti, to Hrist daleko više može za sebe kazati, da je Sin Božji, jer ga je Otac posvetio i poslao, a to poslanje sam Isus potvrđuje čudesima.

Tako je opet Isus jasno kazao, da je Bog: ne onako, kako to Sv. Pismo kaže samo za namjesnike Božje, nego je Bog po svojoj moći, po naravi, koju ima od Oca. Židovi tako i razumješe Isusa.

»Tada gledahu da ga uhvate; ali im se izmače iz ruku.«

I tim, što ga nijesu mogli uhvatiti, da ga predadu sudu, pokaza Isus, da je u njemu viša moć božanska.

I odavle vidimo, da je Isus Sin Božji po naravi i od vijeka, pravi Bog kao i Otac. Od te vjere ne smije nitko da odstupi, ako hoće da ostane vjerna ovca Hristova, pravi njegov učenik.

119. Odbačenje Israela i poziv neznabožaca.

(Iv. 10, 40—42; Luk. 13, 23—30.).

Da se ukloni Židovima, otide Isus u Pereju.

»Isus otide preko Jordana na ono mjesto, gdje je Ivan prije kršćavao, i osta ondje. I mnogi dodoše k njemu i govorahu: Ivan doduše ne učini nijednoga čuda; ali sve što kaza Ivan za ovoga, istinito bijaše. I mnogi vjerovalaše u njega.«

Mjesto, kamo je otišao Isus, bijaše ono, gdje je Ivan krstio, prije nego što je otišao u Enon kod Salima. Tamo je ostala uspomena na Ivana Krstitelja i na one riječi, koje bijaše govorio o Isusu. Premda Ivan nije svojih riječi potvrđivao čudesima, ipak je narod vidio, kako se sve istinito stječe kod Isusa, što je o njemu Ivan govorio. To je i potaklo mnoge ljude, da vjeruju u Isusa. Bio je to izabrani dio naroda Židovskoga, jer većina nije prihvatila Isusa. To je Isus znao i unaprijed kazao; ali je i to rekao, da će mjesto naroda Židovskoga biti pozvani neznabošci u kraljevstvo njegovo.

»Reče netko Isusu: Gospodine, je li malo onih, koji se spasavaju? A on im reče: Trudite se da uđete na tijesna vrata; jer vam kažem, da će mnogi tražiti da uđu, i ne će moći. Kad domaćin uđe i zatvori vrata, i vi počnete stajati napolju i kucati u vrata govoreći: Gospodine, Gospodine, otvori nam; on odgovarajući reći će vam: Ne znam vas otkuda ste. Tada ćete stati govoriti: Jedosmo pred tobom i pismo, i po ulicama našim učio si. I reći će vam: Velim vam, ne poznajem vas otkuda ste; odstupite od mene svi, koji činite nepravdu. Ondje će biti plač i škrgut zuba, kad vidite Abrahama, Isaka i Jakoba i sve proroke u kraljevstvu Božjem, a sebe napolje izbačene. I doći će od istoka i zapada, sa sjevera i s juga i sjesti će za sto u kraljevstvu Božjem. I gle, ima posljednjih, koji će biti prvi; i ima prvih, koji će biti posljednji.«

Sudeći po riječima Isusovim vidjeli su ljudi, da Isus drugo uči nego što su oni mislili. Židovi su držali, da će se oni kao potomstvo Abrahamovo svi spasti, dok je Isus govorio, da će to biti samo mali dio. Zato i pita neki čovjek: je li malo onih, koji se spasavaju? Isus to potvrđuje za Židove poređujući kraljevstvo Božje kući, u koju vode tijesna vrata. Zato veli, neka se trude, neka se bore, tko će prije ući na vrata. Tu nema oklijevanja, jer kad se vrata zatvore, više nitko ne može ući u kuću. Onima, koji se nađu napolju, kad se jednom zatvore vrata, kazat će gospo-

dar: ne poznavam vas: vi ne pripadate k mojim domašnjima. K njegovim domašnjima ne pripadaju, koji su ga tek izvana poznavali i slušali, ali za njim nijesu išli, da u nj vjeruju i njegove zapovijedi drže. Tako su se Židovi malo trudili da uđu u kraljevstvo Mesijino; zato će od istoka i zapada doći drugi ljudi, neznabošci, koji će zapremiti njihovo mjesto.

Tijesna vrata jesu prije svega pokora, koju treba činiti tko hoće da dođe u nebo. Tu pokoru treba činiti za života, jer poslije smrti za pojedinog čovjeka, i poslije sudnjeg dana za sve ljude prestat će vrijeme rada: kakve nas smrt nađe, tako ćemo ostati.

120. Prijetnja Jerusalemu.

(Luk. 13, 31—35.).

»U onaj tren pristupiše neki od fariseja govoreći mu: Izidi i idi odavde, jer Herod hoće da te ubije. I reče im: Idite i kažite onoj lisici: evo, izgonim đavole i iscjeljujem danas i sutra, a treći dan ću svršiti. Ali danas i sutra i prekosutra treba mi ići, jer prorok ne može da pogine izvan Jerusalema.«

Kad je Herod čuo, da se Isus nalazi u njegovu kraju, poboja se i posla fariseje k njemu prijeteci mu se. Mislio je, da će uplašiti Isusa. No Isus je poznao lukavu narav Herodovu, zato i veli: Kažite onoj lisici... Isus se ne boji prijetnja Herodovih i ne će da otiđe iz onoga kraja, gdje je iscjeljujući ljude pripravljaio ih za kraljevstvo Božje. Doći će skoro vrijeme, kad će sam otići iz toga kraja u Jerusalem, ne da se ukloni smrti, nego upravo da smrt podnese. U Jerusalemu poginuli su mnogi proroci; u Jerusalemu trebao je da svrši, da umre prorok nad prorocima.

Spomenuvši pak Jerusalem otimlje se Isusu vapaj nad gradom, koji je velike milosti primio od Boga, ali za to vraćao nezahvalnošću.

»Jerusaleme, Jerusaleme, koji ubijaš proroke i kamenjem zasipaš one, koji se šalju k tebi, koliko puta htjedoh da skupim čeda tvoja kao kokoš gnijezdo svoje, i ti ne htje. Eto će vam se ostaviti kuća vaša pusta. A ja vam kažem, da me ne ćete vidjeti, dok ne dođe da rećete: Blagosloven koji ide u ime Gospodnje!«

Kad Isus ostavi Jerusalem, grad će opustjeti i propasti. Isusa ne će više stanovnici njegovi vidjeti, dok ne dođe svršetak svijeta, kad će ga svi upoznati kao Spasitelja.

Što se dogodilo Jerusalemu, to se događa i čovjeku, koji odbija od sebe poziv Božji, kojim ga preko svojih poslanika, propovjedi, ispovjednika zove na pokoru. Kad minu dani trpljivosti Božje, grješnika čeka sigurna kazan.

Tko se ne zna služiti malim, ne će mu se moći povjeriti veće stvari. Tko se ne služi zemaljskim blagom za dobro, ne će mu se dati milosti veće, jer se i njima ne će znati služiti. Malo zemaljsko dobro zove se tuđe, jer na smrti pripadne drugima a i svaki čas ga možemo izgubiti. To je dobro, što nam ga je Bog uzajmio. Pravo istinito, naše dobro to je dobro vječno, koje ostaje. Dvagaospodara protivna ne može sluga da služi; nitko ne može služiti Bogu, komu se srce prilijepilo za zemaljska dobra.

121. Isus iscjeljuje čovjeka od vodene bolesti i govori priču o izbiranju začelja.

(Luk. 14, 1–11.).

»Kad Isus dođe u subotu u kuću jednoga kneza farisejskoga, da jede hljeb, motrahu i oni na njega. I gle, bijaše pred njim neki čovjek, na kojem bijaše vodena bolest. I odgovarajući Isus reče zakonoznancima i farisejima govoreći: Je li slobodno u subotu liječiti? A oni mučahu. On pak dohvativši ga se izliječi ga i otpusti. I odgovarajući reče im: Koji od vas ne bi svojega magarca ili vola, da mu padne u zdenac, odmah izvadio u dan subotni? I ne mogoše mu odgovoriti na to.«

»Uzovnicima kaza priču, kad opazi, kako izbirahu prva mjesta, i reče im: Kad te tko pozove na svadbu, ne sjedaj u začelje, da ne bude među pozvanicima tko poštovaniji od tebe, i da ne bi došao onaj, koji je pozvao tebe i njega, i rekao ti: Podaj mjesto ovomu, i onda bi sa stidom morao sjesti na posljednje mjesto; nego kad te tko pozove, došavši sjedni na posljednje mjesto, da ti reče, kada dođe onaj, koji te pozva: Prijatelju, pomakni se više! tada će ti biti čast pred onima, koji sjede s tobom za stolom. Jer svaki, koji se podiže, ponizit će se, a koji se ponizuje, podignut će se.«

Sveti Luka pripovijeda i po treći put, kako je Isus u subotu iscjeljivao, da pokaže, kako sve radnje, osobito one, kad možemo komu čovjeku pomoći u tjelovnoj ili duhovnoj nevolji, nijesu u nedjelju zabranjene, nego su i preporučene. Bolestan je čovjek došao da traži od Isusa pomoć. A farisejima se dala opet prilika, da mogu

Isusu prigovarati pred narodom. No prikladnim primjerom o volu i magarcu, kojemu gospodar ne da da pogine, pokazuje Isus, kako ne valja ni čovjeka ostaviti u nevolji s bojazni, da se ne skvrni dan Gospodnji.

Čovjek s vodenom bolešću slika je oholosti, koja se osobito prihvatila fariseja, te su svojom ohološću bili slični čovjeku, koji boluje od vodene bolesti. Svojim vladanjem kod stola dade Isusu priliku, da ih prekori s oholosti.

Da se ne nađu odmah uvrijeđeni oni, koji su bili za stolom, govori Isus o izbiranju začelja na svađbi, a ne kod objeda. Poziv na svadbi bio je znak osobitoga poštovanja, gdje se sjedalo, da se svakomu dađe mjesto, koje mu je po časti pripadalo. Kod obične gozbe, kod kake su bili sada, nije se toliko gledalo na mjesto, gdje će koji sjedjeti; ali i tu su se fariseji pred drugima turali, koji će biti bliže domaćinu.

Pričom odvrća Hrist od oholosti a pokazuje potrebu poniznosti. Ako u običnom životu oholost donosi poniženje, a poniznost priznanje i poštovanje, to je poniznost daleko potrebnija, da budemo veliki pred Bogom. Bog se opire oholima, a poniznima daje svoju milost.

Ohološću griješi, tko previše cijeni sebe a bližnjega prezire. To je prvi od glavnih grijeha, jer iz oholosti izviru drugi grijesi: preziranje, neposlušnost, nevjera i t. d. Poniznost je opet glavna krepost, koja je temelj drugim krepostima.

122. Priča o velikoj večeri.

(Luk. 14, 12–24.).

Poučivši sve goste o poniznosti okreće se Isus k domaćinu, koji ga je pozvao i poučava ga, koga treba u prvom redu da pozove k stolu. To su siromasi, koje treba nahraniti.

»A i onomu, koji ga bješe pozvao, reče: Kad daješ objed ili večeru, nemoj zvati prijatelja svojih ni braće svoje ni rođaka ni susjeda bogatih, da ne bi i oni tebe možda pozvali i tako bi ti se vratilo. Nego kad činiš gozbu, zovi siromahe, slabe, hrome i slijepe, i blago će ti biti, jer ti ne mogu vratiti, jer će ti se vratiti o uskrsnuću pravednih.«

Nije zlo djelo pozvati na gozbu prijatelje i rođake, ali je bolje djelo zvati siromahe; jer tim si djelom čovjek zaslužuje plaću na nebu.

Riječi Hristove, što ih je kod stola rekao domaćinu, koji ga pozva na objed: »vratit će ti se o uskrsnuću pravednih«, dadoše povod drugoj priči o velikoj večeri.

»Kad ču te riječi jedan od onih, koji sjedahu s njim za stolom, reče mu: Blago onomu, koji jede hljeba u kraljevstvu Božjem.«

Kraljevstvo su nebesko poređivali gozбом, jer na njoj vlada zadovoljstvo i veselje. To prihvati Isus, te govori dalje o tom kraljevstvu: o crkvi svojoj na zemlji i njezinom svršetku u nebu.

»Isus mu reče: Čovjek neki zgotovi večeru veliku, i pozva mnoge. I kad bi čas večeri, posla slugu svojega kazati uzovnicima, da dođu, jer je već sve gotovo. I počеше se svi zajedno izgovarati. Prvi mu reče: Zaselak kupih, i valja mi ići da ga vidim; molim te, izgovori. I drugi reče: Kupih pet jarama volova i idem da ih ogledam; molim te, izgovori me. I drugi reče: Oženih se, i zato ne mogu doći. I vrativši se sluga kaza ovo gospodaru svojemu. Tada se rasrdi domaćin i reče sluzi svojemu: Idi brzo na raskršća i ulice gradske, i dovedi ovamo siromahe, i slabe, i slijepe, i hrome. I reče sluga: Gospodaru, učinjeno je, kako si zapovjedio, i još mjesta ima. I reče gospodar sluzi: Izide na putove i među ograde, te natjeraj neka dođu, da mi se napuni kuća. A kažem vam, da nijedan od onih zvanih ne će okusiti večere moje.«

Gospodar je zgotovio večeru, jer su se gozbe na istoku, gdje je danju vruće, držale pod noć, kad je zahladilo. Gospodar je prije nekoliko dana pozvao gostove, a u dan, kad je gozba bila gotova, posla slugu, da dovede gostove. Izgovara se jedan, da je kupio zaselak, pa ide da vidi, kako će ga obrađivati; drugi je kupio volove, pa ide da ih ogleda kako oru, pa će onda dati cijenu njihovu; treći se ni ne izgovara, jer se oženio. Gospodar zapovijeda sluzi, da skupi ljude po gradu, domaće siromahe; zatim one, koji su se nalazili pred gradom i nijesu se usudili u grad, da ih stražari ne otjeraju. Njih je sluga morao gotovo tjerati da idu, jer se nijesu usudili pomišljati, da će im se u gradu prirediti gozba.

Značenje je priče ovo: Večera je kraljevstvo Božje na zemlji (Crkva) i na nebu (vječno blaženstvo). Bog ju je gotovio u starom zavjetu i pozivao na nju preko prorokâ. Vrijeme je bilo večeri, kad se navršilo određeno vrijeme, kad posla Bog Slugu svojega, Mesiju; ali uzovnici, izabrani narod, a naročito njegovi glavari i vodi: veliki svećenici, književnici i fariseji ne htje-

doše kući, jer su po svojem zemaljskom mišljenju (to znači briga za zaselak, volove, ženu) očekivali za Mesiju silna kralja i slavna vladara nad svim svijetom, a odbacili pravoga Mesiju, izbavitelja od grijeha. Na mjesto njihovo Isus kao da je po raskršćima i ulicama skupio grješnike i carinike, s putova i između ograda Samarjane i neznabošce, te njima napunio kuću Božju, Crkvu katoličku.

To isto zbiva se s cijelim narodima i s pojedinim ljudima od dolaska Isusova jošte sve do danas: gdje koji narodi pozvani ka kršćanstvu potraže ga, a drugi stupe na njihovo mjesto; mnogi pak kršćani nedostojni milosti Hristove izgube je, a dobiju je nevjernici i krivovjernici.

Koliko se dakle treba čuvati, da ne primamo uzalud milosti Božje!

123. Kako treba ići za Isusom.

(Luk. 14, 25—35.).

Tko hoće da dođe u kraljevstvo nebesko, treba da se odazove milosti Božjoj i s njom da radi: da se odriče sama sebe i ide za Isusom.

»Iđase pak mnogo naroda za Isusom; i obazrevši se reče im: Ako tko dođe k meni, a ne mrzi na oca svojega, i na mater i na ženu i na djecu i na braću i na sestre a i na samu dušu svoju, ne može biti moj učenik. I tko ne nosi križa svojega i za mnom ne ide, ne može biti moj učenik.«

»Jer tko od vas, kad hoće da zida kulu, ne sjede najprije i ne proračuni troška, koji mu je potreban, da se dovrši, da ne bi, kad postavi temelj i ne uzmogne dovršiti, svi koji gledaju stali mu se rugati govoreći: Ovaj čovjek počeo zidati i ne može dovršiti. Ili koji kralj kad pođe da se bije s drugim kraljem, ne sjedne najprije i ne promisli, može li s deset tisuća sresti onoga, koji ide na nj s dvadeset tisuća? Ako li ne, dok je onaj još daleko, pošlje poslanike i moli da se pomire. Tako dakle svaki od vas, koji se ne odreče svega, što ima, ne može biti moj učenik.«

»Dobra je sol. Ali ako sol obljutavi, čim će se osoliti? Niti je dobra za zemlju niti za gnoj; nego će se baciti napolje. Tko ima uši da čuje, neka čuje.«

Tko hoće da bude Isusov učenik, treba da ostavi (mrzi) sve, što ga god rastavlja od Isusa, pa bio to otac ili mati. Učenik Hristov treba da je gotov i život (dušu) svoj dati, ako to Bog traži od njega. Na to treba da bude spreman svaki, koji ide za Isusom; kao što mora biti pripravan i čovjek, koji gradi, da troši. I život je kršćanina gradnja, koja se počinje temeljem poniznosti, da se podigne k visinama nebeskim. Život je naš kao rat; i samo oni, koji se bore, dobit će vijenac slave nebeske.

Lijepo je nastojanje, da bude tko učenik Hristov; da bude sol zemlji. Ali prema tome nastojanju treba da i živi; jer ako mu život ne valja, bit će izbačen iz kraljevstva Božjega.

Svaki kršćanin, koji ide za savršenim životom, dužan je odirati se, t. j. zakraćivati sebi što od dopuštenih stvari, da se može lakše čuvati nedopuštenih.

124. Priča o izgubljenoj ovci i izgubljenom dramu.

(Luk. 15, 1—10; Mat. 18, 12—14.).

Zovući Isus sve, da idu za njim, mnogi su se grješnici odazvali njegovu pozivu, dolazili su slušati njegov nauk želeći steći mir, koji su trebale njihove grješne duše. Ljubav, kojom ih je Hrist primao, djelovala je na njih, te su se ostavljali grijeha. Take ljubavi nijesu imali fariseji. Oni su se uklanjali grješnicima, stoga se ni grješnici nijesu htjeli približiti njima. Videći grješnike, gdje se skupljaju oko Isusa, fariseji se napuniše gnjeva i zavisti. Isus pak kaza im tri priče, zašto je ljubazan prema grješnicima.

»Približavahu se k Isusu carinici i grješnici, da ga čuju. I mrmljahu fariseji i književnici govoreći: Ovaj prima grješnike i jede s njima. I kaza im priču ovu govoreći: Koji čovjek od vas imajući sto ovaca i izgubivši jednu od njih ne ostavi devedeset i devet u pustinji, i ide za izgubljenom, dok je ne nađe. I našavši digne je na ramena svoja radujući se; i došavši kući sazove prijatelje i susjede govoreći im: Radujte se sa mnom, jer našao svoju ovцу izgublenu. Kažem vam, da će tako biti radost na nebu za jednoga grješnika, koji čini pokoru većma negoli za devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokora.«

»Ili koja žena imajući deset drama, ako izgubi jedan dram, ne zapali svijeće, i ne pomete kuće, i ne traži dobro, dok ne nađe? I našavši sazove prijateljice i susjede govoreći: Radujte se sa mnom, jer našao izgubljeni dram. Tako, kažem

vam, bit će radost pred anđelima Božjim za jednoga grješnika, koji čini pokoru.«

Pastir izgubivši jednu ovcu ostavlja druge u pustinji t. j. na zaklonjenom mjestu, gdje imaju paše. Pastir se raduje što je našao ovcu, jer čovjek osjeća veću radost, kad izgubljenu stvar nađe, nego što se radovao, dok ju je imao. — Dram, drahma je grčki novac, po prilici vrijedna 1 krunu. Žena se raduje, što je našla deseti dio potpunoga svoga novca.

Priča ova pokazuje veliku ljubav Božju ka grješnicima. Ako se Bog raduje grješniku, kad se obrati, to je i onda i radost anđela na nebu velika. Take ljubavi nema kod fariseja, zato nema ni radosti. Isus odabire priču o izgubljenoj ovcu, da podsjeti fariseje na proroka Ezekijela, koji je govorio o Mesiji, dobrom pastiru, a korio pastire Israelove, koji nijesu imali ljubavi k ovcima, pasli su sebe, a ne ovce. — To isto znači i priča o izgubljenom dramu, u kojoj se još više ističe nedužno veselje siromašne žene.

Izgubljena je ovca bio sav ljudski rod, koji je sagriješio u Adamu. Hrist, dobri pastir, ostavio je nebeske anđele, i došao je da nađe i spase ljudski rod. On ga je trpljivo tražio i raširivši ruke na križu uzeo ga na svoja ramena. Izgubljena je ovca svaki čovjek grješnik, koga Isus traži i riječju i milošću pridiže, da se obrati i po sakramentu pokore prima ga natrag u općinstvo djece Božje na radost svetaca i anđela. A i to se događa često, da mnogi, koji su isprva bili grješnici, postanu kasnije revniji sveci, te je još veća radost nad njima. Taki su bili: sv. Pavao, sv. Augustin i mnogi drugi.

125. Priča o izgubljenom sinu.

(Luk. 15, 11—32.).

Nastavljajući pričati o ljubavi Božjoj ka grješniku kaza Isus i priču o izgubljenom sinu, koja je najljepša od svih priča Isusovih.

»Reče Isus: Jedan čovjek imao je dva sina. I reče mlađi od njih ocu: Oče, daj mi dio od imanja, što pripada meni. I podijeli im imanje. I potom do nekoliko dana pokupi mlađi sin sve svoje, i otide u daljnu zemlju, i ondje prosu imanje svoje živeći besputno. A kad potroši sve, postade velika glad u onoj zemlji, i on se nađe u nevolji. I otide i pribi se kod jednoga čovjeka one zemlje. I on ga posla u zaselak svoj, da pase svinje. I željaše napuniti trbuh svoj roščićima, što su svinje jele,

i nitko mu ih ne davaše. A došavši k sebi reče: Koliko najamnika u oca mojega imaju hljeba i suviše, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću i idem ocu svojemu, pa ću mu reći: Oče, sagriješih na nebo i pred tobom; već nijesam dostojan na-

Izgubljeni sin.

zvati se sin tvoj; primi me kao jednoga od najamnika svojih. I ustavši otide ocu svojemu. A kad je još podaleko bio, ugleda ga otac njegov, i sažali mu se, i potrčavši zagrli ga i cjeliva

ga. A sin mu reče: Oče, sagriješih na nebo i pred tobom; već nijesam dostojan nazvati se sin tvoj. A otac reče slugama svojim: Brzo iznesite prvu haljinu i obucite ga, i podajte mu prsten na ruku i obuću na noge, i dovedite tele ugojeno te zakoljite, da jedemo i da se veselimo; jer ovaj moj sin bijaše mrtav i oživje; izgubljen bješe i nađe se. I stadoše se veseliti. A sin njegov stariji bijaše u polju, i dolazeći kad se približi kući, ču gadlje i igru, i dozvavši jednoga od sluga zapita: šta je to? A on mu reče: Brat tvoj dođe, i otac tvoj zakla tele ugojeno, što ga je opet zdrava našao. A on se rasrdi i ne hoćашe da uđe. Tada iziđe otac njegov, i stane ga moliti. Nego on odgovarajući reče ocu svojem: Eto, toliko te godina služim, i nikad ne prestupih zapovijedi tvoje, pa meni nikad nijesi dao jareta, da bih se provešelio s prijateljima svojim, a kad dođe taj tvoj sin, koji je prosuo imanje svoje s bludnicama, zaklao si mu tele ugojeno. A on mu reče: Sine! ti si svagda sa mnom, i sve je moje i tvoje; ali se trebalo razveseliti i obradovati, jer ovaj brat tvoj mrtav bijaše i oživje, i izgubljen bijaše i nađe se.»

Stariji sin imao je pravo na dva dijela. On je ostao u kući, a drugu bi braću isplatio. Tako mladi sin traži svoj dio. Mladi sin nije htio da bude pod upravom starijega brata; želio je biti slobodan. A da što slobodnije živi, otišao je što dalje od oca, kamo ne će dopirati oko očevu. Tu je rasipavao imetak na griješne zabave. Ali skoro stiže ga nevolja. Kad je sve potrošio i glad je nastao, on nenavikao raditi, stane stradati. Potucajući se amo tamo napokon dođe čovjeku, koji ga posla na selo, da pase svinje — najodurnija služba Židovima, kojima su svinje bile nečiste životinje. Roščići, kojima je htio tek da napuni trbuh, u onim su krajevima hrana svinjama, a osušene jedu najsiromašniji ljudi. Svinje su hranile druge slugе, a njemu je bilo zabranjeno od toga što uzimati, iako nije dobivao dosta hrane. Opominjući se nekadašnjega obilja, sad mu je ta nevolja još više dojadila. Oskudica doziva mu u pamet zbiljske misli. Odlučuje da će se povratiti k ocu i priznati svoj grijeh; jer što je učinio ocu, to je sagriješio Bogu ne držeći četvrte zapovijedi. Nije dakle sin očajao; uzdao se u ljubav očevu. Bio je pripravan i podnositi kazan: biti najamnik sluga u oca svojega. Što je odlučio, to je i učinio. Otac njegov ugleda ga i z d a l e k a. Nije to bilo tek slučajno. Mnogo se je puta zacijelo otac zagledao u daljinu misleći na sina svojega. Bijedno stanje, u kojem ga ugledao, gane još više srce njegovo; pogotovo pak iskreno priznanje

krivice. Otac mu ne da dugo govoriti: prima ga opet za sina zapovijedajući slugama, da mu dadu prsten na ruku i da ga oblače kao svojega gospodara. A da bude općena radost u kući, dađe ugotoviti gozbu, kod koje se sviralo i plesalo. Stariji sin, doznavši što se dogodilo, nije htio od srditosti da uđe. A kad ga otac moli, prigovara ocu njegov postupak. Ranjava i srce očevo, spominjući za života svojega brata. Otac miri starijega sina: on je u kući gospodar i može činiti i uzeti si što hoće; ali sad je trebalo da otac pripravi veselje, jer mladi sin nije imao nikakova prava u kući. Videći da se prava njegova ne krnje, umirio se stariji sin i radost zbog povratka izgubljenoga sina bila je općena.

Ta nam priča jasno predložuje put, kako se grijehnik odvraća od Boga i kako se opet k njemu vraća. Čovjek hoće da bude slobodan, da se otrese gospodstva nad sobom. Zato ne će da drži zapovijedi Božje. Božjim darovima: tjelesnom ljepotom, pameću, milošću Božjom na zlo se služi: gomila grijeh na grijeh. No kratka je i lažna radost, koje se takim načinom dovine. Mjesto slobode dočepa se ropstva, kojim robuje svojim strastima, davalu i opakim ljudima. Milost Božja doziva ga, da se popravi. Vjera i ufanje u milosrdnost Božju potiče ga, da čini pokoru i traži oprostjenje.

U povratku izgubljenoga sina vidi se pet dijelova sakramenta pokore. Izgubljeni sin dolazi k sebi (ispitivanje savjesti), žao mu je što je ostavio roditeljsku kuću (pokajanje), odlučuje, da će se povratiti natrag (odluka), da će priznati svoj grijeh (ispovijed), i kao najamnik služiti ocu (zadovoljština). — Tko se tako obrati k Bogu, dobije opet milost posvećujuću (prvu haljinu), postaje dijete Božje (prsten), dobiva i druge milosti, da može bogumilo živjeti (obuća). Oprašta mu se vječna kazna i po veličini kajanja i vremenita (gozba i veselje).

Iskrenomu obraćenju grijehnika treba da se svi od srca vesele. Zato su fariseji — koji držahu sebe za pravedne — slični starijemu sinu, koji se hvali, da nije nikad prestupio zapovijedi očeve, a eto ne će da se raduje povratku svojega brata, čim bi najviše razveselio svoga oca.

126. Priča o nepravednom upravitelju.

(Luk. 16, 1—13.).

Pošto je Isus pričom o izgubljenom sinu pokazao, kako ne valja prosiptati darova Božjih, tako dalje pričom o nepravednom upravitelju kazuje, kako se treba Božjim darovima služiti.

»Isus reče učenicima svojim: Čovjek neki bijaše bogat, koji imaše upravitelja; i ovaj bi ozloglašen kod njega, da propisa dobra njegova. I dozvavši ga reče mu: Šta ovo čujem za tebe? Daj račun, kako si upravljao; jer više ne možeš biti upravitelj. A upravitelj reče u sebi: Šta ću učiniti, kad gospodar moj uzima od mene upravljanje? Kopati ne mogu, prosjaciti stidim se. Znam šta ću učiniti, da bi me primili u kuće svoje, kad mi se oduzme upravljanje. Dozvavši dakle redom dužnike gospodara svojega, reče prvomu: Koliko si dužan gospodaru momemu? A on reče: Sto oka ulja. I reče mu: Uzmi zadužnicu svoju, i sjedi brzo te napiši pedeset! Potom reče drugomu: A ti koliko si dužan? On reče: Sto mjera pšenice. Reče mu: Uzmi pismo svoje, i napiši osamdeset! I pohvali gospodar nepravednoga upravitelja, da je pametno učinio; jer su sinovi ovoga vijeka pametniji od sinova svjetlosti u svojem naraštaju. I ja vam kažem: načinite sebi prijatelje nepravednim bogatstvom, kad dođete na kraj, da vas prime u vječne stanove.«

Gospodar je znao krivicu upraviteljevu, zato mu je uzeo upravljanje. To je upravitelj znao; zato se poslužio lukavštinom, kako će si pribaviti prijatelja, koji će ga pomagati, kad izgubi svoju službu. Oka (hebr. bat) = 24 Litra; mjera (hebr. kor) = 240 L (deset oka).

Kod razlaganja priča valja pred očima imati glavnu stvar, a to je u ovoj priči pamet upraviteljeva, koju Isus istavlja, pamet naime, kojom umiju svjetovni ljudi »u svojem naraštaju« »u svojoj vrsti« na svoj način sebi pomoći. U tome neka se sinovi svjetlosti, bogoljupci povode za svjetoljupcima; neka ne imaju samo svrhu svoju vazda pred očima, nego neka također upotrebe sva sredstva, koja su primili od Boga, da svrhu dokuče; oni neka čine na dopušten način ono, što je upravitelj činio na nedopušten istina, ali »svojoj vrsti« t. j. po mišljenju svjetovnom p a m e t a n način.

Potom u glavnom priča znači: Gospodar je Bog, upravitelj čovjek, dobra su darovi duševni i tjelesni, koje Bog povjeruje čovjeku, no kojih on vazda valjano ne upotrebljava, radi šta dat će oštar račun; a neka sebi pomogne djelima ljubavi i milosrda, da bude imao jednoć utočište t. j. valjanih molitelja u Boga. — Gospodar hvali p a m e t upraviteljevu, premda je pri tome imao sâm štetu, a ne hvali prijevare njegove. Stoga ne valja misliti,

kao da bi nepravda mogla ikada biti dopuštena. — Isus kaže za bogatstvo da je nepravedno, jer često ima tko bogatstvo nepravednim načinom stečeno, da on za to i ne zna, n. pr. djeca naslijede bogatstvo, koje roditelji krivdom stekoše; a još češće bude bogatstvo izvor nebrojenih krivica. Nepravedno je bogatstvo, ako ga čovjek ne će da upotrebljava, da drugomu pomogne, da dijeli milostinju. Jer glavna je nauka ove priče: da treba zemaljska dobra, bogatstvo, upotrebljavati dijeleći milostinju, da njima zaslužimo dobra nebeska, vječne stanove.

Da još jače Hrist na srce stavi dobro upotrebljavanje zemaljskih dobara, ističe, da zlo upotrebljavanje zemaljskih dobara otmilje više darove Božje i milosti.

»Tko je vjeran u malom, taj je i u mnogom vjeran; a tko je nevjeran u malom, i u mnogom je nevjeran. Ako dakle niste bili vjerni u nepravednom bogatstvu, tko će vam istinito povjeriti? I ako u tuđem niste bili vjerni, tko će vam dati vaše? Nijedan pak sluga ne može dva gospodara služiti; jer ili će na jednoga mrziti a drugoga ljubiti, ili će jednome voljeti a za drugoga ne mariti. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu.«

Tko se ne zna služiti malim, ne će mu se moći povjeriti veće stvari. Tko se ne služi zemaljskim blagom za dobro, ne će mu se dati milosti veće, jer se i njima ne će znati služiti. Malo zemaljsko dobro zove se tuđe, jer na smrti pripadne drugima a i svaki čas ga možemo izgubiti. To je dobro što nam ga je Bog uzajmio. Pravo, istinito, naše dobro to je dobro vječno, koje ostaje. Dva gospodara protivna ne može sluga da služi; nitko ne može služiti Bogu, komu se srce prilijepilo za zemaljska dobra.

127. Isus kori lakome fariseje.

(Luk. 16, 14--18.).

Priču o nepravednom upravitelju slušali su i fariseji. Vidjeli su, da se ta priča i njih tiče, ali nijesu htjeli da priznaju svoju skupost, nego su se stali rugati Isusu.

»To sve slušali su i fariseji, koji bijahu lakomci, i rugahu mu se. I reče im: Vi ste, koji se gradite pravedni pred ljudima; ali Bog zna srca vaša, jer što je u ljudi visoko, mrzost je pred Bogom. Zakon i proroci su do Ivana; odsele se kraljevstvo Božje propovijeda, i svaki navaljuje da uđe u njega. Lakše je

pak da nebo i zemlja prođu, nego da jedna crta od zakona propadne. Svaki, koji pušta ženu svoju i uzima drugu, čini preljubu, i koji se ženi puštenicom, čini preljubu.»

Fariseji su samo spolja držali običaje i uredbe zakona Mojsijeva, a za milosrđe i ljubav nijesu znali. No Isus im pokazuje, da ne drže zakona, kako se hvale. Zakon je ljude pripravljaao za kraljevstvo Mesijsko; zato oni, koji zakon drže, rado prihvataju nauku Hristovu, natječu se, da što prije uđu u kraljevstvo njegovo. Stari se zavjet novim ne ukida, nego se samo izvršuje. No fariseji baš ukidaju čiste uredbe zakona u najznatnijim stvarima. Oni, koji se hvastaju, da se strogo drže zakona, kod ženidbe se toga ne drže; jer s neznatnih razloga raskidaju ženidbu. Tako nijesu dobri vršioci zakona, kako se pred narodom grade.

128. Priča o bogatunu i prosjaku Lazaru.

(Luk. 16, 19–31.).

Kad je Isus poučio kako se treba bogatstvom svojim služiti pomažući siromahe, kaza ovu priču o bogatunu i prosjaku Lazaru, koja se tiče i fariseja.

»Čovjek neki bješe bogat, koji se oblačio u skerlet i bijelo tanko platno i gostio se svaki dan gospodski. A bijaše jedan prosjak po imenu Lazar, koji je ležao pred vratima njegovim sav gnojav, i želio da se nasiti mrvama, koje su padale sa stola bogatunova, a nitko mu ih ne davaše; još i psi dolazahu i lizahu čirove njegove. Dogodi se pak te umrije prosjak, i odnesoše ga anđeli u naručje Abrahamovo. A umrije i bogatun, i zakopa se u paklu. I kad je bio u mukama i podigao oči svoje, ugleda Abrahama izdaleka i Lazara u naručju njegovu, i povikavši reče: Oče Abrahame! smiluj se na me i pošlji Lazara, neka umoči u vodu vrh od prsta, da mi rashladi jezik, jer se mučim u ovome plamenu. A Abraham mu reče: Sine! opomeni se, da si ti primio dobra svoja u životu svome, i Lazar opet zla; sad se pak on tješi, a ti se mučiš. I svrh svega toga među nama i vama ima velika propast, da oni, koji bi htjeli odovud prijeći k vama, ne mogu, niti oni otuda ovamo prelaziti. I reče: Molim te dakle, oče, da ga pošlješ kući oca moga; jer imam pet braće, neka im posvjedoči, da ne bi i oni došli u ovo mjesto muka. I reče mu Abraham: Imaju Mojsija i proroke, neka njih slušaju! A on reče:

Skerlet, u koji se odijevao bogataš, bijaše haljina od vune, crveno obojena (purpura). Bijelo tanko platno egipatsko činilo mu donje odijelo. Lazar je ime što i Eleazar, i znači »Bog pomaže.« Psi, što su lizali njegove čirove, zadavali su mu još veće boli, a on ih ne mogaše otjerati. Naručje Abrahamovo zvali su Židovi mjesto, gdje se prikupljaju duše pravednika. To mjesto zovemo mi kršćani pretpakao. Tamo su duše pravedničke nalazile svoju utjehu nadajući se Spasitelju, koji će ih odvesti u pravo nebo, k Bogu. Bogataš se mučio u plamenu. U paklu je vječni oganj, koji može da muči i duše prokletnika. Riječi: da mi rashladi jezik označuju samo to, da su u paklu teške muke. Bogataš, koji je griješio neumjerenim jedenjem i pijenjem, trpi sad žed: »čim tko griješi, tim se muči.« Velika je propast između neba i zemlje: iz pakla više nema izbavljenja, zato između duša u paklu i onih u nebu nema općenja. Bogataš videći da njemu nema spasa, želi da Abraham pošlje Lazara k njegovoj braći, da ih pouči o kazni zlih djela na drugome svijetu. Abraham odvrća, da ih u tom dobro poučava objava Božja Mojsiju i prorocima dana, a u Sv. Pismu sadržana. Da tko od mrtvih ustane, ne bi opakim ljudima koristilo, kao što nije koristilo ni farisejima, koji su znali za uskrsnuće Lazara, brata Marije i Marte, koga je Isus uskrisio.

Cijela priča znači: kako se treba zemaljskim blagom služiti bližnjemu za dobro. Jer je Bog pravedan, te svakomu naplaćuje po djelima njegovim kako je tko zaslužio radeći dobro ili zlo. Dobro Bog naplaćuje a zlo kazni, ako ne odmah na ovome svijetu, a to zacijelo na drugom, gdje će dobro vijekoma naplatiti a zlo vijekoma kazniti.

129. Bratska opomena.

(Luk. 17, 1—4; Mat. 18, 15—20.).

Što je Isus opominjao i korio fariseje, to je bilo što zato, da se i oni obrate, a što opet zato, da se drugi ne dadu zavesti od njih. Fariseji su svojim životom sablažnjavali narod. Bili su slični bogatašu, o kojem je Hrist kazao priču. Zato poslije te priče spominje evangelist sv. Luka, kako je Isus govorio učenicima svojim, da se ne dadu sablazniti.

»I reče učenicima svojim: Nije moguće da ne dodu sablazni; ali teško onomu, preko koga dolaze. Bolje bi mu bilo,

da mu se vodenični kamen objesi o vratu i da ga bace u more, nego da sablazni jednoga od ovih malih. Čuvajte se!»

Pod tim malim a razumijevaju se ljudi, koji nijesu dosta poučeni i utvrđeni u vjeri, pred kojima se osobito treba čuvati, da se ne čini ništa, što bi ih moglo zavesti na grijeh.

Kao što je Hrist opominjao fariseje, tako je rekao i apostolima, da opominju one, koji zlo čine, da ih tako odvrate od grijeha.

»Ako ti brat tvoj sagriješi, idi i pokaraj ga među sobom i njim samim. Ako te posluša, dobio si brata svojega. Ako li te ne posluša, uzmi sobom još jednoga ili dvojicu, da stvar ostane pred dva ili tri svjedoka. Ako li njih ne posluša, kaži Crkvi. Ako pak Crkve ne posluša, neka ti bude kao neznabožac i carinik. — Zaista vam kažem, što god svezete na zemlji, bit će svezano i na nebu; i što god razdriješite na zemlji, bit će razdriješeno i na nebu. — Još vam kažem, ako se dvojica od vas slože na zemlji u čemu im drago, za što se uzmore, dat će im Otac moj, koji je na nebesima. Jer gdje su dvojica ili trojica sabrani u ime moje, ondje sam ja među njima.«

Isus daje nauku, kako treba bližnjega svojega (brata) bratski opomenuti. Najveće dobro može se drugomu učiniti, ako ga tko odvrati od grijeha. Takih opomena upočetku ne treba davati javno, da se grijешnik bez potrebe ne osramoćuje. To treba činiti nasamo. Posluša li grijешnik, predobljen je za nebo. No ako ne posluša, treba uzeti drugi lijek. Da opomena uzimade veći ugled i snagu, treba je kazati pred dva ili tri svjedoka: neka se grijешnik uvjeri, da doista krivo radi, kad vidi, kako i drugi ljudi osuđuju njegovo djelo. Ako li to ne koristi, treba stvar kazati poglavarstvu crkvenome. Jer taki grijешnik mogao bi svojim vladanjem biti drugima na sablazan, te bi i drugi mogli poći njegovim putem. Crkveno poglavarstvo (Petar i apostoli) takova će čovjeka izopćiti iz Crkve, te će ga se imati svatko da kloni, kako su se Židovi klonili neznabožaca i javnih grijешnika. Takvo će izopćenje pokazati grijешniku, da je na zlu putu, te će ga to često obratiti, a svakako će biti na korist ostalim članovima Crkve, da se čuvaju.

Tim je riječima označena zakonodavna vlast Crkve, koja pripada poglavarima. Riječi ove govorene su samo apostolima. Potom i danas zakonodavna vlast, vlast vezanja i odrje-

šivanja, pripada Sv. Ocu Papi i biskupima. Tu vlast vrše oni kad opraštaju grijeha, određuju zapovijedi. Što oni odrede na zemlji, to potvrđuje Bog na nebu.

Pače i ono, što ljudi u zajednici crkvenoj mole, dobivaju od Boga, bio malen broj njihov ili velik: jedan molitvom svojom pomaže drugomu. I Isus pomaže takve molitve svojih vjernika kod Oca nebeskoga svojim zaslugama, od kojih i sva molitva Crkve imade svoju moć. Tako je korisno, što smo u Crkvi jedan s drugim združeni na zemlji, jer smo dionici svih molitava, sv. misa i dobrih djela, koja se čine u Crkvi katoličkoj, osobito ako smo u milosti.

130. Priča o nemilosrdnom sluzi.

(Mat. 18, 21—35.).

Gospodin je poučio apostole, kako treba da iz ljubavi pokaraju bližnjega. To je potaklo Petra da pita Isusa za drugu jednaku zapovijest ljubavi: kako treba opraštati bližnjemu.

»Tada pristupi Petar k Isusu i reče: Gospodine! koliko puta, ako mi sagriješi brat moj, da mu oprostim? do sedam puta? Reče niemu Isus: Ne velim ti do sedam puta, nego do sedamdeset i sedam puta.«

»Zato je kraljevstvo nebesko kao čovjek krali, koji namisli da se proračuni sa slugama svojim. I kad se poče računiti, dovedoše mu jednoga dužnika od deset tisuća talenata. A budući da nemaše čim platiti, zapovjedi gospodar njegov, da ga proda i ženu njegovu i djecu i sve što ima, i da mu se plati. No sluga taj pade ničice i moljaše ga govoreći: Imaj sa mnom ustrpljenja i sve ću ti vratiti. A gospodaru se sažali za tim slugom, pusti ga, i dug mu oprost. — Kad li iziđe sluga taj, nađe jednoga od svojih drugara, koji mu bješe dužan sto dinara; i uhvativši davljaše ga govoreći: Plati, što si dužan! I padavši ničice drugar njegov moljaše ga govoreći: Ustrpljenje imaj sa mnom, i sve ću ti platiti! A on ne htje, nego ode i baci ga u tamnicu, dok ne plati duga. — Vidjevši pak drugari njegovi što se dogodi, žao im bi vrlo; i otišavši kazaše gospodaru svome sve što se dogodi. Tada ga dozva gospodar njegov i reče mu: Zli slugo! sav dug oprostih tebi, jer si me molio; nije li trebalo da se i ti smiluješ na drugara svojega, kao i ja na tebe što se smilovah? I razgnjevi se gospodar njegov, i predade ga mučiteljima, dok ne plati sav dug.«

»Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svojemu od srdaca svojih.«

Židovski učitelji (rabini) kao što su druge zapovijesti Božje svojim tumačenjem pokvarili, tako su i o opraštanju krivo učili, da je dosta tri puta bližnjemu oprostiti, a četvrti put da mu se ne mora oprostiti. Petar je znao, da je drugi duh zakona Isusova, zato misli, da treba i više puta oprostiti, pa pita: treba li oprostiti do sedam puta? Isus poučava Petra, da se u Novom Zavjetu traži još više: ne do sedam puta nego do sedamdeset sedam puta (ili kako drugi čitaju: sedam puta sedamdeset = 490 puta). Tijem riječima Isus kaže, da treba svagda bližnjemu svojemu oprostiti.

To Isus dalje razlaže u priči. Gospodar onaj bijaše veoma bogat čovjek, zato i sluga, s kojim se htio da proračuni nije bio običan sluga, nego upravitelj njegova imanja. Za njega su znali, da je svoga gospodara varao, zato su ga doveli k njemu. Bio je dužan golemu svotu: jedan talenat ima kojih 5000 K, a deset tisuća talenata iznosi preko 50 miliona kruna. Po zakonu, koji je u staro vrijeme vladao, mogao je rukodavac (vjerovnik) prodati dužnika i njegovu porodicu u roblje, da se naplati. Tako je i taj gospodar zapovjedio, da učine sluzi. No taj sluga od velikoga straha pade pred gospodara i moli ga, da ga pomiluje i u strahu obeća i ono, što nije mogao učiniti: da će platiti sav dug. Gospodar, čovjek milostiva srca, pusti ga na slobodu i oprost mu dug.

No kako je god taj sluga ponizan bio pred gospodarom, tako je bio nemilosrdna srca prema drugima. Još nije pravo ni otišao od gospodara slobodan i veseo, kadli srete slugu, s kojim je služio svoga gospodara. Taj mu bijaše dužan neznahtnu svotu novaca. Sto je dinara od prilike toliko, koliko i naših sto kruna. I on, kojemu je gospodar oprostio silan dug, nije imao srca, da oprost svojemu dužniku. Uhvatio ga za vrat i stao ga daviti vičući: Plati, što si dužan! Po starom je zakonu mogao vjerovnik svojega dužnika uhvatiti na ulici i odvesti na sud. Taj nemilostivi sluga nije mario, što drugar njegov pada pred njim na koljena i obećava da će platiti. On ga odvede na sud i dade baciti u tamnicu, dok mu nije platio duga.

To se dašto dalo na žao ostalim slugama, koji su znali, kako je njemu gospodar oprostio dug, pa su kazali gospodaru. Sad je i sam gospodar vidio, kako je to nevrijedan čovjek. Zato ga pozove k sebi; žestoko ga ukori i predade ga mučiteljima, da za svoju

zloću trpi kazan. Tu je u tamnici ostao do smrti, jer tako velikoga duga nije mogao da plati.

Što je tom pričom htio Isus da pouči, vele posljednje riječi: »Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svojemu od srdaca svojih.« Po tome gospodar onaj označuje Boga, a sluga čovjeka, koji je Boga uvrijedio. Što čovjek Boga uvrijedi, to je golema uvreda, dug neizmjeran. Čovjek sam ne može da Bogu dade potpunu zadovoljštinu, kao i onaj sluga ne može da duga plati. No Bog po velikom milosrdu oprašta grijeh, ako ga grješnik prizna i za nj se kaje.

No oproštenje može tek onaj dobiti, koji je spreman da oprost bližnjemu. Tko ne će da oprost, s njim će Bog učiniti, što je gospodar učinio s nemilosrdnim slugom. Kao što su sluge tužile nemilostiva čovjeka gospodaru, tako će nemilosrdna čovjeka anđeli i sveti, koji inače mole za milost Božju, tužiti pred Bogom. I Bog će izvršiti strogu pravdu nad takim grješnikom: bacit će ga u pakao, gdje više nema milosrda, u muke, iz kojih više nema izbavljenja.

Što je Isus u ovoj priči učio, to je i drugim zgodama pokazao. U besjedi na gori veli: Blago milosrdnima, jer će milosrde postići. Blago mirnima, jer će se nazvati sinovi Božji. Miri se sa suparnikom svojim, dok si još na putu. Oprostite i oprostit će vam se. U Očenašu molimo: Oprosti nam duge naše kao i mi što opraštamo dužnicima našim. — Po Isusovim riječima veli i sv. Jakob apostol (2, 13): Sud bez milosrda onome, koji ne čini milosrda. Primjer dade sam Isus, kad moljaše: Oče, oprosti im, jer ne znadu što čine. Tako su radili i sveti ljudi. Jakob sedam puta pada pred Esavom i moli ga za oproštenje. David oprašta svojemu neprijatelju Saulu. Stjepan moli za one, koji ga kamenovahu.

Tako nas i crkva u katekizmu uči: Ako smo koga uvrijedili, treba da k njemu idemo te se s njim pomirimo (Mat. 5, 23. 24.). Ako je nas tko uvrijedio, treba da mu od srca oprostimo, s njim se pomirimo i radije krivicu pretrpimo, nego da mu zlo zlim vratimo. (Jakov i Esav; David i Saul). Onoga, koji ne će da oprost onomu, koji ga je uvrijedio, čeka sud bez milosrda. (Jak. 2, 13.).

131. Vjera i poniznost.

(Luk. 17, 5–10.).

Isus je tražio od svojih učenika, da budu svagda pripravní drugomu oprostiti. Apostolima se to čini teško; za taku stvar treba mnogo vjere i jakosti. Zato mole Isusa, neka im utvrdi vjeru i dade milost, da mogu tu zapovijed vršiti.

»Apostoli rekoše Gospodinu: Umnoži nam vjeru. A Gospodin reče: Ako uzimate vjere koliko zrna gorušično, reći ćete stablu dudovu: Iščupaj se i presadi se u more; i poslušat će vas.«

Isus priznaje, da je molitva apostola opravdana; zato govori o moći vjere. Da se jako drvo iščupa i presadi, za to treba izvanredne snage; tako pravoj, tvrdoj i živoj vjeri nije ništa nemoguće.

Isus poučava učenike o jakosti vjere, kojom će činiti čudesa; ali ih opominje, da se poradi toga ne ponesu. Kaza im priču o slugi, koji radi.

»Koji od vas kad ima slugu, koji ore ili pase, pa kad dođe iz polja, reče mu: Odmah hodi, sjedi za sto? Nego ne kaže li mu: Ugotovi, da večeram, i zapregni se te mi služi, dok jedem i pijem, pa onda i ti jedi i pij. Eda li će zahvaliti slugi tomu, kad učini, što mu je zapovjedio? Ne mislim. Tako i vi kad učinite sve, što vam je zapovjedbno, recite: Sluge smo nekorisne; što smo bili dužni učiniti, učinismo.«

Izvršivši sve dužnosti budimo smjerni ne pripisujući sebi nikakovih zasluga. Jer sami od sebe ne možemo vjerovati ni zapovijedi držati, nego nam za sve to treba pomoći ili milosti Božje.

132. Isus oživi Lazara.

(Iv. 11, 1–44.).

Što su učenici molili, to je Isus i učinio: umnožio im je i utvrdio vjeru čudom, što ga je učinio uskrisivši Lazara. To je čudo učinio Isus nešto pred svoju smrt, kad je trebalo osobito tvrde vjere učenicima.

»Bijaše neki bolesnik Lazar iz Betanije, iz sela Marije i Marte sestre nezine. A Marija, koje brat Lazar bolovao, bijaše ona, koja pomaza Gospodina pomašću i otre noge njegove svojom kosom. Poslaše dakle sestre k njemu govoreći: Gospodine! gle, onaj, koji ti je mio, bolestan je. A kad ču Isus,

reče im: Ova bolest nije na smrt, nego na slavu Božju, da se proslavi Sin Božji s nje. A Isus ljubljao je Martu i sestru njezinu Mariju i Lazara. Kad dakle ču, da je bolestan, tada ota još

Uskrsnuće Lazarovo.

dva dana na onome mjestu. A potom reče učenicima: Hajdemo opet u Judeju. Rekoše mu učenici: Rabi! sad su Židovi htjeli da te kamenuju, pa opet hoćeš da ideš onamo? Odgovori Isus:

Nije li dvanaest sati u danu? Tko po danu ide, ne spotiče se, jer vidi svjetlost ovoga svijeta. A tko ide po noći, spotiče se, jer nema svjetlosti u njemu. Ovo kaza, a potom reče: Lazar, prijatelj naš, zaspao; nego idem, da ga probudim iza sna. Rekoše dakle učenici njegovi: Gospodine! ako spava, ozdravit će. A Isus im bješe rekao za smrt njegovu; oni pak misliše, da govori za spavanje sna. Tada im Isus kaza upravo: Lazar je umr'o; i radujem se vas radi, što nijesam bio ondje, da vjerujete. Nego hajdemo k njemu! Tada reče Toma, koji se zvaše i Blizanac, učenicima: Hajdemo i mi, da umremo s njim!«

»Tada dođe Isus i nađe ga gdje je već četiri dana u grobu. A Betanija bijaše blizu Jerusalema oko petnaest potrkališta. Mnogi pak od Židova bjehu došli k Marti i Mariji, da ih tješe za bratom njihovim.«

»Kad Marta dakle ču, da Isus ide, izide preda nj, a Marija sjedaše doma. Onda reče Marta Isusu: Gospodine! da si ovdje bio, brat moj ne bi bio umr'o. Ali i sad znam, što god zaistiš u Boga, da će ti Bog dati. Reče joj Isus: Uskrsnut će tvoj brat. Reče mu Marta: Znam, da će uskrsnuti o uskrsnuću u posljednji dan. Reče joj Isus: Ja sam uskrsnuće i život; koji vjeruje u mene, ne će umrijeti u vijek. Vjeruješ li ovo? Reče mu: Da, Gospodine; ja vjerovah, da si ti Hrist Sin Boga živoga, koji si došao na ovaj svijet.«

»I ovo rekavši otide te zovnu tajno Mariju sestru svoju govoreći: Učitelj je došao i zove te. A ona, kako ču, usta brzo i otide k njemu; jer Isus još ne bješe došao u selo, nego bijaše još na onom mjestu, gdje ga sreće Marta. I Židovi onda, koji su bili s njom u kući i tješili je, kad vidješe Mariju, da brzo usta i izide, podoše za njom govoreći: Ide na grob, da plače ondje. A Marija kako dođe onamo, gdje bješe Isus, i vidje ga, pade k nogama njegevim i reče mu: Gospodine! da si bio ovdje, ne bi bio umr'o brat moj. Onda Isus, kad vidje gdje plače i gdje plaču Židovi, koji su došli s njom, zgrozi se u duhu i sâm se ožalosti i reče: Gdje ste ga metnuli? Reku mu: Gospodine, idi i vidi! I udariše Isusu suze. Onda rekoše Židovi: Gle, kako ga je ljubio! A neki od njih rekoše: Nije li mogao ovaj, koji otvori oči rođenomu slijepcu, učiniti, da i ovaj ne umre? A Isus se opet zgrozi u sebi i dođe na grob.«

»A bijaše pećina (špilja) i kamen ležaše na njoj. Reče Isus: Uzmite kamen. Reče mu Marta, sestra onoga što je

umr'o: Gospodine! već smrdi, jer su četiri dana, kako je umr'o. Isus joj reče: Nijesam li ti rekao, ako vjeruješ, da ćeš vidjeti slavu Božju. Uzeše dakle kamen. A Isus podignuvši oči gore reče: Oče! hvala ti, što si me uslišio. A ja sam znao, da me svagda slušaš; nego rekoh naroda radi, koji ovdje stoji, da vjeruju, da si me ti poslao. Ovo rekavši iza glasa povika: Lazare, izidi napolje! I odmah iziđe onaj što bješe mrtav, obavit platnom po rukama i po nogama, i lice njegovo bijaše ubrusom povezano. Isus im reče: Razdriješite ga i pustite nek ide! Mnogi pak od Židova, koji su došli k Mariji i Marti i vidjeli šta učini Isus, vjerovalaše u njega.«

Uskrisenje Lazarovo pripovijeda potanje evanđelist sv. Ivan, da pokaže kako je izvan svake sumnje ovo čudo, i opet da se vidi, što je bio razlog, da je veliko vijeće odlučilo pogubiti Isusa. Ova Betanija, u kojoj su živjele Marija i Marta i brat njihov Lazar, bila je blizu Jerusalema, 3 km daleko. Sestrama je bilo dosta kazati, da je Lazar bolestan; ostalo su sve prepustile dobroti Isusovoj. Poslanicima reče Isus: Ova bolest nije na smrt, t. j. da bi Lazar ostao mrtav. Ona je zato, da se Sin Božji proslavi s nje, t. j. da se vidi božanstvo Isusovo. Za razlog, što će Isus podignuti Lazara, navodi evanđelist, što je Isus ljubio ovu pobožnu porodicu. Isus ostao još na onome mjestu i dopusti da Lazar umre. To je učinio zato, da se očituje što više njegova božanska moć, kad podigne mrtva, i da se vidi prokušana vjera njegovih sestara. Lazar je umr'o onaj dan, kako su se poslanici vratili i donijeli glas, da ta bolest nije na smrt. Kolike li kušnje za vjeru Marije i Marte! No one se uzdaju još uvijek u Hrista i ne gube vjere.

Kad je Isus rekao učenicima, da idu u Judeju, odvrćaju ga oni od toga, jer se boje za njegov život. No Isus im govori, da ima dvanaest sati dan: njega ne može nitko spriječiti u radu, dogod ne svrši, za što ga je Otac poslao u svijet.

Isus govori učenicima, da Lazar spava. Njegova je smrt bila kao i u one djevojke više nalik na san, jer će se probuditi. Učenici razumješe te riječi o pravom snu, po kojem su sudili, da će Lazar ozdraviti, i da se Isusu ne valja truditi u Judeju, gdje ga može zateći smrt. Tada im Isus očito reče, da je Lazar umr'o. Isus se veseli, što nije bio ondje (dašto kao čovjek); jer mu se pruža prilika, da učenike svoje utvrdi u vjeri.

Kad je Isus ostao kod svoje namjere, da ide u Judeju, pomisli Toma, da želi ići u smrt. Zato od prevelike revnosti zove

učenike, da idu i da umru s Isusom. U riječima, kojima pokazuje svoju ljubav k Isusu, nalazi se i nešto sumnje, na koju je taj učenik bio sklon. Mislio je: ako nas Isus i uvjerava, da ne će sad umrijeti, ipak bi se moglo dogoditi da umre.

Kad su došli u Betaniju, bilo je već četiri dana, što je Lazar bio u grobu, jer su ga ukopali isti dan, kako je umr'o. Betanija bila je udaljena tek 15 stadija (potrkališta), nešto manje od 3 km od Jerusalema. Zato su iz Jerusalema dolazili mnogi Židovi, rođaci i znanci Lazarovi, da tješe po običaju ožalošćene sestre prvih sedam dana. Kad je Marta čula, da Isus dolazi, ostavi svoj kućni posao, kojim se bavila i ne kazavši ništa sestri, da ne uznemiri goste, dođe pred Isusa. Riječi: da si ti bio ovdje, koje govori Marta a poslije ponavlja Marija, bile su zacijelo sestrama u ustima i za bolovanja i poslije smrti Lazarove. Ona se uzda u molitve Isusove; da bi Isus svojom moću mogao učiniti da Lazar oživi, tako daleko nije se sezala njezina vjera. Isus hoće da je o tom pouči. Zato veli o sebi: Ja sam uskrsnuće i život; ja mogu sam svojom vlašću dati život umrlome. I nesamo tjelesni život, nego i duševni. Tko vjeruje u Isusa, nije umr'o, on živi blaženim životom i poslije. Isus kod svakoga čuda traži vjeru. Zato i sad pita Martu: Vjeruješ li ovo? A Marta skuplja svu vjeru svoju u riječi, kojima se izriče glavna istina vjere kršćanske: Ti si Hrist Sin Boga živoga. Tako ta žena ispovijeda vjeru, koju je prije Petar izjavio.

Marta zovnu tajno svoju sestru Mariju, jer je znala, da su Židovi neprijatelji Isusu. No Bog je htio, da i Židovi dođu k Isusu, da budu svjedoci čuda. Jer čim je Marija ustala, pođu i oni za njom misleći da ide na grob. Marija pada pred noge Isusove od srdačne boli za bratom a još više od poštovanja k Isusu. Ona ne dodaje riječi: Ali štogod uzišteš od Boga... jer se uzda, da će to Isus sam učiniti. Kad je Isus vidio bol njezinu, dopusti te prevlada i njegovim svetim Srcem osjećaj boli i žalosti: njemu udariše suze.

Isus pita: Gdje ste ga metnuli? Znao je Isus za mjesto, ali pita kao što i ljudi pitaju, kad hoće da potaknu druge, da idu s njima na kako mjesto. Videći Isusa, kako plače, prigovaraju Židovi, što je dopustio da Lazar umre. Hoće da kažu, kako je Isus nemoćan. Ta tvrda srca njihova opet bijaše povod, da se Isus i po drugi put zgrozio u srcu, ožalostio se s nevjerstva njihova. Došavši na grob reče: Odvalite kamen. Htio je da svi budu uvjereni o čudu. Naiprije su se na svoje oči i nos uvjeriti mogli,

da je Lazar doista umr'o, jer i Marta, kao da joj ponestaje vjere, vapije: Već smrdi. Isus je opominje, da ne gubi vjere. Isus se moli potom Ocu svojemu; moli se, da narod upozna Hrista kao poslanika Božjega. Na poziv Isusov Lazar izilazi i hodi, da su ga mogli svi vidjeti i potpuno se uvjeriti o čudu, što se dogodi. To je čudo i doista mnoge Židove potaklo, da su vjerovali u Isusa.

Kod uskrsenja Lazarova jasno su istaknute mnoge istine kršćanske vjere. Tako se nesumnjivo pokazuje božanstvo Isusovo, koji o sebi govori da je »uskrsnuće i život« i kao Bog radi, oživljava mrtva. Vidi se i čovječja narav Hristova, jer se žalosti i plače. Što je Marta vjerovala, to treba da i svaki kršćanin drži, da ćemo svi uskrsnuti u posljednji dan s tijelom svojim.

Žaliti za mrtvima nije grijeh, pače je djelo dobra i milostiva srca. Ali, kako nas opominje sv. Pavao, »ne smijemo žaliti kao oni, koji nemaju nade«, nego nas treba tješiti za umrlima vjera u uskrsnuće mrtvih.

133. Židovi se zakaniše da ubiju Isusa.

(Iv. 11, 46—54.).

Dok je ovo veliko čudo, podignuće Lazara iz mrtvih, bilo nekim Židovima razlog, da vjeruju, to je drugima, poglavarima narodnim dalo povoda, da traže, kako bi Isusa pogubili.

»Neki pak od Židova otidoše k farisejima i kazaše im što učini Isus. Tada glavari svećenički i fariseji sabraše skupštinu i govorahu: Šta da činimo? Jer čovjek ovaj čini mnogo čudesa. Ako ga ostavimo tako, svi će vjerovati u nj; pa će doći Rimljani i uzet će nam zemlju i narod. A jedan od njih, po imenu Kaifa, koji je one godine bio velik svećenik, reče im: Vi ne znate ništa, i ne mislite, da je bolje za vas da jedan čovjek umre za narod, negoli da sav narod propadne. A ovo ne reče sam od sebe, nego budući veliki svećenik one godine proreče, da će Isus umrijeti za narod, i nesamo za narod, nego da djecu Božju, koja bijahu rasijana, skupi u jedno. Od toga dakle dana namisliše da ga ubiju. Zato Isus ne hodaše više javno među Židovima, nego otide u kraj kod pustinje u grad, koji se zove Efrem; i ondje boravljaše s učenicima svojim.«

Ovi drugi Židovi, što od zavisti što od straha pred farisejima kazaše što učini Isus. To je Isusovo čudo smelo fariseje, jer su

znali, da će toga radi narod sve više pristajati uz Isusa. Vide, da se nešto mora učiniti. Čudo je bilo tako očito, da se nije dalo poricati. Oni izmisliše drugo: u činu Isusovu vide fariseji pogibao za narod. Narod će pristati uz Isusa, nastat će buna, a onda će Rimljani uzeti i ono malo narodne slobode, što im je još ostala. Kaifa učini brzo kraj vijećanju: treba da Hrist umre. No dok Kaifa misli samo na vremeno izbavljenje naroda, Bog tako upravlja riječi i protiv njegove volje, da se njima označuje svrha Isusove smrti. Isus je umro nesamo za narod židovski, nego i zato da skupi djecu Božju rasijanu, da dozove k spasenju sve narode.

Tako već sada namisliše i dogovoriše se, da će Isusa ubiti. Što su poslije držali sud, to je bilo samo zato da svoje krivo postupanje nekako opravdaju. Budući pak da još nije došao dan, kad je Isus odlučio umrijeti, nije više hodaio među Židovima, nego je otišao u grad Efre m, sjeverno od Jerusalema oko 30 km daleko kod Betela.

Oholost i zavist ovladale su farisejima i zaslijepile ih, da su ostali tvrdi i nevjerni kod očitoga čuda Isusova. Tako su grijeshili protiv Duha Svetoga protiveći se očitogj istini kršćanske vjere. Griješeći tako protivili su se milosti Božjoj i spremali su sebi vječno osuđenje.

134. Deset gubavaca.

(Luk. 17, 11—19.).

Zadržavši se kratko vrijeme u Efre mu pode Isus posljednji put u Jerusalem. No nije htio ići ravno, nego je obilazio daleko naokolo. Ovaj put nije išao kroz Samariju, nego krenu međom Samarije i Galileje prema Jordanu, prijede na istočnu stranu Jordana u Pereju i tom stranom pode na jug prema Jerihonu i odanle u Jerusalem. I na tom putu iscjelivaše Isus bolesne i učaše.

»Idući u Jerusalem prolazaše Isus između Samarije i Galileje. I kad je ulazio u neko selo, sretoše ga deset gubavih ljudi, koji staše izdaleka. I podigoše glas govoreći: Isuse učitelju, pomiluj nas! I kad ih vidje, reče: Idite pokažite se svećenicima. I dogodi se, kad idahu, očistiše se. A jedan od njih vidjevši, da je očišćen, povrati se hvaleći Boga iza glasa, i pade ničice pred noge njegove, i zahvali mu; i to bijaše Samarianin. A Isus odgovarajući reče: Zar se ne očistiše desetica? A devetica gdje su? Ne nađe se, koji bi se vratio

i dao slavu Bogu, nego ovaj tuđin. I reče mu: Ustani, idi; vjera tvoja ti pomože!»

Od deset gubavaca bijaše devet Židova a jedan Samarjanin. Samarjanin nije se usudio sâm pristupiti k Isusu, nego se pridružio Židovima nadajući se, da će prije dobiti pomoć od Isusa. Ako je i bila mržnja velika između Židova i Samarjana, ipak su Židovi taj čas zaboravili na mržnju i primili su Samarjanina među se nalazeći se i sami u nevolji, u kojoj su njega vidjeli. Gubavci su izdaleka stajali, jer je tako bilo određeno, da se ne bi dotakli zdravih ljudi. Isus je njima kao i onim gubavcima, što ih je bio prije izliječio rekao: Pokažite se svećenicima. Obećao im je, da će se putem iscijeliti. Vjerujući obećanju njegovu iscijeliše se putem. Kad je Samarjanin idući k svojem svećeniku vidio da je čist, povrati se k Isusu, da mu zahvali. Židovi to ne učiniše misleći, da imadu neko pravo na to, da im to Isus čini. Isus pohvali Samarjanina, a ukori onu devetoricu, što nijesu dali slavu Bogu preko Isusa; a ipak bi oni, koji su tolika dobra primili od Boga, morali mu biti daleko više zahvalni. Hvaleći vjeru Samarjaninovu utvrđivaše Isus i vjeru svojih učenika.

Zahvalnost je lijepa krepost, koju smo dužni Bogu za velika dobra što nam ih daje. Tu zahvalnost treba da pokažemo i ljudima, koji nam dobro čine. Nezahvalnost je grdna pogriješka ljudi, koja se svagda i svuda osuđuje.

135. Dolazak kraljevstva Božjega.

(Luk. 17, 20—37.).

»Kad fariseji zapitaše Isusa: Kad će doći kraljevstvo Božje? odgovori im i reče: Kraljevstvo Božje ne dolazi, da se gleda. Niti će govoriti: Gle, ovdje je ili gle, ondje! Jer gle, kraljevstvo je Božje među vama.«

Fariseji, koji su očekivali sjajno, svjetovno kraljevstvo Hristovo, pitali su Isusa: kad će to kraljevstvo doći? Nijesu vjerovali, da je s Isusom došlo kraljevstvo Božje; jer je Isus bio siromašan, ponizan. Hrist odgovara farisejima, da imadu krivo, kad čekaju kraljevstvo Božje, koje će imati izvanji sjaj kao kraljevstva zemaljska. Kraljevstvo Božje ne će se pred ljudima ponositi svojim sjajem, da ga ljudi gledaju i da mu se dive. Ono dolazi tiho, mirno, neopaženo. Ono je već na zemlji, među Židovima, kako je već Ivan Krstitelj rekao: »Među vama stoji, koga vi ne znate«.

Prvi dolazak Hristov bio je skroven, tih. Drugi dolazak bit će sjajan, svemu svijetu očit. O tom drugom dolasku svojem poučava Isus svoje apostole ovako:

»I reče učenicima svojim: Doći će dani, kad ćete željeti da vidite jedan dan Sina čovječjega, i ne ćete vidjeti. I govorit će vam: Gle, ovdje je, i gle, ondje! Nemojte ići niti tražiti. Jer kao što munja svijetli od jednoga kraja neba do drugoga, tako će biti Sin čovječji u svoj dan. Ali prije treba da mnogo pretrpi i da bude zabačen od roda ovoga. I kao što se događalo u dane Noine, tako će biti u dane Sina čovječjega. Jedahu i pijahu, ženjahu se i udavahu do dana, kad uđe Noa u kovčeg: i dođe potop i pogubi sve. Jednako kao što se događalo u dane Lotove: jedahu i pijahu, kupovahu i prodavahu, zasađivahu i židahu; ali u dan, kad Lot izađe iz Sodome, pusti oganj i sumpor s neba, i pogubi sve; tako će biti i u dan, kad se javi Sin čovječji. U onaj čas tko bude na krovu, a pokušstvo njegovo u kući, neka ne silazi da ga uzme; i tko bude u polju, neka se također ne vraća natrag. Opominjite se žene Lotove. Tkogod traži da sačuva dušu svoju, izgubit će je; i tkogod je izgubi, oživit će je. Velim vam: One noći bit će dvoje u jednoj postelji: jedan će se uzeti a drugi ostaviti. Dvije će mljeti zajedno: jedan će se uzeti a drugi ostaviti. Dvojica će biti u polju: jedan će se uzeti a drugi ostaviti. Odgovarajući reku mu: Gdje, Gospode! On im reče: Gdjegod bude tijelo, ondje će se skupiti orlovi.«

Dan Sina čovječjega dan je suda, kad će Spasitelj doći s velikom silom i slavom. Taj dan čekat će učenici Isusovi, da se izbave muka od neprijatelja, ali ga ne će dočekati. Njima će trebati trpjeti kao Hristu, prije nego uđu u svoju slavu. A koji dočekaju dan suda, neka se ne dadu zavesti od različitih Antihrista; jer će se Hrist očito javiti svima.

Sinovi ovoga svijeta dočekat će taj dan nepripravljeni, jer ne će vjerovati vjesnicima Hristovim, kao što ljudi u vrijeme Noino i Lotovo nijesu vjerovali tim pravednicima. Zagrezli u stvari zemaljske ne će misliti o nebeskima.

Svatko koji želi, da se u onaj dan spase, treba biti pripravan za Hrista položiti svoju dušu, svoj život. Tko od straha, da sačuva život zemaljski, ostavi Isusovu nauku, taj će izgubiti život vječni. Onaj će dan odijeliti pravednike od grješnika, gdje ih god nađe. **Kazni** Božjoj grješnici ne mogu izmaći.

136. Priča o nepravednom sucu.

(Luk. 18, 1—8.).

Da se tko može u onim teškim vremenima na svršetku svijeta naći pravedan, da uzmogne sve one nevolje preturiti, za to mu je potrebna molitva. Stoga preporučuje Spasitelj svojim učenicima postojanu i poniznu molitvu u dvije lijepe priče. Prva je priča o nepravednom sucu.

»Isus kaza priču učenicima svojim, kako se treba svagda moliti i ne prestati, govoreći: U jednome gradu bijaše sudac, koji se nije Boga bojaio i čovjeka se nije stidio. A u onome gradu bijaše jedna udovica i dolažala k njemu govoreći: Odbrani me od suparnika moga! I ne hoćala dugo. Potom pak reče u sebi: Ako se i ne bojim Boga ni čovjeka ne stidim, ipak budući da mi je dosadna ova udovica, odbranit ću je; da napokon ne dođe pa me izgrdi. Tada reče Gospodin: Čujte, što nepravedni sudac govori! A kamoli Bog ne će odbraniti izabranih svojih, koji viču k njemu dan i noć, i kamoli će imati strpljenje s nevoljom njihovom? Velim vam, da će ih brzo odbraniti. Ali Sin čovječji kad dođe, hoće li naći vjeru na zemlji?«

Sudac u priči bio je opak i nepravedan, jer se nije Boga bojaio i nije mario za sud ljudski. Udovica, što se dolazila tužiti, bila je jedna od siromašnih žena, koje si ne mogu pomoći od besavjesnih ljudi. Zato takove sirote preporučuje Sv. Pismo pomoći dobrih ljudi. Sudac bez srca nije se toliko smilovao na nju, koliko je htio da ima sam mir od nje; zato ju je obranio.

Priča — kao što samo evanđelje veli — pokazuje nam, kako treba svagda moliti i ne prestati. Uvijek možemo moliti, kada što češće pamet i srce dižemo k Bogu, i kad njemu posvećujemo svako djelo, svaku radost i žalost. Tako se molitvom združujemo s Bogom. Takvu postojanu molitvu usliši Bog. Ako opak sudac nije mogao odbiti molitve udovičine, još manje će Bog odbiti molitve onih, koji su progonjeni. On ih često već na zemlji brzo, iznenada izbavlja i ne dopušta, da dugo trpe. Pa ako ih Bog odmah i ne izbavi, nego dopusti, da u nevolji umru, stradanje ovoga svijeta nije ništa prema slavi, koja ih čeka. Kratka žalost, vječna radost.

Postojana je molitva plod tvrde vjere. Zato takvoga postojanstva u molitvi nemaju ljudi slabe vjere. O drugom dolasku Hristovu bit će tako, da će ljudi imati malo vjere a potom i molitva

ne će im biti postojana. Zato će biti malo onih, koji ustraju do svršetka. Jer molitva nam daje milost, da možemo u dobru ustrajati do smrti. A tko nema postojane molitve, ne može ni da ustraje.

137. Priča o fariseju i cariniku.

(Luk. 18, 9—14.).

Odmah poslije te priče o nepravednom sucu, u kojoj se govori, kako treba da vjera bude postojana, kazuje Isus priču o fariseju i cariniku. Ta nas opet priča uči, da naša molitva treba biti **p o n i z n a**.

»Tada reče Isus nekima, koji su se uzdali u sebe, da su pravednici i prezirali druge, priču ovu: Dva čovjeka udoše u hram, da se mole, jedan farisej, a drugi carinik. Farisej stade i moljaše u sebi ovako: Bože! zahvaljujem ti, što nijesam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubočinci, ili kao i ovaj carinik. Postim dva puta u nedjelji; dajem desetinu od svega, što imam. A carinik izdaleka stajaše i ne hoćашe ni očiju podignuti na nebo, nego bijaše prsi govoreći: Bože! milostiv budi meni griješniku. Kažem vam, da ovaj otide opravdan kući svojoj, a ne onaj; jer svaki koji se podiže ponizit će se, a koji se ponizuje, podignut će se.«

Kod Židova je bio običaj, da mole stojeći. Farisej je to činio iz ponositosti, što je pravedan, a učinio je to, da se razlikuje od carinika, koji se sagnuo moleći. Farisej uistinu ne moli, nego sama sebe hvali. Fariseji su postili ponedjeljkom i četvrtkom, držeći, da je Mojsije u četvrtak otišao na goru Sinaj po (druge) zakonske ploče, a u ponedjeljak da je sišao s gore. Hvali se farisej, što je davao desetinu i od najmanjih stvari (»od kopra i metvice« kako Hrist govoraše). Njegova molitva bila je ocrnjivanje; jer ni taj čas, kad se molio, nije stao prezirati i zlo govoriti o cariniku. — Sasvim se drukčije moljaše carinik. On sagiba tijelo svoje, oči i glavu, pred Bogom i udara se raskajan u prsi, kao da hoće Bogu pokazati rane svoje i moliti, da se iscijeli. Kratka je njegova molitva, ali je molitva prava: »Milostiv budi, m e n i g r j e š n i k u.« Carinik drži druge ljude za pravedne, a samo sebe optužuje kao griješnika. Zato je postao pravednik, Bog mu je oprostio grijehe; dok je farisej ostao u grijesima svojim i bio osuđen od Boga.

Hoćemo li, da Bog usliši našu molitvu, treba da molimo ponizno. **P o n i z n o m o l i m o**, kada priznajemo, da smo sami po sebi slabi i da nijesmo vrijedni onoga, što od Boga tražimo.

138. O ženidbi.

(Mat. 19, 1—9; Mark. 10, 1—12.).

Isus je već u besjedi na gori (str. 131.) kazivao narodu, da je ženidba nerazrješiva; i ako se muž i žena s kakoga razloga ra-

Farisej i carinik.

stave, ne smije nijedan od njih sklopiti nove ženidbe. To je još jednom imao prilike Isus da ponovi i potvrdi. U doba Hristovo živjela su dva židovska učitelja, koji su različito učili o ženidbi. Jedan od

njih, rabi Hillel, govorio je, da se žena iz kakihgod razloga može da otpusti a drugi, rabi Šammai, učio je, da se to može činiti samo u rijetkim slučajevima i s teških razloga. Isus pak uči, da to ne valja činiti nikada, otpustiti naime svoju ženu pak se oženiti drugom.

»Isus (putujući u Jerusalem) ostavi Galileju i dođe u krajeve Judejske s onu stranu Jordana (u Pereju). I opet se stječeše mnogo naroda k njemu, a on ih je kao obično opet učio i iscjelivao sve.«

»Tada pristupiše k njemu fariseji i pitahu ga kušajući: Je li dopušteno mužu, da s kojegagod razloga otpusti ženu svoju? Isus im odgovori i reče: Što vam je zapovjedio Mojsije? Rekoše: Moisiije je dopustio, da se dade knjiga otpusnica i da se ženu otpusti. Isus odgovori: Nijeste li čitali, da je stvoritelj u početku stvorio njih dvoje kao muža i ženu i rekao: Zato će čovjek ostaviti oca i mater i pristat će uz ženu svoju, i bit će dvoje u jednom tijelu? Zato nijesu već dvoje, nego jedno tijelo. Što je dakle Bog sastavio, čovjek da ne rastavlja. Reku mu: Zašto je dakle zapovjedio Mojsije da se dâ knjiga otpusnica i da se otpusti? Odgovori im Isus i reče: Radi tvrdoće srca vašega napisa vam tu zapovijed i dopusti vam otpuštat žene svoje; ali u početku nije bilo tako. A ja vam velim: Tkogod otpusti ženu svoju osim radi preljube i uzme drugu, čini preljubu; i tko uzme puštenicu, čini preljubu.«

»A kod kuće pitahu ga učenici negovi opet o tome. I reče im: Tkogod otpusti ženu svoju i uzme drugu, čini preljubu protiv nje; i ako žena ostavi muža svojega i uđade se za drugoga, preljubu čini.«

Fariseji su Isusa pitali kušajući ga. U ono doba, kad se i među Židovima raširila rasputanost, veći je dio naroda pristajao uz nauku Hillelovu, koja je s lake ruke dopuštala razvrgnuće ženidbe. Mislili su farisejii, da će Isus svojim odgovorom otuđiti ljude od sebe. No Isus ne htjede da se upušta u prepirke židovskih učitelja; jer ni jedno ni drugo tumačenje nije bilo pravo. Isus želi da povrati ženidbi onu vrijednost, koju je imala u početku. Bog je tako u početku stvorio ljude, da je jednomu čovjeku dao samo jednu ženu, i jednoj ženi samo jednoga muža. Ta se veza nije smjela raskidati, kao što se ne smije jedno tijelo rasjeći. Ta je veza jača od veze što postoji među roditeljima i djecom. Prema svojemu

potomstvu, prema djeci roditelji su jedno. Zato se i radi dobra djece ne smije ženidba raskidati. Riječi one: Zato će ostaviti . . . rekao je Adam. Hrist te riječi navodi kao riječi Božje, jer ih je Adam po želji i nadahnuću Božjemu govorio.

Fariseji govore, da je Mojsije zapovjedio dati knjigu raspusnu, i da potom moraju otpuštati svoje žene. Hrist uči, da to nije bila zapovijed, nego je to bilo samo oproštenje od zakona (dispensacija) poradi zle čudi naroda židovskoga, da se prepriječi veće zlo, jer bi čovjek surov i divlji mogao svoju ženu zlostaviti i ubiti. To je oproštenje od zakona, što ga je Bog postavio, vrijedilo u zakonu Mojsijevu; ali sad u evanđelju takvog oproštenja nema. Zato Isus kaže: A ja vam velim . . . Tkogod otpusti ženu svoju i uzme drugu, čini preljubu. Tim je Isus dao novu zapovijed, da se ženidbena veza ne raskida. To je još krepče istaknuo kod kuće pred svojim učenicima veleći: Tkogod otpusti svoju ženu i uzme drugu, čini preljubu protiv nje, t. j. protiv prve svoje žene, jer mu je još uvijek ona prava žena.

Zato i Crkva katolička pravo uči i radi, kad ne dopušta raskidati ženidbe. Ako muž i žena tako omrznu jedan na drugoga, da ne mogu živjeti zajedno, Crkva dopušta da se rastave (od stola i postelje), ali nijednomu od njih ne dopušta da sklopi novu ženidbu. To je nauka Isusova i nauka sv. Pavla, koji o tome govori u poslanici Korinćanima.

139. O djevičanstvu.

(Mat. 19, 10—12.).

Isus je povratio ženidbi njezinu predašnju svetost i nerazrješivost, da se vidi njezino dostojanstvo i vrijednost; ali je podjednako učio, da je od ženidbe bolja i savršenija čistoća djevičanska. Učenici Isusovi slušali su, što je Isus govorio o ženidbi, kako ne valja ni u kojem slučaju otpuštati svoje žene. Njima, koji se još nijesu bili sasvim opojili evanđelskim duhom, činila se ta zapovijed preteška.

»Tada rekoše učenici Isusu: Ako je tako s mužem i ženom, onda se nije dobro ženiti. On im reče: Ne mogu svi da prihvate ovu riječ, nego kojima je dano. Jer ima takih, koji se ne mogu ženiti, jer se taki rodiše; a ima ih, koji se ne mogu ženiti, jer im ne dopuštaju ljudi; a ima ih, koji sami neće

da se žene radi kraljevstva nebeskoga. Tko može primiti, neka primi.»

Učenici vidjeli su u ženidbi teškoću, zato govore, da je bolje ne ženiti se. Isus prihvaća to; ali odmah i daje bolji razlog, s kojega je bolje ne ženiti se. Nije to bojazan od tegota u ženidbenom životu, nego želja, da se čovjek sasvim posveti Bogu, radi kraljevstva nebeskoga. U tom je slučaju bolje i savršenije djevičanstvo. Da se tko na to odluči, potrebna je osobita milost Božja; to čine oni, kojima je dano od Boga. A taj dar može se od Boga i izmoliti; jer tko moli, prima. Kao nešto bolje i savršenije preporučuje Spasitelj djevičanstvo. Tko može primiti, neka primi.

Taj savjet poslušашe milioni u Crkvi katoličkoj, koji se odrekše ženidbe i svake tjelesne naslade, te u savršenoj čistoći služe neokaljenom Jaganjcu, Hristu. Ti mjesto tjelesnoga potomstva pribavljaju rodove dobrih djela u molitvi, trpljivosti i čistoj ljubavi k bližnjemu; jer ovi nemajući svoje porodice drže sav svijet za porodicu svoju i skrbe se za dobro duševno i tjelesno ljudskoga roda.

140. Isus prijatelj malenih.

(Mat. 19, 13—15; Mark. 10, 13—16; Luk. 18, 15—17.).

Isus je ljubio sve ljude, ali za neke je imao osobitu brigu; a to su bili oni, koji su trebali što više blage pouke. Među tima bila su i djeca. Evangelisti Matej i Marko spomenuvši, kako je Isus popravio krivo mišljenje farisejsko o ženidbi, pripovijedaju, kako je Isus blagoslovio djecu, koja samo onda mogu biti dobro odgojena, ako potječu od vrijedne svete ženidbe. Kod svetog Luke taj se događaj navodi poslije priče o fariseju i cariniku, kojom je Isus htio ljude poučiti, kako treba da budu ponizni; a tom se poniznošću odlikuju ljubimci Isusovi, djeca. Pripovijedanje evangelista glasi ovako:

»Privodili su i donosili k Isusu djecu, da ih se dotakne, da metne ruke na njih i da se pomoli. A kad su to vidjeli učenici, prijetili su i branili onima, što su ih donosili. A Isus vidjevši rasrdi se i dozvavši ih reče im: Ostavite djecu i pustite neka dolaze k meni, i ne branite im; jer je takovih kraljevstvo Božje. Zaista vam kažem: kojigod ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne će ući u njega. I grleći ih i mećući na njih ruke blagoslivljaše ih. Potom otide odande.»

Mnogo smo puta vidjeli u Starom Zavjetu, kako su roditelji blagosivali svoju djecu, i kako su djeca mnogo cijenila taj blagoslov, jer su držala da do toga blagoslova stoji vremenita sreća. No i do blagoslova drugih ljudi, starijih, uglednih, pobožnih mnogo se držalo. Svećenicima je bila i ta služba, da su blagosivali narod. Tako su i majke vodile i donosile djecu k Isusu, kojega su držale za sveta čovjeka, za proroka. Željele su, da se Isus njih samo dotakne; jer ako su ozdravljali bolesnici, koji ga se dotaknuše, s pravom su držale žene, da će i djeca njihova biti zdrava. I od blagoslova Isusova nadale su se majke napretku djece svoje.

Kad su učenici vidjeli, kako veliko mnoštvo žena dolazi s djecom svojom, stali su im prijetiti i braniti, da ne dolaze k Isusu. Znali su, da je Isus umoran od hoda i govora, te su mislili, da će njemu biti neugodno, što se još mora baviti s djecom. Isusu nije bilo drago postupanje učenika. Vidio je, da oni još dobro ne poznaju njegova srca, koje bješe puno ljubavi k malima. Isus, koji je malo prije preporučivao djevičanstvo kao bolju stvar od ženidbe, hoće da pokaže, kolika je vrijednost ženidbe, koju je Bog ustanovio za to, da se na svijetu uzdrže i umnože najplemenitiji stvorovi, koji Boga poznaju i njega svojim razumom i voljom slave. Djeca su ures ženidbe, ustanove Božje. Zato Isus ljubi djecu.

Kad je učenicima rekao, neka ostave žene na miru i neka puste malene da dođu k njemu, reče im još i drugi razlog, zašto želi malene da dođu k njemu, govoreći: Takovih je kraljevstvo nebesko. Djeca su po naravi svojoj bezazlena: nevina, iskrena, ponizna, rado vjeruju, što im se kaže. Ovakovi treba da budu svi oni, koji hoće da budu pravi članovi Crkve Hristove na zemlji, i potom nasljednici kraljevstva nebeskoga.

Djeca su s veseljem dolazila k Isusu. To je znak, da je izvanjska pojava Isusova bila blaga, mila, koja je uljevala dobrim ljudima pouzdanje i ljubav. Isus je uzimao djecu u naručje, metao je na njih ruke i blagoslivao ih, dok nije sve blagoslovio. Onda je tek otišao s onoga mjesta.

Što je Isus govorio učenicima svojim, to govori još i danas roditeljima i odgojiteljima: Pustite djecu k meni. To čine roditelji i odgojitelji, kada djecu poučavaju u vjeri Isusovoj, a osobito kad je pripravljaaju za pristupanje k stolu Gospodnjemu, k svetoj pričesti. Tako su te riječi razumjeli prvi kršćani, te bi već u ranoj dobi djecu pripravljali i puštali k svetoj gozbi. Idući za primjerom stare Crkve htio je i sveti otac papa Pio X., da djeca što ranije

prime svetu euharistiju. Najbolje je, da dođu k Isusu već onda, kad još nijesu pokvarena duhom ovoga svijeta, kad još ne obladaše njima strasti; jer će se onda milošću, koju im Hrist daje u blagovanju tijela svojega, lakše boriti, da ih se ne dohvati zloća. Zato treba da roditelji i odgojitelji poslušaju riječ namjesnika Hristova, preko kojega sam Isus govori: Pustite djecu k meni!

Štogađ je Isus činio, u svemu nam daje primjer, da idemo stopama njegovim. U Isusa imadu osobit primjer učitelji i odgojitelji, kako treba da postupaju s djecom. Oni treba da djecu ljube. To je najjače sredstvo za odgajanje. Zašto mnogi neuki roditelji znadu djecu dobro odgojiti? Zato što tu svoju djecu ljube. Učitelji, koji nemaju ljubavi k djeci, neka znadu, da im sve odgojničko znanje ne će mnogo vrijediti. Djeca po nagonu osjećaju, da li ih tko ljubi; i takovome, za koga znadu, da ih ljubi, rado se daju da ih vodi.

141. Bogati mladić.

(Mat. 19, 16—23; Mark. 10, 17—24; Luk. 18, 18—23.).

Poučivši fariseje o čistoći ženidbe, a učenike svoje o vrijednosti djevičanstva, dala se Isusu odmah i prilika, da progovori o druga dva evanđelska savjeta: o dragovoljnom siromaštvu i potpunoj poslušnosti. To je Hrist preporučio jednomu mladiću, koji ga je pitao, što treba da još čini povrh samih zapovijedi. O tome pripovijedaju tri evanđelista: Matej, Marko i Luka. U evanđelju sv. Mateja glasi ta zgoda ovako:

Kad je Isus blagoslovio djecu i otišao dalje »gle, netko pristupivši reče mu: Učitelju dobri! Šta ću dobra činiti, da uzimam život vječni? — A on reče mu: Šta me pitaš za dobro? Jedan je dobar, Bog. Ako li želiš ući u život, drži zapovijesti. — Reče mu: Koje? — A Isus reče: Ne ubij, ne čini preljube; ne ukradi; ne svjedoči lažno; poštuju oca svoga i mater svoju, i ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. — Reče mu mladić: Sve sam ovo držao od mladosti svoje: šta mi još treba? — Kaže mu Isus: Ako hoćeš savršen da budeš, idi prođaj što imaš, i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu; i hajde idi za mnom! — A kad ču mladić riječ, otide žalostan; jer je bio vrlo bogat.«

Evanđelist Marko spominje, da se to dogodilo kad je Isus izišao na put. Tada pritrča taj mladić k njemu i kleknuvši na koljena pitaše ga, što treba činiti da dobije život

vječni. Mladić taj bijaše poučen u zakonu Mojsijevu, jer evangelist Luka spominje, da je bio knez, to jest starješina zbornički. Zato mu i Isus reče: Zapovijesti znaš: ne ubij . . . ne čini prijevare. Pa kad je mladić odgovorio, da je dosad vršio sve zapovijesti i zapitao, što mu još treba činiti. Isus mu reče, da mu do savršenstva još jedno ne dostaje: da proda sve i ide za Isusom. Sveti Marko, koji je taj događaj pobilježio, kako ga je pripovijedao sv. Petar, koji je tu zgodu gledao, dodaje, da je Isus pogledao na nj, i da mu je mladić omilao, t. j. Isus ga je milo pogledao.

Taj dakle mladić, starješina zbornički, koji je poznao zakon i gledao ga točno vršiti, pokazuje i u tom svoju revnost, što trči pred Isusa. On mu se i poklonio kleknuvši pred nj. Na istoku taj čin poštovanja ne pokazuje, da je mladić držao Isusa za Boga, jer su se tako znali ljudi pokloniti odličnim licima. Kad je mladić nazvao Isusa: Učitelju dobri! opomenu ga Isus, neka to ne govori samo, nego to treba da i vjeruje. Bog je jedini dobar. Ako dakle mene zoveš dobrim, onda vjeruj da sam ja Bog, a nesamo velik čovjek, kako misliš. Kad ga je mladić pitao: što će činiti, da naslijedi život vječni, Isus mu napomene neke zapovijesti od deset. Spomenu mu samo zapovijesti o bližnjemu, koje bijahu pobilježene na drugoj ploči, jer onaj, koji ljubi bližnjega, ljubi i Boga. Mladić bijaše veseo, što je dosad držao sve one zapovijesti; ali mišljaše, da ima povrhu toga još nešto, što bi mu trebalo držati. Mladić je imao neko mišljenje, da bi bilo dobro, kad bi čovjek držao i nešto više, nego što mu se samo zapovijeda. Isusu bijaše milo, što je taj mladić došao do tako lijepih misli; zato ga i pogleda milo, te mu kaže, što bi imao činiti povrhu zapovijedi. Zapovijedi Božje dužan je svatko držati, kojigod hoće da dođe u život vječni. To je najmanje što se traži. Tko hoće još više činiti, činit će plemenita djela, koja mu se ne zapovijedaju, nego mu se savjetuju da ih čini, ako hoće biti savršen.

Potom Isus uči mladića, da mu do potpune savršenosti nedostaje triju djela, a to su dragovoljno siromaštvo, savršena čistoća i potpuna poslušnost. Ako proda sve što ima i dade siromasima, vršit će savjet siromaštva; ide li za Isusom, vršit će savjet savršene čistoće, jer će morati ostaviti sve, dakle i kuću svoju i ženu svoju; potom će držati i treći savjet poslušnosti, jer će se odreći svoje volje i slušati u svemu vođu svoga Isusa.

Kako je god mladić u početku bio zauzet da izvršuje i nešto preko zapovijedi, ipak mu je sad bilo teško, postao je žalostan. Nije mu se dalo ostaviti svoj lijepi imetak. Zato otide od Isusa, mjesto da odmah ide za njim, kako to učiniše Isusovi apostoli.

U nauci, što je dade Isus ovome mladiću, vidi se savršenstvo Hristove nauke, svetost njezina, što ne zahtijeva samo da se drže zapovijesti, nego preporučuje još i držanje savjeta. Ti su savjeti sadržani u evanđelju, zato se zovu i evanđelski savjeti. Ta su tri evanđelska savjeta: dragovoljno siromaštvo, savršena čistoća i potpuna poslušnost duhovnim poglavarima. Te savjete nije nitko dužan držati, osim onoga, koji to Bogu obeća, koji se na to zavjetuje. Te zavjete polažu redovnici, koji su ih onda i dužni držati. Držeći se sami siromaštva, obogaćuju mnoge; čisti sami i ne ženeći se brane svetost ženidbe; poslušni u svemu rade svoja djela svaki po svojoj moći i sposobnosti, i tim rade za napredak ljudstva. Zato je katoličko redovništvo bilo uvijek najveći rasadnik čovječje naobrazbe. To mora priznati i priznaje svaki prijatelj istine. I što se u crkvi katoličkoj drže evanđelski savjeti, to je jedan od najvećih dokaza, da je ona crkva sveta, crkva Isusova. Koje crkve odbacuju savjete n. pr. sljedbe protestantske, tim najočitije pokazuju, da nijesu crkve Hristove.

142. Bogatstvo i uboštvo.

(Mat. 19, 23—30; Mark. 10, 23—31; Luk. 18, 24—30.).

Bogati mladić nije poslušao savjeta Isusova. Žao mu je bilo rasti se s bogatstvom svojim. Njegovu žalost vidjeli su Isus i apostoli. Tu je priliku upotrebio Isus, da pokaže učenicima pogibli bogatstva.

»Kad je Isus vidio, da je bogati mladić postao žalostan, obazre se unaokolo i reče učenicima svojim: Kako je teško bogatima ući u kraljevstvo Božje! Učenici čuđahu se njegovim riječima. A Isus progovori opet i reče im: Dječice! kako je teško onima koji se uzdaju u bogatstvo ući u kraljevstvo Božje! Lakše je devi proći kroz uho od igle nego bogatašu ući u kraljevstvo Božje. Čuvši to učenici čuđahu se još većma govoreći jedan drugome: Tko se može onda spasti? A Isus pogledavši na njih reče: Kod ljudi je to nemoguće; ali kod Boga je sve moguće.«

Isus veli, da je t e š k o bogatašu ući u kraljevstvo Božje. Ne veli dakle da je nemoguće. Zato i ona poslovica: Lakše je proći devi kroz u h o d i g l e znači stvar veoma tešku. Bogatašu bit će nemoguće ući u kraljevstvo nebesko, ako mu se srce sasvim prilijepilo uz bogatstvo, te zaboravlja Boga služeći bogatstvu. Bit će mu moguće ući u kraljevstvo nebesko, ako se bogatstvom svojim na dobro služi. No uvijek stoji u bogatstvu pogibao za spasenje.

Znajući učenici, kako veći dio ljudi prijanja uz bogatstvo, sažaljujući ih govore Isusu: T k o će se onda spasiti? Gotovo nitko. Isus tješi učenike dozivajući im u pamet milost Božju, koja se svakome čovjeku daje. Kod B o g a, uz Božju milost moguće je čovjeku, što se kod l j u d i drži da nije moguće.

Svakako je lakše uz milost Božju siromasima doći u kraljevstvo nebesko. To uči dalje Isus svoje učenike.

»Tada progovori Petar i reče Isus: Gle, mi ostavimo sve i podosmo za tobom; što će nama zato biti? Isus odgovori: Zaista vam kažem: vi, koji ste pošli za mnom kod prepороđenja, kad Sin čovječji sjedne na prijesto slave svoje, sjedjet ćete i vi na dvanaest prijestola i sudit ćete dvanaest plemena Israelovih. — I svaki, koji ostavi kuću svoju ili braću ili sestre ili oca ili mater ili ženu ili djecu ili njive mene radi: stotruko će primiti sad u ovo vrijeme sred progona, a na drugom svijetu dobit će život vječni. Ali mnogi prvi bit će posljednji, a posljednji prvi.«

P e t r u je ostao na misli bogati mladić, koji nije htio ostaviti bogatstvo svoje i poći za Isusom. Apostoli su već učinili, što je Isus savjetovao mladiću: ostavili su sve i pošli za njim; zato se nadaju, da će ih Isus nagraditi. Isus im obećaje plaću. Tijem što su pošli za Isusom, pokazali su, da su se odrekli svega. Zato će s Isusom, s kojim su bili na zemlji, biti i u nebu, u slavi. To će biti o p r e p o r o d e n j u, t. j. o uskrснуću, kad će tijelo ustati na novi život. Onda će apostoli sjedjeti kod suda Isusova kao svjedoci za djela dvanaest plemena Israelovih, t. j. svih duhovnih potomaka Abrahamovih, svih vjernika; svjedočit će, kako su se odazvali propovijedanju njihovu.

Kad je tako Isus obećao sjajnu nagradu apostolima za to, što su pošli za njim, obećava i svim drugima bogatu plaću, koji se radi njega odreku dobara ovoga svijeta. Ti će stotruko primiti: ona nagrada bit će daleko veća od onoga što je tko osta-

vio, kao da se broj jedan poredi sa stotinom. Već i na ovom svijetu, gdje će pravednici trpjeti, sred progonstva dobit će utjehu, mir i veselje dobre savjesti, od koje nema veće radosti na svijetu. Potpuna će pak plaća biti u nebu, vječni život.

No da se ne bi učenici previše pouzdali u sebe, dodaje Isus: da će mnogi prvi biti posljednji. Mnogi, koji su po svojem zvanju i dostojanstvu bili na ovome svijetu prvi, koji su i više milosti primili, na drugom će svijetu primiti manju plaću, jer uz milost Božju nijesu postojano radili. A oni, koji su bili na ovom svijetu neznačajni, ali se milošću Božjom revno služili, dobit će mnogo veću plaću.

143. Priča o poslenicima u vinogradu.

(Mat. 20, 1—16.).

Kad je Isus poučio apostole, da će svaki za svoj rad primiti od Boga plaću, opomenuo ih je, da rade s milošću Božjom spremno i revno, kako bi što više zasluga stekli za nebo. Zato i reče ovu priču:

»Kraljevstvo je nebesko kao čovjek domaćin, koji u jutru rano izađe najmati poslenike u vinograd svoj. A pogodivši se s poslenicima po dinar posla ih u vinograd svoj. I izišavši oko treće ure, vidje druge gdje stoje na trgu besposleni, i reče im: Idite i vi u moj vinograd, i što bude pravo, dat ću vam. I oni otidoše. I opet izišavši oko šeste i devete ure, učini tako. A oko jedanaeste ure izišavši nađe druge gdje stoje, i reče im: Što stojite ovdje vas dan besposleni? Rekoše mu: Nitko nas ne najmi. Reče im: Idite i vi u moj vinograd. A kad bi u večer, reče gospodar od vinograda pristavu svojem: Dozovi poslenike i podaj im plaću počevši od posljednjih do prvih. Došavši dakle koji bijahu došli oko jedanaeste ure, primiše po dinar. A kad dođoše prvi, mišljahu, da će više primiti; a primiše i oni po dinar. I primivši mrmljahu na domaćina govoreći: Ovi posljednji jednu uru radiše, pa ih izjednači s nama, koji smo podnosili tegotu dnevnu i žegu. A on odgovarajući jednomu od njih reče: Prijatelju! Ja tebi ne činim krivo, nijesi li se pogodio sa mnom po dinar? Uzmi svoje pa idi; a ja hoću i ovomu posljednjemu da dam kao i tebi. Ili zar ja nijesam vlastan činiti što hoću? Zar je oko tvoje zlo, što sam ja dobar? Tako

će biti posljednji prvi, a prvi posljednji; jer je mnogo zvanih a malo izabranih.»

Da se priča bolje razumije, valja znati, da su poslenici čekali na trgu, da ih tko pozove na rad. Dinar bio je novac u vrijednosti naše krune; po svojoj prilici onda plaća za poslenike na dan. Dan su računali na 24 sata; noći su dijelili na četiri straže, a dan na ure, tako da je početak dana bilo naših šest sati; tri sata dana bilo je naših devet, šest dvanaest, devet tri sata po podne, a jedanaesta ura bijaše naših pet sati po podne. Gospodar zapovijeda pristavu, da dađe plaću počevši od prvih, jer da je odmah plaću dao prvima, bili bi otišli i ne bi znali, što je gospodar učinio onima, koji su posljednji došli.

Priča znači: Domaćin, gospodar je od vinograda Bog, vinograd je kraljevstvo nebesko. Poslenici su ljudi, dinar je nebesko blaženstvo. Posleni dan je život čovjeka na zemlji. Veče je smrt, kojom čovjek završuje svoj rad. Isplaćivanje poslenika je sud, na kojemu se svakomu daje nagrada za djela njegova, što ih je činio u životu; jer poslije smrti prestaje vrijeme zaslužnoga rada. Bog po svojoj volji i dobroti poziva ljude na rad, daje im svoju milost, s kojom treba da rade. Neke poziva Bog prije, druge kasnije u svoju službu. Plaća ne stoji toliko do toga, koliko je tko dobra učinio, nego do toga s kakvom je to voljom i nakanom činio. Koji s većom ljubavlju prionu za zakon Božji, u kratko doba učine više dobrih djela nego drugi u dugo vrijeme.

Prema tome u kojigod čas nas pozove Gospodin, čujmo glas njegov i s milošću njegovom pomagani činimo dobra djela, koja se zovu zaslužna, što njima zaslužujemo i umnoženje milosti Božje na ovome svijetu, a na drugom vječno blaženstvo.

144. Isus proriče treći put svoju smrt.

(Luk. 18, 31—34; Mat. 20, 17—19; Mark. 10, 32—34.).

Prolazeći Perejom, krajem preko Jordana, i učeći svoje učenike i narod išao je Isus sve dalje na jug, da preko Jordana i Jerihona dode posljednji put u Jerusalem. Približilo se vrijeme, da Isus položi život svoj za rod ljudski. To je Isus kazivao već prije svojim učenicima, a sad im to još jasnije govori.

»Isus uze dvanaesticu i reče im: Evo idemo gore u Jerusalem, i sve će se svršiti, što su proroci pisali za Sina čovječjega. Jer će ga predati neznabošcima, i narugat će mu

se i bičovat će ga i popliuvat će ga; i pošto ga budu bičovali, ubit će ga, i treći dan ustat će. I oni ništa od toga ne razumješe, i besjeda ova bješe od njih sakrivena, i ne razumješe što se kazalo.»

Evangelist sv. Marko izričito veli, da »su bili na putu idući u Jerusalem. Isus idaše pred njima, a oni se čudahu i u strahu idahu za njim.« Isus ide bez bojazni i pun pouzdanja u Jerusalem. Ništa mu se tamo ne može dogoditi, što nije s voljom Oca njegova nebeskoga. Učenici se čude njegovoj odlučnoj volji. Znali su već otprije, ako i nejasno, da ga u Jerusalemu čeka stradanje. Boje se, jer vide da se i njima sprema zlo.

Isus hoće da unaprijed učenike pripravi za događaje, što će doći. Zato im sve potanko kazuje, što će se dogoditi: neka znadu, da se ništa ne događa bez njegove volje. Znajući unaprijed sve lakše će im biti i podnijeti. O svojoj mucu ne će da pred narodom govori, zato »uzima učenike n a s a m o.« Narod nije još za to bio pripravljen i moglo bi ga to smesti.

Isus kaza učenicima, da će biti »izdan velikim svećenicima i književnicima i starješinama (naroda židovskoga). Ti će ga osuditi na smrt i p r e d a t i neznabošcima, da ga ubiju.«

Toga svega nijesu učenici razumjeli. Nijesu mogli pomisljati, kako bi Isus bio mučen i ubijen, kad su se toliko puta uvijek rili o Njegovoj božanskoj moći i sili.

No i tim, što je Isus unaprijed prorekao svoju muku i smrt, pokazao je, da je pravi sveznajući Bog. I kad su poslije učenici vidjeli, kako se sve to izvršuje, utvrđivali su se u vjeri, da je Isus p r a v i S i n B o ž j i.

145. Molba sinova Zebedejevih.

(Mat. 20, 20—28; Mark. 10, 35—45.).

Što učenici nijesu razumjeli Isusa, kad im je govorio, da će biti predan neznabošcima: šiban i popliuvan i ubijen, tomu je bio razlog, što su se i sami učenici kao i drugi narod židovski nadali od njega kao Mesije, da će biti silan kralj na zemlji, koji će narod židovski izbaviti od jarma rimskoga i učiniti velikim i slavnim. Zato su i one riječi Isusove, da će apostoli sjedjeti na dvanaest prijestola i suditi dvanaest plemena Israelovih razumjeli tako, da će oni u njegovu kraljevstvu zemaljskom dobiti velikih časti. Sad

su mislili, da je blizu vrijeme tome kraljevstvu, kad Isus govori o uskrsnuću.

»Tada pristupi mati sinova Zebedejevih sa sinovima svojim Jakobom i Ivanom k Isusu klanjajući mu se i moleći ga za nešto. On je zapita: Što hoćeš? Reče mu: Učitelju! kaži, da sieđu ova dva moja sina jedan s desne tebi, a drugi s lijeve u kraljevstvu tvojem. A Isus odgovarajući reče im: Ne znate što ištete. Možete li piti čašu, koju ću ja piti, i krstiti se krstom, kojim ću se ja krstiti? Rekoše mu: Možemo. Reče im: Čašu ćete istina piti i krstom ćete se kojim i ja krstiti; ali da sjedete s desne meni ili s lijeve, nijesam vlastan dati vama nego onima, kojima je ugotovio Otac moj.«

Mati sinova Zebedejevih vidjela je, da Isus uz Petra odlikuje njezine sine, zato se požurila s molbom, da njezini sini dobiju prva mjesta u kraljevstvu Mesijinu. Ona se to nije usudila izreći, već je izvanjim držanjem pokazivala, da nešto želi. Tek kad joj je Isus kazao, neka reče što želi, onda se uslobodila da kaže svoju molbu. Zato je Isus i pita, ne kao da ne bi znao što želi, već da joj dađe prilike, kako će želje svojega srca iznijeti, ali odmah i dobiti lijek, da se iscijeli od pogrešnoga svoga mišljenja.

Kad je mati Jakobova i Ivanova rekla što želi, odgovara Isus njezinim sinovima, jer su zapravo oni to tražili. Isus hoće da ispravi njihovo mišljenje. Mjesto da pomišljaju samo na sjajno kraljevstvo Mesijino, neka misle više na njegove muke (čašu, koju će on piti), neka budu više gotovi na gonjenje nego na vladanje. No učenici izjavljuju, da su gotovi i namučiti se muka, samo da dodu do časti. Isus im tu njihovu dobru volju ispunja. Čašu će istina piti. Prvi je to učinio Jakob, koji je poginuo od Heroda Agripe mačem; Ivan bješe šiban, bačen u kotao vrela ulja i izagnan na otok Patmos. Zato, što će trpjeti, ne pripada im još pravo, da prvo mjesto u kraljevstvu Božjem. To stoji do vječne odluke Božje, koji slobodno daje svoje darove odabranim ljudima, i nitko ne može tražiti kao svoje pravo što stoji do milosti Božje.

Ostalim apostolima nije bilo pravo, što ova dvojica hoće da imaju prva mjesta. Zato se stadoše srditi na ovu dvojicu. To dađe Isusu povod, da učenike podsjeti na poniznost, koju im je već često zapovijedao.

»Čuvši ovo ostala desetorica rasrdiše se na ta dva brata Jakoba i Ivana. A Isus dozvavši ih reče im: Znate, da knezovi

narodni vladaju nad njima (narodima) i starješine upravljaju njima. Ne će tako biti među vama; nego koji htjedne biti među vama veći, neka vam služi; i koji htjedne biti među vama prvi, bit će vaš sluga; kao što Sin čovječji nije došao, da njemu služe, nego da on služi i da dušu svoju dade u otkup za mnoge.«

Ostalim apostolima dalo se na žalost, što se ona dvojica hoće da uznesu nad njima. Isus blago opominje i njih i sinove Zebedejeve, da ne traže gospodovanja nad drugima. Neka ne budu kao kraljevi i knezovi neznabožački; jer samo ponizni, koji drugima služe, bit će veliki u kraljevstvu nebeskom. Nego većma treba da budu kao On, koji budući Sin Božji i gospodar neba i zemlje nije ipak došao, da nad ljudima gospoduje, nego da im služi svojom naukom i djelima ljubavi, pače da dade sama sebe, svoj život, da ih izbavi iz sužanjstva đavoljega. Tako treba da i apostoli služe drugima nastojeći o njihovu spasenju.

Što se veli, da Bog Otac daje dostojanstvo u kraljevstvu Božjem, to je zato, što se djela stvaranja, uzdržavanja i promisla Božjega pripisuju Bogu Ocu. — Svi ljudi treba da služe jedan drugome pomažući njihovo spasenje. Tijem će ići za Hristom, biti njegovi nasljednici. Zato i namjesnici Hristovi na zemlji, pape, dadoše si ime: sluga sluga Božjih.

146. Isus iscijeli slijepca u Jerihonu.

(Luk. 18, 35—43.).

Spasitelj je znao, da će muka njegova smesti učenike; zato im je unaprijed rekao i poniženje svoje u muci i slavu svoju u uskrsnuću. Tako učenici gledajući ga gdje umire nijesu gubili pouzdanja, da će uskrsnuti. Ali jer učenici ne mogahu još razumjeti njegovih riječi, dolazi čudo. Pred njihovim očima slijepac dobivide: ne bi li i oni progledali i razumjeli Hristove riječi, te se utvrdili u vjeri.

»Dogodi se, kad se približavaše k Jerihonu, jedan slijepac sjedaše kraj puta proseći. A kad ču gdje narod prolazi, zapita, šta je to? I kazaše mu, da Isus Nazarejin prolazi. I povika govoreći: Isuse, sine Davidov, pomiluj me! A oni, koji idahu naprijed, priječahu mu, da šuti. Ali on još više vikaše: Sine Davidov, pomiluj me! A Isus stade i zapovjedi, da mu ga dovedu. I kad mu se približi, zapita ga govoreći: Šta hoćeš da ti učinim? A on reče: Gospodine! da progledam. I Isus mu

reče: Progledaj! Vjera tvoja pomože ti. I odmah progleda i pođe za njim hvaleći Boga. I sav puk, koji vidje, hvaljaše Boga.«

S Isusom idāše mnogo naroda, jer su se i oni žurili u Jerusalema, da uhvate mjesta u dane praznika pashe, koji se skoro slavio. Slijepac je čuo, gdje narod prolazi. Po velikom mnoštvu prolaznika razumio je, da se nešto dogodilo, da netko znatan ide s narodom; zato i pita, što je to? Čuo je on već za Isusa; zato odmah, čim mu kazaše, da Isus prolazi, stade vikati: Isuse, sine Davidov, pomiluj me! Sin Davidov zvaao se Mesija, Spasitelj. Slijepac tako vjeruje i priznaje Isusa za Spasitelja i uzda se, da će i njemu pomoći, kako je drugima pomogao. Nije se dao smesti ni od prigovora ljudi što su prolazili. Isus još većma utvrđuje u njemu vjeru i pouzdanje, pitajući ga, što želi. Slijepac izjavlja ono što je Isus znao da od njega traži. Isus mu ispunja prošnju hvaleći vjeru u njegovu. Od zahvalnosti i ljubavi pođe i slijepac s ostalim narodom za Isusom. I sav puk ulazeći u Jerihon hvaljaše Boga pjesmama, koje se poslije jače ponaviše kod ulaska u Jerusalem.

Čudesa Gospodnja kako su se uistinu zbila, tako nam i nešto znamenuju. Slijepac onaj kraj puta znači ljudski rod, koji je prije dolaska Spasiteljeva lutao u sljepoti vjerskoga neznanja. Sa Spasiteljem osvanulo je svemu svijetu pravo poznanje Boga, pokazao se put, kojim treba ići k njemu: vjerom, nadom i ljubavlju.

147. Zahej.

(Luk. 19, 1—10.).

Idući dalje trebao je Isus proći kroz grad Jerihon. To je bilo poslije Jerusalema najznatnije mjesto poradi velike trgovine, koja je bila u onim krajevima. Ondje se dobivalo obilno balsama, koji se šiljao u druge krajeve. Kako je to bilo veliko mjesto trgovačko, nalazilo se ondje i mnogo carinika, koji su pobirali porez za Rimljane, a među njima, osobito među glavnim carinicima (starješinama cariničkim) bilo je ljudi bogatih. Do toga bogatstva mnogi su došli krivičnim načinom tražeći više nego što bi smjeli. Hrist, koji je došao i sada išao u Jerusalem, da život svoj dade u otkup za mnoge, prolazeći gradom dozvao je k spasenju jednoga od tih bogatih carinika i grijешnika. To obraćenje pripovijeda se u evanđelju sv. Luke ovim riječima:

»Ušavši Isus u Jerihon prolazāše kroza nj. I gle, čovjek po imenu Zahej, koji je bio starješina carinički, i bio bogat, iskaše da vidi Isusa, tko je; i ne mogaše od naroda, jer je bio malena rasta. I potrčavši naprijed pope se na divlju smokvu, da ga vidi; jer mu je onuda trebalo proći. I kad dođe Isus na ono mjesto, pogledavši gore vidje ga, i reče mu: Zaheju! sidi brzo, jer mi danas valja ostati u tvojoj kući. I sīde brzo, i primi ga radujući se. I svi kad vidješe, mrmljahu govoreći: Kod grješnoga se čovjeka svrati. A Zahej stade i reče Gospodinu: Evo pola imanja svojega dajem siromasima, i ako sam koga u čem prevario, vraćam onoliko četvoro. Reče mu Isus: Danas dođe spasenje kući ovoj, zato što je i on sin Abrahamov; jer je Sin čovječji došao iskati i spasti, što je izgubljeno.«

Z a h e j, starješina carinički, kao što mu ime svjedoči, bio je Žid. Zahej znači »čist«, »prav«, nevin (ono što se latinski veli Inocent). Upravo zato što je bio Žid, a dao se u službu Rimljanima, bio je još više omražen narodu. No milost djelatna, koja se daje svakomu čovjeku pa i grješniku, taknula je srce Zahejevo da se pokaje. On sluša taj poziv, hoće Isusa da vidi, jer je o njemu već mnogo čuo, a čuo je i to, da zove grješnike na pokoru. Nije dakle to bila samo radoznalost, zašto je Zahej htio vidjeti Isusa, nego je to bila i želja da popravi svoj život. Toj želji išao je Isus u susret novim milostima. — Kako je Zahej bio malen, nije pred silnim svijetom mogao vidjeti Isusa, zato se popeo na divlju smokvu. Takva smokva naraste velika kao orah, ima široke grane i nalazila se kraj puta, kojim je Isus prolazio. Isus, koji je poznavao srca ljudska, znao je i to, gdje se krije Zahej, znao je i ime njegovo. Zato čim dođe do mjesta, gdje je Zahej sjedio na drvetu, pogleda na nj i zovnu ga po imenu: Zaheju! sidi brzo. Zahej je htio samo Isusa da vidi. Njegovu dobru volju nagradio je Isus još većom srećom. Veli mu, da će ići k njemu u kuću. Spasitelj kaže: meni valja biti u kući tvojoj, to znači, mene goni ljubav k tebi, ljubav, koja me je sklonula, da sidem s neba i potražim izgubljene ovce, grješne ljude i da ih obratim. Čuvši Zahej, da će se Isus k njemu svratiti, obradova se veoma. Ljubav Isusova preobrati grješnika, nuka ga, da i on stane ljubiti Boga.

Kad je narod vidio, da se Isus svratio kod Zaheja s učenicima svojim, brzo je zaboravio na ono, kako je prije slavio Isusa. Oni pravo i nijesu poznavali Zaheja. Samo to što je carinik, bilo im

je dosta, da ga osude kao grijšnika, i prigovaraju Isusu, što se kod čovjeka grijšnika svratio.

Čuo je to i Zahej. Ali taj prigovor naroda još ga više utvrdi u odluci, da se obrati i da popravi svoj dosadašnji život. Bogat čovjek pripravan je dati polovicu imanja svojega siromašima. No budući da je pravica još preča nego milostinja, hoće da sasvim po zakonu dade zadovoljštinu: ako je koga prevario, pripravan je vratiti četvoro. Kad je tako Zahej potpuno okajao, priznao i popravio svoj grijeh, Hrist mu daje potpuno oprostjenje i milost posvećujuću. To znače Hristove riječi: Danas je došlo spasenje kući ovoj. Po milosti posvetnoj postao je Zahej pravi sin pravednoga Abrahama.

Evangelje o Zaheju čita se na posvetilo crkve. Kad biskup posveti crkvu, ona postaje dostojno mjesto, da se u njemu prinosi žrtva sv. mise, u koje se svraća sam Isus Hrist i stanuje u njemu u presvetom oltarskom sakramentu. Posvećenjem postaje crkva mjesto, gdje mogu vjernici izmoliti obilje milosti nebeskih. Za taj dan može se reći: Danas je došlo spasenje kući ovoj.

Zahej time što je bio spreman vratiti četvoro, ako je koga u čem prevario, daje nam primjer, kako treba zadovoljštinu činiti za učinjene grijehe. Osobito treba paziti na to, da svaki učinjeni kvar naknadimo; jer po riječima sv. Augustina: Grijšnik se ne obrati, ako tuđe ne povрати.

148. Priča o deset mina.

(Luk. 19, 11—28.).

Sudeći po tom, što Isus ide u Jerusalem, što čini čudesa, što govori, da je došao tražiti i spasti što je izgubljeno: mislili su učenici i narod, da će sad u Jerusalemu Isus učiniti sebe kraljem, izbaviti narod židovski od Rimljana i osnovati sjajno zemaljsko kraljevstvo. Kao što prije tako i sad hoće Isus da odvrati učenike i narod od tih misli. Niti je kraljevstvo Mesijino takovo, kako ga oni pomišljaju, niti će to kraljevstvo sada doći. To je Isus kazao u ovoj priči o deset mina.

»Zato što su to oni (učenici i drugi ljudi u kući Zahejevoi) čuli, kaza im još jednu priču; jer bješe blizu Jerusalema i oni mišljahu, da će se sad odmah javiti kraljevstvo Božje.«

»Reče im: Čovjek neki od dobra roda otide u daljnu zemlju, da primi sebi kraljevstvo, i da se vrati. Dozvivši pak deset svojih sluga dade im deset mīna, i reče im: Trgujte, dok se vratim. A građani njegovi mržahu na njega, i poslaše za njim poslanike govoreći: Ne ćemo da on kraljuje nad nama. I dogodi se, da se vrati, pošto primi kraljevstvo, i reče da dozovu one slugе, kojima dade novac, da vidi, koliko je koji dobio. Tada dođe prvi govoreći: Gospodaru! mina tvoja donese deset mīna. I reče mu: Dobro, dobri slugo! Kad si u malom bio vjeran, imat ćeš vlast nad deset gradova. — I dode drugi govoreći: Gospodaru! mina tvoja donese pet mina. I onom reče: I ti budi nad pet gradova. — A drugi opet dođe govoreći: Gospodaru! evo tvoja mina, koju sam čuvao u ubrusu (rupcu); jer sam se bojao tebe, jer si čovjek tvrd: uzimaš što nijesi ostavio, i žanješ što nijesi sijao. Reče mu: Iz tvojih ću ti usta suditi, zli slugo! Znao si, da sam ja tvrd čovjek uzimajući što nijesam ostavio, i žaniću što nijesam posijao; pa zašto nijesi dao mojega novca mjenjačima, da ga ja došavši primim dakako s dobitkom? I reče onima koji stajahu ondje: Uzmite od njega minu, i podajte onomu, koji ima deset mina. I rekoše mu: Gospodaru! ima deset mina. A kažem vam: da će se svakomu, koji ima, dati i izobilovat će; a od onoga, koji nema, uzet će se od njega i ono, što ima. A one moje neprijatelje, koji nijesu hotjeli, da kraljujem nad njima, dovedite ovamo i pogubite ih preda mnom.«

»Izgovorivši ovo pođe naprijed idući gore u Jerusaleu.«

Ovu su priču lako razumjeli Židovi, jer je govorena sasvim po prilikama onoga doba. Onda su Rimljani dijelili kraljevstva na istoku, i svaki koji bi htio biti vladar, išao je u Rim, da primi kraljevstvo. Takvih je vladarčića bilo mnogo, koji i nijesu imali mnogo novaca. Mina (atička) vrijedila je kojih 95 Kruna. Kad s kojim čovjekom, što se otimao za kraljevstvo, nijesu bili zadovoljni njegovi građani, poslali bi poslanike za njim k rimskom cesaru, moleći ga, da tomu ne preda kraljevstva. Kad bi ipak komu pošlo za rukom, da i protiv želje svojih građana postane kraljem, svoje bi privrženike, slugе, darivao a protivnike ubijao. Zato je imao uza se stražare (koji su stajali oko njega), te bi na mig njegov izvršivali kaznu.

Priča ova znači: Hrist je taj čovjek od dobra roda, koji će skoro otići k Ocu svome nebeskome, koji će mu dati kra-

ljevstvo: vlast da sudi svim ljudima, dobrima i zlima. Dok Hrist dode, treba da služe njegove, vjernici njegovi, rade s onim darovima i milostima, što su primili od njega. Tko više radi, više će i primiti blaženstva u drugom životu (vlast na deset i pet gradova). Vjernici će biti dionici slave Hristove na nebu (s njim vladati). Koji ne će da radi s milošću Božjom (mina u ubrusu), bit će osuđen. Svatko to zna, zato nema nikakova izgovora (iz usta će se svojih osuditi). Tko radi s milošću Božjom, dobivat će sve više milosti; a tko pusti u nemar milost Božju, izgubit će i ono milosti, što je od Boga bez svojih zasluga dobio (tvoja mina).

Svršetak priče znači, da će protivnike Isusove, koji ga nijesu htjeli priznati za svojega Mesiju, stići kazan smrti vječne u paklu.

149. Slijepac Bartimej.

(Mark. 10, 46—52; Mat. 20, 29—34.).

Još je jednoga slijepca iscijelio Isus u Jerihonu, kad je izlazio iz grada. O njemu pripovijeda napose evanđelist sv. Marko, koji spominje i njegovo ime, dok evanđelist sv. Matej kratkoće radi spominje najednom obojicu i onoga, što ga iscijeli Isus ulazeći u grad i onoga, što ga ozdravi izlazeći.

»Kad izlažaše Isus iz Jerihona, on i učenici njegovi, i mnogi narod, Bartimej, sin Timejev, slijepac, sieđaše kraj puta proseći. Kad ču, da je to Isus Nazarejin, stade vikati i govoriti: Isuse, sine Davidov, pomiluj me! I prijećahu mu mnogi, da šuti; ali on još većma vikaše: Sine Davidov, pomiluj me. I stavši Isus zapovjedi da ga dozovu. I zovnu slijepca govoreći mu: Utieši se, ustani, zove te. A on zbacivši sa sebe haljinu svoju potrči i dođe k njemu. I odgovarajući Isus reče mu: Šta hoćeš da ti učinim? A slijepac reče: Raboni (učitelju)! da progledam. Isus se smilova na nj; dohvati se očiju njegovih i reče mu: Idi, vjera ti je tvoja pomogla. I odmah progleda, i iđaše putem za Isusom.«

Evanđelist sv. Marko spominje ime tome slijepcu: Bartimej, što znači sin Timejev. Po svoj je prilici taj Timej bio znatno lice, poznato prvim kršćanima, za koje je Marko napisao evanđelje. Kao onaj slijepac kod ulaza u Jerihon, tako je i Bartimej vjerovao u Isusa kao Spasitelja i nadao se od njega ozdravljenju. Isus i njega pita, šta hoće; dohvata se očiju njegovih, da mu još više

utvrdi vjeru, i po vjeri njegovoj pomože mu, te progleda. A slijepac od zahvalnosti otide za Isusom.

Što je slijepac z b a c i o h a l j i n u, da što prije dode do Isusa, lijep je primjer, kako i nama treba odbaciti sve štogod nas priječi, da vjerno i spremno poslušamo glas Božji, kad nas zove na put pravde i kreposti.

Išao je sad slijepac gledajući za Isusom, da vidi njegov svečani ulazak u grad ali i njegovo skoro stradanje u Jerusalemu. Pođimo i mi za Isusom r a z m i š l j a j u ć i n j e g o v u m u k u i s m r t, o kojoj će govoriti treći dio ove knjige.

2
TISAK „NADBISKUPSKE TISKARE“
◆ ◆ ◆ ◆ U ZAGREBU. ◆ ◆ ◆ ◆